

Revista
ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

**COORDONATE
ISTORICE ALE
PROGRESULUI**

**TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU I-A FOST ÎNMÎNAT,
DE CĂTRE TOVARĂȘUL ERICH HONECKER,
ORDINUL „KARL MARX“**

Tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, i-a fost înmînat, în cadrul unei solemnități care a avut loc, miercuri după-amiază, la Palatul Consiliului de Stat, Ordinul „Karl Marx“, conferit cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani și a peste 45 de ani de activitate revoluționară, pentru merite deosebite în lupta pentru pace și soli-

daritate, pentru înțelegere între popoare și pentru dezvoltarea unor relații frățești între România și Republica Democrată Germană.

Înalta distincție i-a fost înmînată de tovarășul Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democratice Germane.

Dezvoltarea armonioasă a teritoriului - factor esențial în creșterea economico-socială a României

BILANȚUL celor 15 ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului consemnează, printre momentele cele mai semnificative, formularea concep-

ției științifice privind dezvoltarea teritorială a țării. Traducerea sistematică în viață a acestei concepții, cu ajutorul unor strategii și opțiuni rigurose fundamentate, s-a concreti-

zat în realizări remarcabile, ce se integrează dinamismului general atât de caracteristic acestei perioade din istoria României.

Elaborarea unei strategii riguros fundamentate

DEZVOLTAREA teritorială este un proces complex, care afectează structurile economice și sociale, generează ample fluxuri ale mobilității spațiale și socio-profesionale a populației, determină consecințe pe multiple planuri. În fond, în strategia generală a dezvoltării teritoriale se împletesc organic repartizarea teritorială a forțelor de producție, sistematizarea teritoriului național și a localităților urbane și rurale, urbanizarea țării. Efectul de ansamblu al acestei strategii se materializează în dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării, a localităților, a județelor, în reducerea diferențelor dintre munca industrială și agricolă, între sat și oraș, în creșterea gradului de omogenizare a țării, în ridicarea calității vieții întregii populații.

Drumul de la Congresul al IX-lea al partidului până la Congresul al XII-lea, care, pentru prima dată, a adoptat Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial în perioada 1981—1985, este jalonat de o serie de măsuri, printre care se cuvin menționate cele referitoare la organizarea administrativă a teritoriului (1968), sistematizarea teritoriului național (1972), planificarea în profil teritorial (1972) etc. Concepția științifică asupra dezvoltării teritoriale a României și-a găsit o expresie complexă în Programul Partidului Comunist Român, adoptat de Congresul al XI-lea, în care se statuează principiile directoare și obiectivele respective, în cadrul general al strategiei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În forma cea mai concisă, principiile și obiectivele dezvoltării teritoriale au fost formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în felul următor: „Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cimpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării.”

Desigur, în acest proces complex al dezvoltării teritoriale, elementul hotărîtor este cel economic, anume **repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu național**. La rîndul său, urbanizarea, care este un proces derivat, capătă o mare importanță, devenind factor ce poate favoriza repartizarea teritorială națională a forțelor de producție. Repartizarea teritorială a forțelor de producție este, pe un plan metodologic, o problemă a organizării și conducerii planificate a economiei naționale; deopotrivă ea se înscrie ca obiectiv al politicii economice de construire a socialismului, cu atât mai mult, cu cât în trecut, în țara noastră s-a vădit o concentrare cu totul nerațională a forțelor de producție, într-o mare parte a teritoriului existent în nivel scăzut de dezvoltare economică. Hotărîtoare în acest proces este răspîndirea industriei moderne în toate zonele geografice, aptă să creeze numeroase noi locuri de muncă, să asigure valorificarea resurselor naționale și utilizarea potențialului de muncă.

Pe baza înfăptuirii sistematice a politicii de industrializare socialistă a țării, în perioada primelor planuri cincinale au fost obținute o serie de rezultate pozitive în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Cu toate acestea, în anul 1965 se men-

țineau încă mari decalaje între nivelurile de dezvoltare economică a diferitelor zone. Dar, **cursul innoitor, dinamic imprimat vieții economice și sociale odată cu Congresul al IX-lea al partidului** s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării teritoriale, prin elaborarea și aplicarea unei strategii unitare și de lungă perspectivă pentru asigurarea progresului multilateral al tuturor zonelor și localităților. **Conferința Națională a Partidului din decembrie 1967** a avut un rol important în fundamentarea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție; s-a adoptat atunci un complex de măsuri privind perfecționarea conducerii economiei naționale și îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării.

Îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale din 1968 a creat cadrul optim pentru politica de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție, pentru îmbinarea eficientă a principiului centralismului democratic cu conducerea locală, pentru conducerea cât mai eficientă a întregii construcții socialiste a țării.

Un rol important în aplicarea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu l-a avut introducerea planificării în profil teritorial. Începînd cu anul 1972, odată cu adoptarea Legii privind dezvoltarea economico-socială planificată a României, pe lângă planul întocmit în profil de ramură și departamental, s-a întocmit și planul în profil teritorial. O nouă verigă, de mare însemnătate, în strategia dezvoltării teritoriale a constituit-o și sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale. Directivele cu privire la sistematizarea teritoriului, adoptate de Conferința Națională a partidului din 1972, au stabilit principiile și direcțiile de bază ale dezvoltării orașelor și satelor patriei noastre, și au cuprins măsuri pentru trecerea la sistematizarea teritoriului pe baza unei concepții și a unui plan unic, care să țină seama de condițiile istorice, sociale în care s-au format diferite unități, de realitățile prezente și totodată de cerințele viitoare ale societății socialiste multilateral dezvoltate.

S-a avut și se are în vedere principiul că atît orașul cît și satul vor trebui să asigure locuitorilor condiții superioare de muncă, învățămînt, sănătate și cultură. În acest cadru în documentele programatice adoptate la Congresul al XII-lea al partidului, s-a stabilit să se treacă la dezvoltarea treptată a unui număr de noi centre urbane, în care să se construiască cu prioritate unități industriale, unități de învățămînt, sănătate și comerț. În jurul acestor centre ar urma să graviteze aproximativ 3—4 comune. Cadrul juridic al acestei strategii de mare anvergură este Legea privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, care prevede măsuri pentru organizarea și amenajarea pe bază de plan a orașului și satului, în concordanță cu progresul economic și social general, pentru restrîngerea perimetrului constructibil al localităților, transformarea unor localități rurale în centre urbane, adîncirea cooperării între localități, dezvoltarea rațională a rețelei de localități. În mod deosebit, sistematizarea teritoriului urmărește zonarea funcțională optimă, sporirea densității construcțiilor în localități, utilizarea rațională a teritoriului, echiparea cu dotări edilitare, a tuturor localităților țării, în așa fel încît să se asigure îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale întregii populații. Tocmai în acest sens în Programul partidului se subliniază că întreaga acțiune de sistematizare trebuie să asigure condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste, stingerea treptată a deosebirilor existente între oraș și sat prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare a orașului.

Realizări de remarcabilă anvergură economică și socială

INARMIND partidul, întregul popor cu o perspectivă clară, cu principii științifice și obiective fundamentale, concepția de dezvoltare armonioasă a teritoriului elaborată și aplicată în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, și-a dovedit înalta eficiență, atestată de realizările acestei perioade. În aprecierea progreselor obținute în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție, al sistematizării și urbanizării trebuie să avem în vedere, în primul rînd, diferențele de nivel existente în 1965 între zonele, județele și localitățile țării din punct de vedere al unor caracteristici social-economice esențiale și, în al doilea rînd, măsurile luate pentru a imprima ritmuri diferențiate, în special prin investiții, în așa fel ca zonele și județele mai puțin dezvoltate să beneficieze de ritmuri mai accelerate în contextul dinamismului general al economiei românești.

Măsurile luate în decursul celor trei cincinale, 1966—1980, au fost îndreptate în direcția reducerii decalajelor existente și accelerării dezvoltării zonelor și județelor rămase în urmă. Supuse unui proces intens de industrializare și beneficiind de un volum însemnat de investiții, județele rămase în urmă s-au dezvoltat rapid, în contextul general al creșterii economice dinamice a țării. O imagine a schimbărilor în acest sens ne oferă tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Repartiziția celor 39 de județe după valoarea producției industriale în anii 1965—1980

Valoarea producției industriale (miliarde lei)	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
pină la 2 miliarde lei	14	5	1	—
2,1—4	13	11	4	—
4,1—10	9	15	14	—
10,1—15	3	5	7	16
15,1—25	—	3	10	12
peste 25 miliarde	1	1	4	12

Să menționăm și faptul că în perioada 1965—1978 la o dinamică a investițiilor în sectorul socialist de 416%, volumul acestora înregistrează un indice de creștere de 16 ori pentru județul Bistrița-Năsăud, de 14 ori pentru județul Dolj, de 12 ori pentru județul Covasna, de 694% pentru județul Vaslui, 596% pentru județul Botoșani. În mod corespunzător ritmul de creștere a producției industriale în județele mai puțin dezvoltate a fost mai accentuat. Cît privește valorificarea resurselor umane, este suficient să arătăm că dacă indicele creșterii personalului din industrie pe întreaga țară în 1978 față de 1965 a fost de 185%, valoarea lui în județul Bistrița-Năsăud a fost de 213%, în județul Botoșani, 291%, în județul Covasna 193%, în județul Ilfov 250%, în județul Sălaj 243%, în județul Vaslui 343%. Dezvoltarea puternică a industriei în aceste județe a dus la crearea unui mare număr de noi locuri de muncă, deci la valorificarea mai bună a resurselor naturale, la creșterea gradului de ocupare a populației. Decalajele s-au redus și se reduc în continuare la principalii indicatori ai județelor, expresie a creșterii omogenizării economice, a afirmării echității socialiste.

Un proces complex, cum este urbanizarea, a cunoscut schimbări semnificative în perioada 1965—1980, atît în ce privește creșterea urbană pe ansamblul țării, cît și pe planul urbanizării în teritoriu, în sensul imprimării unei mai echilibrate urbanizări pe județe. Dacă în 1965 existau în total 184 orașe, iar nivelul de urbanizare a fost de 33,7%, numărul acestora a crescut la 236 în 1975 (nivel de urbanizare 43,2%), urmînd ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal numărul orașelor

Tabelul nr. 2

Nivelul de urbanizare a populației României și diferențele între nivelul minim și maxim pe județe

Anul	Nivelul de urbanizare a populației României	Maxim-minim — 100 media		
		Nivelul de urbanizare pe județe		media
		minim	maxim	
1966	38,2	11,5	67,8	147,4
1978	48,6	25,5	72,8	97,3

să ajungă la 365, cu un nivel de urbanizare de 52,2%. În mod corespunzător a crescut ponderea populației ocupate în industrie și construcții. Fapt remarcabil este că nivelul de urbanizare a județelor rămase în urmă a crescut mai rapid și s-a redus astfel decalajul dintre județele cele mai urbanizate și județele mai puțin urbanizate. (tabelul nr. 2). Să subliniem că nu este vorba de o creștere cantitativă a urbanizării: procesul cuprinde aspecte esențiale de ordin calitativ, conferite de dezvoltarea edilitară, de programul amplu de construcții de locuințe, de care au beneficiat orașele din toate județele țării.

Premise superioare pentru asigurarea în fapt a egalității în drepturi, a tuturor cetățenilor țării

PERSPECTIVE noi în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție, al sistematizării teritoriului și al urbanizării au fost create de Congresul al XII-lea al partidului, care a statornicit orientări și sarcini de bază de deosebită importanță.

Dezvoltarea economico-socială a țării în profil teritorial va trebui să asigure valorificarea deplină a resurselor din fiecare zonă și dezvoltarea armonioasă a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, urmărindu-se ca pînă în anul 1985, în toate județele să se realizeze o producție globală anuală de cel puțin 70 mii lei pe locuitor. Noul indicator, care cuprinde producția globală a industriei, agriculturii, construcțiilor și altor ramuri este mai cuprinzător decît producția globală industrială și, în același timp mai precis, deoarece este raportat la populația fiecărui județ. Valoarea acestui indicator va trebui să crească de la 65 344 lei pe locuitor, în anul 1980, la nivelul țării, la 90 959 lei în anul 1985, deci cu 39%. Semnificativ este faptul că în 1980 județul cu indicatorul cel mai mare (125 442) depășea de 3,2 ori județul cu cel mai mic indicator (39 160), în timp ce în 1985 valorile respective se estimează a fi de 169 667 lei și 70 046 lei, deci diferența se reduce la 2,4 ori, expresie a atenuării decalajelor economice dintre județe.

Comparativ cu 1965, situația județelor în 1985 este prezentată în tabelul nr. 3. Este un adevărat salt care reflectă nu

Tabelul nr. 3

Gruparea județelor după producția globală pe locuitor

Lei pe locuitor	1965	1985
media pe țară	18328	90959
Pină la 10 000	3	—
10 000 — 20 000	24	—
20 000 — 25 000	8	—
25 000 — 35 000	3	—
35 000 — 55 000	1	—
55 000 — 70 000	—	—
70 000 — 80 000	—	15
80 000 — 90 000	—	8
90 000 — 100 000	—	6
Peste 100 000	—	10

numai creșterea economică generală a țării, ci și procesul de apropiere a județelor în ce privește nivelul dezvoltării lor economice.

De deosebită importanță este orientarea potrivit căreia în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate se vor amplasa unități de dimensiuni mai reduse, îndeosebi din ramurile industriei prelucrătoare, în vederea repartizării mai raționale a locurilor de muncă pe întregul teritoriu. Pe același plan de importanță se situează principiul accentuării dezvoltării industriei mici și artizanale, al extinderii și diversificării prestărilor de servicii în vederea valorificării pe scară largă a resurselor locale de materii prime și utilizării forței de muncă, al satisfacerii nevoilor oamenilor muncii din fiecare județ.

Grija pentru om, pentru înflorirea personalității umane își găsește expresia pe numeroase planuri în viitorul cincinal. Ni se pare deosebit de semnificativ faptul că în 1985 toate județele trebuie să asigure un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori. Pe întreaga țară gradul de ocupare, în 1985 va ajunge la 481 persoane ocupate la 1 000 locuitori; pe județe acest indicator va oscila între 409 și 564. Ridicarea gradului de ocupare este legată în primul rînd de industrializare, de capacitatea industriei de a crea noi locuri de muncă.

Una din prioritățile de bază ale planului 1981—1985 o constituie dezvoltarea mai rapidă a agriculturii în toate județele țării, sporirea substanțială a producției vegetale și animale în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, acope-

Vladimir TREBICI

(Continuare în pag. 8)

ADÎNCIREA DEMOCRATISMULUI ÎN VIAȚA ECONOMICĂ A ȚĂRII

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte a economiei naționale, punerea în valoare a tuturor rezervelor de valorificare superioară a resurselor materiale, financiare și umane atribuie o importanță tot mai mare factorului conștient, participării largi a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății. Adîncirea continuă a democrației socialiste constituie un proces ce emană din însăși esența noii orînduirii. Acest proces a dobîndit vaste dimensiuni, forme de expresie tot mai perfecționate odată cu cel de al IX-lea Congres al partidului, moment care pe fondul elaborării și aplicării unei politici profund științifice de dezvoltare economico-socială a țării, a marcat afirmarea unei concepții novatoare cu privire la cadrul și forma de participare a întregului popor la conducerea vieții economico-sociale.

Participarea largă a oamenilor muncii la conducerea societății

AU FOST CREATE, în acești ultimi cinsprezece ani, structuri democratice noi, care să permită implicarea responsabilă a tuturor oamenilor muncii deopotrivă în elaborarea programelor de dezvoltare și la transpunerea în practică a hotărîrilor. Apropierea conducerii de producție, instituționalizarea muncii și conducerii colective, creșterea rolului clasei muncitoare, sporirea competențelor și atribuțiilor adunărilor generale ale oamenilor muncii și ale consiliilor oamenilor muncii, crearea unor noi organisme naționale cum sînt Frontul Democrației și Unității Socialiste, Consiliul Național al Oamenilor Muncii etc. — iată cîteva principii și forme organizatorice ce se afirmă ca autentice puncte de reper în procesul de adîncire și perfecționare a democrației de tip nou, socialist.

O componentă de bază a democrației socialiste și, totodată, o premisă a ridicării acesteia pe treapta superioară a autoconducerii muncitorești, o constituie democrația economică. Izvorînd din însăși poziția fiecărui om al muncii de creator de noi valori, de proprietar al avuției sociale, și beneficiar a ceea ce se produce în societate, potențată pregnant de rolul pe care factorul economic îl vîdește tot mai mult în procesul dezvoltării, adîncirea participării oamenilor muncii la conducerea proceselor

economice s-a situat constant în atenția partidului nostru, a secretarului său general. În fapt, măsurile de perfecționare a structurilor democratice participative au avut drept obiectiv principal economicul. Cu toate aceste incontestabile progrese, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din 23 martie 1978, într-o anumită etapă „nu s-a ținut pasul în ce privește măsurile de ordin economico-financiar care să pună la îndemina organismelor de conducere colectivă, a adunărilor generale ale oamenilor muncii mijloacele necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a rolului lor în conducerea întregii activități economico-sociale”. Tocmai în acest cadru deplasarea, potrivit structurilor nou create, a unor competențe la nivelurile de bază ale economiei, transformarea potențialității în realitate au impus perfecționarea și adaptarea mecanismului și pirghiilor economico-financiare.

Răspundere sporită față de economisirea resurselor și creșterea eficienței

CE ELEMENTE semnificative au caracterizat măsurile de perfecționare a noului mecanism economico-financiar? Asigurînd promovarea principiului îmbinării dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor, noul mecanism economico-financiar, constituie un element fundamental în afirmarea unei etape calitativ superioare a centralismului democratic. În acest cadru se accentuează rolul sistemului financiar-bancar, răspunderea pe care fiecare om al muncii o are — trebuie să o aibă — pentru folosirea cît mai bună a mijloacelor financiare, pentru sporirea eficienței economice. Totodată, acest ansamblu de măsuri vizează, pe un plan general, creșterea rolului întreprinderilor în planificare, în întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli, în asigurarea condițiilor optime

privind desfășurarea unei activități rentabile. Nota originală ce caracterizează acest amplu proces de perfecționare o constituie accentuarea, în întreaga activitate economico-socială, a factorilor de sporire a valorii nou create și, corespunzător, creșterea rolului indicatorilor apti să exprime aceste mărimi, în speță indicatorul valoarea producției nete.

Valoarea producției nete este un indicator sintetic de eficiență, de plan, expresiv și mobilizator care măsoară consumul de muncă vie, exprimînd exact efortul propriu al întreprinderii, centralei, ramurii economice la crearea venitului național. Acesta sintetizează și permite evidențierea nivelului de eficiență al folosirii mijloacelor materiale, al valorificării materiilor prime și materialelor, știut fiind că mărimea venitului național este dependentă de valoarea nouă ce se creează la nivelul fiecărei unități economice.

Înlocuirea, în practica planificării, a indicatorului producția globală cu indicatorul producția netă a marcat un moment deosebit de important în procesul perfecționării mecanismului economico-financiar. S-a considerat, cu deplin temei, că obiectivul final al oricărei activități economice trebuie să fie mărirea valorii nou create, singura sursă de sporire a avuției sociale. Or, spre deosebire de producția globală — indicator care, potrivit aprecierilor secretarului general al partidului, a fost întotdeauna necorespunzător din punctul de vedere al exprimării gradului de valorificare a resurselor, această disfuncționalitate accentuîndu-se tot mai mult în actualul stadiu de complexitate al economiei, — indicatorul producția netă este apt să comensureze mai exact aportul fiecărei unități economice la progresul social general. Pe de altă parte, el are menirea, ca element de planificare, să orienteze unitățile economice spre fabricarea de produse cu un grad înalt de prelucrare și cu cheltuieli materiale mai reduse; să elimine influențele negative determinate de circulația artificială, nejustificată a unor produse, semifabricate etc., precum și pe cele generate de schimbările intervenite în gradul de integrare a producției prin adîncirea specializării; să stimuleze reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie prin faptul că nivelul de îndeplinire a producției nete este direct în-

fluențat de calitatea gospodăririi resurselor materiale. Tocmai în acest sens este posibilă în prezent calcularea unor indicatori de eficiență mult mai concludenți decât cei care se calculau pe baza producției globale.

Deopotrivă cu stabilirea valorii producției nete ca principal indicator sintetic de planificare, noul mecanism economico-financiar cuprinde și o serie de alți indicatori corelați care exprimă cu precădere valori finale. Între aceștia se impun a fi menționați producția fizică și alți indicatori fizici pe baza cărora se stabilesc sarcinile de producție, investiții, export, import, livrările la fondul pieței, promovarea progresului tehnic etc.; fondul total de timp de muncă al întreprinderii (în om-ore), S-a extins și s-a perfecționat totodată sistemul indicatorilor și normativelor de eficiență: productivitatea muncii exprimată prin producția netă și în expresie fizică prin consumul de timp de muncă pe unitatea de produs; gradul de folosire a capacităților de producție, indici de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte; indici de valorificare a materiilor prime și materialelor; norme și normative de consum și de stocuri de materii prime, materiale, combustibil și energie; normative de calitate și de înnoire a producției; beneficii și producția netă ce trebuie obținute la 1 000 lei fonduri fixe; normative de personal; cursurile de revenire ale produselor în activitatea de comerț exterior; aportul valutar al produselor la export etc.

Trebuie arătat că promovarea indicatorilor de activitate finală asigură utilizarea mai bună a potențialului din dotare. Totodată, ea permite realizarea unor însemnate economii de materii prime, materiale și energie, deschide un câmp larg de afirmare, deopotrivă cu modalitățile practice de realizare, a unei noi concepții asupra activității economice în cadrul căreia valorificarea cit mai bună a tuturor resurselor ocupă un loc central.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar în sensul celor amintite asigură un fundament trainic afirmării autogestunii economico-financiare — ca tip superior de gestiune economică, ca metodă socialistă modernă de organizare, planificare, evidență și conducere a activității economico-financiare. Autogestunea presupune ca întreprinderile — atât cele nou înființate cât și cele deja existente — să producă cit mai mult și de calitate superioară, să realizeze producția netă planificată, să îndeplinească planul economic, la toți indicatorii, cantitativi și calitativi, să obțină o eficiență economică maximă. De asemenea, autogestunea economico-financiară are menirea să determine întreprinderile să fie rentabile, să-și compenseze toate cheltuielile din venituri proprii, să realizeze venituri suplimentare, restituind într-un termen cit mai scurt fondurile primite de la societate și constituindu-și fondurile necesare producției și dezvoltării activităților din rezultatele financiare proprii, cu alte cuvinte să se autofinanțeze; în același timp, întreprinderile trebuie să contribuie, într-o măsură tot mai mare, la constituirea fondurilor centralizate necesare dezvoltării generale a societății.

Elementul hotărîtor — acțiunile pentru îndeplinirea sarcinilor

TOATE ACESTE SARCINI, care privesc, în esență, rentabilizarea activității fiecărei unități economice, urmează să se realizeze prin implicarea largă a colectivelor de oameni ai muncii, prin valorificarea tuturor posibilităților locale. În acest sens trebuie înțelese ideile profunde și apelul vibrant al secretarului general al partidului exprimate la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii de a se depune toate eforturile pentru afirmarea în practica de zi cu zi a spiritului măsurilor de perfecționare a noului mecanism economico-financiar.

O latură importantă a perfecționării mecanismului economico-financiar a constituit-o îmbunătățirea substanțială a activității de planificare economică și financiară la nivelul întreprinderilor, centralelor, ministerelor etc., în condițiile instituirii normelor și normativelor de plan pe toate treptele organizatorice. Acest proces de perfecționare presupune ca stabilirea sarcinilor în profil departamental, de ramură, teritorial, în activitatea de planificare să se realizeze pornindu-se de la unitățile de bază, cărora le revine un rol cu mult sporit în dimensionarea propriei lor activități, o responsabilitate mai mare pentru realizarea sarcinilor. Folosirea cit mai bună a pîrghiilor economico-financiare în activitatea întreprinderilor, creșterea cointeresării și răspunderii unităților economice, a colectivelor de oameni ai muncii și a organelor de conducere colectivă în gospodărirea cu eficiență maximă a resurselor materiale, financiare și umane, întărirea disciplinei economico-financiare urmează să se realizeze prin aplicarea a numeroase metode și tehnici specifice. Între acestea un rol considerabil mai mare în condițiile aplicării noului mecanism revine bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., bugetele de venituri și cheltuieli „nu sînt ceva formal, ci un mijloc prin care conducerea fiecărei întreprinderi, adunarea generală a oamenilor muncii pot acționa pentru a obține maximum de eficiență economică, o reducere substanțială a cheltuielilor materiale și de producție, creșterea substanțială a producției nete, a beneficiilor, a rentabilității în general...”

Utilizarea acestui instrument permite evidențierea mai clară a rezultatelor financiare — prin raportarea veniturilor la cheltuieli —, cunoașterea detaliată a modului de constituire, repartizare și utilizare a fondurilor proprii ale întreprinderii, situația creditelor bancare, a vărsămintelor la bugetul statului, restituirea fondurilor bănești primite de la societate etc. Bugetul de venituri și cheltuieli constituie astfel un instrument de bază, activ de conducere a activității financiare de autofinanțare, de decizie și analiză a calității activității desfășurate și de

control economico-financiar care asigură echilibrul financiar al unității respective și contribuie la mobilizarea și folosirea cu eficiență maximă a tuturor resurselor materiale și financiare, la asigurarea rentabilității.

Prin noul mecanism economico-financiar s-au adus importante îmbunătățiri finanțelor unităților și organizațiilor cooperatiste (meșteșugărești, agricole de producție, de consum), bugetului de stat, sistemului asigurărilor sociale, asigurărilor de stat de bunuri, de persoane și de răspundere civilă etc. Toate aceste îmbunătățiri urmăresc creșterea stimulării materiale atât a unităților economice, ca persoane juridice, cit și a colectivelor lor de oameni ai muncii. Ea se realizează în primul rînd prin noile destinații date beneficiului realizat în cadrul planului, din care întreprinderile se autofinanțează, constituindu-și fondurile proprii, inclusiv fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii; în al doilea rînd, prin faptul că o parte mult mai mare din beneficiul realizat peste cel planificat se repartizează pentru fondul de dezvoltare economică a întreprinderii, pentru fondul construcțiilor de locuințe și alte investiții cu caracter social și pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. Din această perspectivă, rolul beneficiului în asigurarea dezvoltării economice și ridicarea nivelului de trai al poporului sporește substanțial. Este un imperativ subliniat cu consecvență de conducerea superioară de partid și de stat, acela ca fiecare întreprindere să desfășoare o activitate rentabilă, să-și maximizeze beneficiile. Înfăptuirea politicii de ridicare a nivelului material și spiritual al poporului nu se poate realiza, potrivit sublinierilor făcute în recente documente de partid, decît în condițiile dezvoltării continue a forțelor de producție, ale creșterii eficienței și rentabilității întregii noastre activități economice.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, măsurile de perfecționare a conducerii economico-sociale, de realizare a unui mecanism economico-financiar mai bun au o însemnătate deosebită; ele însă constituie doar un cadru juridic, economic și financiar corespunzător; nimeni nu trebuie să se aștepte la minuni doar prin însăși adoptarea acestor hotărîri. Pentru ca ele să dea rezultatele pe care le dorim, trebuie să acționăm cu toată fermitatea în vederea transpunerii lor operativ și în cele mai bune condițiuni în practică. Tocmai de aceea se impune creșterea răspunderii directe a conducătorilor colectivi din întreprinderi, centrale, a tuturor oamenilor muncii din unitățile respective, este necesară, o muncă stăruitoare pentru gospodărirea rațională și obținerea cu resursele materiale și financiare de care dispunem a unei eficiențe maxime.

Gheorghe D. BISTRICEANU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE — LA BAZA LIVRĂRII RITMICE A UTILAJELOR PENTRU INVESTIȚII

in obiectivul revistei : accelerarea punerii in funcțiune a noilor capacități de la întreprinderea „Republica” din Capitală

PENTRU îndeplinirea exemplară a planului de investiții pe acest an și pe întregul cincinal și punerea în funcțiune la termenele prevăzute a capacităților de producție prioritare, o însemnătate deosebită o are livrarea ritmică pe șantieră a utilajelor tehnologice. Satisfacerea acestei exigențe majore este însă direct condiționată de realizarea la producător, în mod ritmic și integral, a producției fizice la termenele planificate, de acordarea unei atenții prioritare fabricării utilajelor tehnologice care condiționează punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții principale.

Dat fiind că *Revista economică* și-a propus să urmărească și să sprijine cu consecvență accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție importante de la întreprinderea „Republica” din Capitală (vezi R.E. nr. 23 din 1980), publicăm în acest număr o analiză a gradului de îndeplinire a producției fizice efectuată la unul dintre furnizorii de utilaje (întreprinderea „23 August” din București) ai acestui obiectiv de investiții în dorința de a contribui la accelerarea fabricării și livrării pe șantieră a instalațiilor tehnologice necesare conectării rapide a acestor noi obiective de investiții la circuitul economic.

Situația fabricației și a termenelor de livrare a utilajelor, instalațiilor tehnologice componente ale unor linii complexe care urmează a fi puse în funcțiune în acest an la „Republica”, evidențiază că la una din cele trei prese de turtit înle termenul de livrare stabilit prin contract (luna mai) a fost deja depășit. Nici cele două bucăți de utilaje auxiliare, al căror termen de livrare a expirat la încheierea semestrului I, nu au fost realizate în cadrul acestui interval. Ca de altfel și celelalte 2 prese de turtit înle care, deși programate a fi fabricate în prima lună a semestrului II, au șanse de a fi livrate în luna august a.c.

De ce se înregistrează aceste rămăneri în urmă ale producătorului față de termenele prevăzute în contracte? Întirzierea pregătirii, programării și executării tuturor acestor utilaje pentru „Republica” este determinată de:

— apariția altor două priorități la producător, solicitate de titularul de investiții comun al tuturor acestor obiective — M.I.M. — ca fiind mai importante și mai urgente ca cele de la întreprinderea „Republica”: utilaje tehnologice pentru noi capacități la C. S. Galați și „Victoria”-Călan cu restanțe de utilaje și intrări în funcțiune din anul anterior;

● Termene mai scurte pentru fabricarea și livrarea utilajelor tehnologice necesare întreprinderii de țevi „Republica”. ● O corelare mai adecvată între prevederile și termenele din contracte și cele din listele de utilaje ● Preocupări sporite pentru recuperarea restanțelor în livrare față de contracte la toți furnizorii furnizorului de instalații tehnologice

— insuficiența unor capacități de producție, existența unor locuri înguste în unele secții de fabricație, în special la sectoarele calde (turnătoria de oțel), dar și la prelucrări mecanice (mașini de performanță mari) la secția Mecanică I și chiar a forței de muncă la atelierelor de montaj și probe.

Desigur, principala răspundere pentru lipsa sau insuficiența mobilizării a capacității de fabricație la unele secții, pentru existența unor strângulări pe fluxul de producție și mai ales pentru lipsa forței de muncă o are însăși întreprinderea. Aceasta deoarece fie că nu și-a corelat capacitatea secțiilor cu sarcinile de plan, fie că a încheiat sau a admis primirea de contracte peste capacitatea disponibilă. Este de menționat că, în ultima vreme, în întreprindere se înregistrează însă un curs pozitiv, o sporire a eforturilor pentru realizarea întregii producții fizice contractate, pentru eliminarea (în principal prin autototare și perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii) stagnerii fluxului productiv în „locuri înguste”, ceea ce constituie o premisă pentru mai buna desfășurare a activității economice în semestrul II al acestui an:

— existența în paralel cu contractele încheiate între întreprinderi, pe baza legii contractelor economice, a unor liste de utilaje (stabilite de comun acord între reprezentanți ai ministerelor tutelare) ale căror termene și prevederi diferă uneori substanțial de cele contractuale, ceea ce îngreunează realizarea producției fizice planificate și efectuarea unei corespunzătoare pregătiri a fabricației utilajelor.

Pentru a se elimina astfel de situații este necesar ca organele ierarhice superioare întreprinderilor (centrale, ministere) să nu modifice prea des termenele de livrare din contracte și liste, să țină seama de posibilitățile reale de

execuție ale producătorilor și să realizeze o corelare obiectivă și efectivă a celor două documente (contracte-liste) existente în prezent, în așa fel încât să nu se deterioreze ci să fie respectate și promovate principiile legii contractelor economice.

Ce perspective sau certitudini există, totuși, ca utilajele de care ne ocupăm să fie realizate în termenele probabile, menționate (august-septembrie)? Investiția noastră consențează în această privință următoarele:

● secția Montaj 1, care va executa utilajele respective, urmează să analizeze la începutul lunii iulie comenzile restante și, în funcție de aceasta, să dispună pregătirea, programarea și asigurarea cu materiale a fabricației lor, după următorul program: construcția metalică-uzinajul în iulie, montajul-probele tehnologice fiind posibile în luna august, iar livrarea în aceeași lună sau în cea următoare;

● pentru ca această posibilitate să devină certitudine este nevoie ca secția Montaj 1 din întreprindere să grăbească analiza de detaliu a comenzilor respective și să stabilească mai operativ cantitatea, calitatea și tipodimensiunea materialelor și componentelor necesare fabricației. Pentru ca, primind notele de aprovizionare, compartimentul de resort să poată face aprovizionarea cu ceea ce are deja în depozite sau să urgeteze demersurile la furnizori pentru livrarea unor subsamble contractate pe care încă nu le-a primit. Este vorba în special de 6 distribuitoare de aer (termen de livrare expirat în trim. II) de la întreprinderea „Balanța”-Sibiu, de 3 motoare electrice A.S. M.B.-5 de 4 kW/750 ture/min (termen de livrare de asemenea expirat în trim. II) de la întreprinderea „Electromotor”-Timișoara, de 12 bucăți rulmenți Nj 328, comandă nerepartizată încă de centrala de resort.

Dat fiindcă orice amânare în efectuarea analizei comenzilor și a programării în fabricație a utilajelor la care ne-am referit poate duce în continuare la întirzierea livrării lor către întreprinderea „Republica” și, în consecință, la întirzierea punerii în funcțiune a capacităților pentru producerea profilelor de țevi de oțel, țevi de extracție și prăjini de foraj, pe întreaga filieră a producătorilor de utilaje tehnologice se cer intensificate preocupările pentru realizarea instalațiilor necesare finalizării montajului pe șantier.

Gh. DRĂGHICI

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei impune

CREȘTEREA GRADULUI DE PRELUARE Ă RESURSELOR REFOLOSIBILE DE LA POPULAȚIE

DATORITA creșterii nivelului de civilizație al societății românești, sfera consumului devine din ce în ce mai mult generatoare de resurse reciclabile, deținând încă de pe acum o pondere importantă în domeniul articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte, al ambalajelor pentru produse alimentare și nealimentare, al bunurilor de folosință îndelungată, de uz casnic și gospodăresc etc. Totodată, ca urmare a ritmului rapid de înzestrare a gospodăriilor populației cu autoturisme, este de așteptat ca într-o perspectivă destul de apropiată ponderea unor resurse recuperate până în prezent aproape în exclusivitate din sfera producției (anvelope și piese auto uzate, uleiuri minerale etc.) să fie depășită de cea a resurselor reciclabile provenite din sfera consumului. Cu alte cuvinte, recuperarea bunurilor uzate de la populație devine treptat o componentă de bază a procesului de reciclare a resurselor în țara noastră, fapt reflectat cu claritate și în actele normative adoptate la nivel național la începutul acestui an prin care se reglementează unitar desfășurarea acestui proces.

Trebuie spus însă că aplicarea în practică a prevederilor acestor acte normative se diferențiază net în raport cu sursa de proveniență a resurselor reciclabile. Dacă în cazul unităților de stat reciclarea resurselor are asigurate condiții favorabile, decurgând din organizarea gestiunii acestora potrivit unor principii unitare, în cazul reciclării resurselor încorporate în bunurile scoase din uz de către populație trebuie să se adopte metode specifice. De aceea am considerat utilă prezentarea unor aspecte referitoare la modul actual de implicare a populației în procesul de reciclare complexă a resurselor, așa cum au rezultat din sondajele efectuate de Institutul de economie industrială în gospodăriile populației din București. Considerăm că abordarea unor asemenea aspecte este utilă specialiștilor preocupați de soluționarea problemelor complexe legate de antrenarea populației în procesul de reciclare a resurselor, nu numai în calitate de furnizoare de bunuri uzate, ci, în egală măsură, de forță de muncă capabilă să execute la domiciliu o serie de operații de prelucrare primară, cum sînt: desmembrarea, sortarea, colectarea și predarea bunurilor uzate. Necesitatea intensificării preocupărilor în acest domeniu a fost subliniată cu deosebită claritate de către secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei de lucru efectuată în ziua de 20 iunie a.c. la întreprinderea textilă „Aurora” din Capitală, precizînd că este necesară elaborarea unui program care să prevadă mijloace și soluții pentru a se ajunge la

refolosirea a cel puțin 50% din tot ceea ce se livrează spre consum populației și altor beneficiari. Cu același prilej, s-a indicat forurilor implicate să asigure o mai bună organizare a activității de colectare a bunurilor uzate de la populație.

Participarea populației la reducerea eforturilor implicate de asigurarea resurselor materiale și de energie prin intermediul activității de reciclare depinde de măsura în care aceasta cunoaște dificultățile pe care le întîmpină țara noastră, ca de altfel majoritatea țărilor lumii, în domeniul procurării materiilor prime și combustibililor. Din investigațiile întreprinse a rezultat că, deși populația bucureșteană are asigurat un acces larg la mijloacele de comunicare în masă, totuși este conștientizată numai în parte în legătură cu problemele procurării materiilor prime și energiei. Astfel, din totalul persoanelor intervievate cu ocazia sondajului efectuat în București, 19,4% au o imagine destul de aproximativă în legătură cu dificultățile pe care le întîmpină economia noastră națională în acest domeniu. Evident că această stare de lucruri cunoaște diferențieri semnificative în funcție de categoria socio-profesională, fiind specifică mai ales femeilor casnice (31,5%) și pensionarilor (28,6%) și mai puțin cadrelor cu studii medii (8%) și superioare (6,1%). Or, după părerea noastră, tocmai primele două categorii pot fi atrase într-o mai mare măsură în procesul de reciclare, nu numai în calitate de furnizoare de bunuri uzate, ci și de forță de muncă necesară pentru colectarea, dezmembrarea, sortarea și predarea acestora la unitățile specializate.

În același timp, deși în țara noastră funcționau o serie de sisteme de reciclare, totuși, uneori ele sînt cunoscute de populație numai în parte. Astfel, 37,1% din numărul persoanelor intervievate au declarat că nu știau de existența unor unități care colectează bunuri uzate de la populație, iar restul (62,9%) aveau o imagine destul de aproximativă despre acestea, indicînd de cele mai multe ori nu denumirea întreprinderilor sau unităților, ci a bunurilor care fac obiectul acestor activități.

Este important de semnalat că majoritatea celor care au declarat că știu de existența activității de colectare a bunurilor uzate (92,4%) s-au referit la unitățile aparținînd sistemelor de reciclare tradiționale (sticlă, fier vechi, hîrtie etc.), aceasta explicîndu-se în cea mai mare parte prin aceea că, funcționînd de un timp mai îndelungat, asemenea unități au putut fi cunoscute de populație, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, prin contact direct, sau prin informare reciprocă. În cazul preluării de la populație a bunu-

rilor de folosință îndelungată scoase din uz, sistemul actual era cunoscut la data efectuării sondajelor numai în proporție de 12,3% de către persoanele intervievate. Acest sistem funcționează de puțină vreme și, fiind într-o fază incipientă de organizare (cuprinde numai recondiționarea unor bunuri cu un grad redus de uzură), nu putea fi cunoscut prin contacte directe decît de un număr foarte mic de persoane. Dezvoltarea sistemului de reciclare a resurselor încorporate în bunurile scoase din uz poate fi făcută numai în condițiile în care populația este sensibilizată cu privire la rolul ei în economisirea resurselor materiale și de muncă. Necesitatea dezvoltării unui astfel de sistem derivă, în primul rînd, din amplificarea procesului de scoatere din uz în viitorii cinci ani. În aceste condiții, necunoașterea unui asemenea sistem de preluare a bunurilor uzate de la populație va conduce în mare parte la eliminarea acestor bunuri prin distrugere.

Nu este lipsit de importanță relevarea faptului că 46,9% din persoanele intervievate au indicat ca mijloc de stimulare a participării populației la acțiunile de colectare a bunurilor însăși cunoașterea sistemelor de reciclare prin intermediul publicității.

Utilizarea unor metode adecvate

VIABILITATEA sistemelor de reciclare a resurselor încorporate în bunurile de consum scoase din uz depinde în egală măsură și de modul în care acestea realizează contactul cu populația. Din informațiile culese prin sondaj a reieșit că populația este satisfăcută într-o măsură redusă de modalitățile actuale de preluare a bunurilor. În acest sens persoanele intervievate au fost rugate să opteze pentru una sau mai multe modalități posibile de preluare, printre care și cele actuale. Din răspunsurile primite (tabelul nr. 1) rezultă că numai 6,5% sînt de părere că trebuie menținute modalitățile actuale, majoritatea optînd pentru modalități care presupun contactul direct prin intermediul unei rețele de colectare mai dense sau prin preluări de la domiciliu.

Este evidentă opțiunea populației pentru modalitățile prin care se realizează o economie maximă de timp. Necesitatea organizării unor sisteme de reciclare care să răspundă cerințelor populației rezultă și din faptul că în condițiile actuale numai 10,8% din numărul persoanelor intervievate au predat bunuri de folosință îndelungată unor unități de stat. În condițiile modificării modalităților de preluare proporția celor care intenționează să pre-

Tabelul nr. 1
— în procente —

Total persoane intervievate :	100
din care au optat pentru :	
— menținerea modalităților actuale	6,5
— înființarea de centre în cartiere care să preia bunurile uzate	35,3
— preluarea bunurilor uzate pe baza comenzilor telefonice	36,2
— organizarea unei zile de predare prin intermediul asociațiilor de locatari	17,2
— alte modalități	4,8

dea astfel de bunuri se poate ridica, potrivit opiniilor exprimate, la aproape 45%.

Acumularea la populație a unei cantități însemnate de bunuri de folosință îndelungată uzate ca urmare a accelerării procesului de scoatere din uz, pe fondul unui sistem de preluare a acestor bunuri numai în parte racordată la cerințele populației, a generat piața de mina a doua (vinzări de bunuri uzate la persoane particulare). Ilustrăm acest aspect prin datele din tabelul nr. 2.

Rezultă că gospodăriile populației au apelat într-o proporție însemnată la „piața de mina a doua” pentru a valorifica bunurile scoase din uz și într-o măsură mai mică la unitățile socialiste. De asemenea, se poate trage concluzia că există un segment al populației destul de însemnat care apelează la „piața de mina a doua” pentru dotare inițială sau completarea dotării. Acest aspect este cu atât mai important cu cât prin reintroducerea în circuitul economic a unor bunuri recondiționate se realizează o reciclare superioară nu numai a resurselor materiale și de energie încorporate în ele, ci și o satisfacere a cerințelor populației în condițiile economisirii de muncă socială încorporată în astfel de bunuri. Or, în cazul bunurilor

năm dintre acestea pe cele mai importante :

— distribuția teritorială neuniformă a centrelor de colectare și achiziție și distanța mare de la domiciliu până la astfel de unități ;

— sint destul de frecvente cazurile în care unitățile nu dispun de fonduri pentru plata bunurilor uzate predate de către cetățeni ;

— insuficiența corelării a programului de activitate a acestor centre cu timpul liber al cetățenilor ;

— personalul de deservire este numai în parte pregătit pentru această activitate, persoanele intervievate declarându-se nemulțumite în legătură cu acest aspect în proporție de 30% ;

— problema transportului unor bunuri grele este soluționată numai în parte, de cele mai multe ori fiind lăsată la latitudinea persoanelor care vor să predea bunuri uzate ;

— sistemul de prețuri practicat în achiziționarea unor bunuri de folosință îndelungată contribuie într-o măsură destul de redusă la stimularea populației pentru predarea bunurilor uzate etc.

Rezultă că preocupările care vizează îmbunătățirea organizării sistemului de preluare de la populație a materialelor refolosibile este necesar să fie orientate într-o mai mare măsură spre găsirea unor metode specifice de atragere a cetățenilor în activitatea de colectare. Asemenea metode trebuie să fie compatibile cu particularitățile procesului de procurare, utilizare și scoatere din uz a bunurilor de către populație, printre care :

— eterogenitatea bunurilor uzate generată atât de diversificarea cerințelor populației, cât și de diferențierile mari care apar în ceea ce privește uzura fizică și morală a acestora ;

— răspindirea teritorială neuniformă și eterogenă a consumatorilor, în calitatea lor de furnizori de bunuri uzate ;

— posibilitățile diferențiate de apelare la timpul liber al diferitelor categorii de populație pentru efectuarea

Tabelul nr. 2
Modul de scoatere din dotare (instrăinare) a televizoarelor și frigiderelor uzate
— în procente —

	Televizoare	Frigidere
Total gospodării cercetate din care :	100,0	100,0
— au scos din dotare asemenea bunuri	16,8	12,1
Din total gospodării care au scos din dotare asemenea bunuri, au realizat acest lucru prin :	100,0	100,0
— vânzări către unități socialiste	2,6	0,9
— vânzări la persoane particulare	23,5	39,4
— cedare la rude, prieteni etc.	59,2	64,2
— alte modalități	14,1	4,5

cu un grad mare de prelucrare, care încorporează o mare cantitate de muncă socială, tocmai acest aspect al reciclării este mai important.

Evident că viabilitatea sistemelor de recuperare a bunurilor uzate de la populație și reintroducerea resurselor încorporate în ele în circuitul economic depinde în egală măsură și de organizarea corespunzătoare a acestora. Din investigațiile efectuate a rezultat că din totalul persoanelor care cunosc asemenea unități specializate în achiziționarea de bunuri uzate de la populație numai 50,6% au apelat la serviciile acestora, indicând în același timp drept cauze o serie de deficiențe organizatorice ale sistemelor de reciclare. Mențio-

unor operații care compun activitatea de colectare (desmembrarea bunurilor uzate, sortarea materialelor, transportul și predarea acestora la unitățile socialiste etc.)

— mijloacele specifice de stimulare a participării diferitelor categorii de populație la procesul complex de colectare selectivă a bunurilor uzate etc.

Măsuri pentru accelerarea preluării

DIN ANALIZA rezultatelor sondajelor efectuate în rindul gospodăriilor populației din Capitală a rezultat că

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENTĂ

● O întreprindere din Elveția s-a specializat în fabricarea de batiuri pentru mașini-unelte grele, din beton cu rășini epoxidice. Acest material satisface cerințele în ce privește rezistența la compresie și la încovoiere combinată cu tracțiune, modulul său de elasticitate fiind cu 75% mai mic decât cel al fontei cenușii, iar masa volumetrică — cu peste 60% (ceea ce permite reducerea dimensiunilor fundațiilor). Pe lângă importanța economică de metal, batiurile din beton au o cantitate mai mică de energie încorporată.

● Prețurile excesive ale petrolului au ridicat cheltuielile pentru combustibil la 60% din costul zilnic al deplasării unui vapor. De aici, noi orientări în construcțiile navale. De pildă, se procedează la înlocuirea turbinelor cu abur cu motoare diesel, care consumă mai puțin carburant, întrucât se elimină circuitele între combustie și cilindri, deci pierderile de căldură. (Un petrolier de 280.000 tdc, transformat în acest fel, și-a redus consumul cu 50 t/t, ceea ce asigură recuperarea în doi ani a cheltuielilor de reechipare). O serie de firme occidentale producătoare de motoare diesel pentru nave oferă tipuri îmbunătățite, cu consum scăzut. Încercări la scară redusă, făcute în S.U.A. și Japonia, cu și o serie de studii din diferite țări au în vedere nave cu tonaj mediu, prevăzute auxiliare cu pinze, care să „ajute” motoarele, economisind circa 10% la carburant.

● La prelucrarea bauxitei rezultă, pentru fiecare tonă de alumina, aproximativ aceeași cantitate de rezidu — așa-numitul noroi roșu — care conține în proporție de 30-60% oxizi de fier. Printr-o nouă tehnologie, această resursă secundară este valorificată pentru producția de țagle. Noroiul roșu, parțial uscat, amestecat cu cărbune sau coșes mărunțit, este aglomerat în granule de circa 1 cm diametru, care sînt introduse pe un grătar mobil, așternîndu-se deasupra un strat de calcar (de pildă, cochilii de scoici). Prin calcinarea calcarului la o temperatură de 2.300°C se degajă monoxid de carbon, care se combină cu oxigenul din oxizii de fier ; conținutul de fier al granulelor se mărește la circa 20% prin reducere chimică și la 98-99% prin tratare într-un cuptor electric. Urmează o rafinare în cadrul căreia se separă urmele de vanadiu, titan și siliciu, rămînînd oțel. La o fabrică din Statele Unite, cu un consum de 5-8 t de noroi roșu, 0,4-0,6 t cărbune, 0,5-0,7 t calcar și 1.000-1.400 kWh energie electrică se obține o tonă de oțel.

● Anvelopele auto vechi capătă noi utilizări. Din cauciucuri uzate, în Cehoslovacia se realizează materialul „Gural”, elastic și rezistent la uzură, folosit la pavarea trotuarelor, terenurilor de sport, ca și la pardoseli în diferite clădiri (inclusiv în spitale, la culoare și săli). În Michigan (S.U.A.) s-a experimentat cu succes refacerea îmbrăcămintilor rutiere, așternîndu-se peste asfaltul vechi un strat de 12 mm dintr-un amestec cald de 1:3 granule de cauciuc (obținute prin măcinarea grosieră a circa 1.500 de anvelope pentru 1 km de șosea) și bitum, iar deasupra turnându-se un strat obișnuit de asfalt ; membrana elastică astfel obținută previne crăparea stratului de uzură și pătrunderea apei în fundația drumului.

pentru creșterea gradului de participare a tuturor cetățenilor la procesul complex de recuperare a materialelor re folosibile încorporate în bunurile scoase din uz este necesară aplicarea în practică la diferite nivele organizatorice a unui ansamblu de măsuri coordonate, menite să contribuie la perfecționarea funcționării sistemului național actual de reciclare a resurselor, al cărui cadru organizatoric a fost conturat cu claritate prin intermediul actelor normative adoptate la începutul acestui an.

O primă categorie de măsuri se referă la conștientizarea într-o mai mare măsură a tuturor categoriilor de populație în legătură cu importanța reciclării resurselor pentru economia noastră națională. Din acest punct de vedere ar putea fi luate în considerare următoarele direcții principale de acțiune:

- continuarea și intensificarea acțiunilor de popularizare în rândul tuturor categoriilor de populație a rolului reciclării resurselor și mijloacelor prin care fiecare cetățean își poate aduce contribuția la mai buna gospodărire a resurselor încorporate în bunurile uzate;

- intensificarea preocupărilor unităților economice implicate în reciclarea resurselor în ce privește informarea populației în legătură cu obiectivul activității lor, modul de desfășurare, condițiile de preluare a bunurilor uzate etc.;

- utilizarea diferențiată în acest scop a fiecărui mijloc de comunicare în masă sau a oricărei forme de popularizare, în funcție de segmentul de populație în cadrul căruia înregistrează maximum de audiență, concomitent cu apelarea la metode specifice fiecărui segment;

- apelarea într-o mai mare măsură la organizațiile politice și obștești, la instituțiile de învățământ etc., nu numai pentru colectarea bunurilor uzate ci, în primul rând, pentru promovarea unei concepții noi, a unei atitudini res-

ponsabile din partea fiecărui cetățean în legătură cu necesitatea valorificării resurselor încorporate în bunurile uzate etc.

Așa cum a rezultat din opțiunile formulate de persoanele interviuate cu ocazia sondajelor efectuate, o a doua categorie de măsuri se referă la adaptarea modalităților și condițiilor de preluare a bunurilor uzate la cerințele populației. În raport cu eterogenitatea și răspândirea teritorială neuniformă a bunurilor scoase din uz care trebuie colectate, se simte necesitatea găsirii unor forme stimulativ pentru transferul operațiilor de desmembrare și sortare, selectare pe categorii de materiale re folosibile din sfera activității unităților colectoare în atribuțiile populației prin utilizarea pe scară largă a muncii la domiciliu. Se asigură astfel posibilitatea colectării selective, procedeu experimentat cu succes în unele țări dezvoltate, cum este Franța, R.F. Germania și altele. Pe de altă parte, cu deosebire în mediul urban, în procesul de colectare pot fi implicate asociațiile de locatari, ceea ce asigură stringerea unor cantități în raport cu mărimea cărora devine rentabilă preluarea direct de la domiciliu a materialelor re folosibile cu mijloace de transport puse la dispoziție de unitățile colectoare pe baza comenzilor făcute de către aceste asociații. De asemenea, poate fi experimentat și procedeu organizării unei „zile a curățeniei“, diferențiat pe străzi, cartiere, concomitent cu participarea locuitorilor la desmembrarea, selectarea și sortarea materialelor re folosibile.

O a treia direcție de acțiune se referă la implicarea micii industriei (inclusiv a celei casnice) în utilizarea materialelor re folosibile în vederea producerii unor bunuri destinate să satisfacă diferite cerințe sociale (de producție sau consum). Din această perspectivă, sistemul național de reciclare a resurselor ar trebui, după părerea noas-

tră, să implice populația într-o triplă calitate: ca furnizoare de bunuri uzate; de forță de muncă utilizabilă în procesele de dezmembrare, selectare, sortare și predare a materialelor re folosibile; de producătoare a unor bunuri prin utilizarea materialelor re folosibile obținute prin recuperarea bunurilor uzate.

Au fost enunțate numai câteva din măsurile susceptibile de a contribui la operaționalizarea prevederilor actelor normative referitoare la preluarea de la populație a bunurilor uzate. Trebuie spus însă că estimarea cât mai corectă a cantităților de bunuri uzate disponibile la populație, precum și perfecționarea formelor de implicare cât mai deplină a tuturor locuitorilor în procesul complex de reciclare a resurselor încorporate în astfel de bunuri reclamă continuarea investigațiilor de tipul celor organizate de către Institutul de economie industrială, analize în măsură să ofere materialul informațional necesar fundamentării științifice a deciziilor în acest domeniu de activitate. Cînd se afirmă acest lucru, se are în vedere că numeroasele acte individuale de achiziție, utilizarea și scoaterea din uz a bunurilor destinate să satisfacă cerințele populației nu pot fi studiate exhaustiv, ci numai prin intermediul unor procedee statistice specifice, în care rolul principal îl deține tehnica sondajelor. Iată de ce considerăm utilă efectuarea, cu o periodicitate prestabilită, a unor astfel de investigații, care pot face obiectul programelor de cercetare ale unor instituții specializate. O asemenea necesitate derivă din faptul că se lărgeste continuu gama bunurilor care ies din uz din sfera consumului, în cantități care reprezintă interes din punct de vedere economic.

Vasilie BOGDAN
Sorin DINCĂ
Mariana VANIA

Dezvoltarea armonioasă a teritoriului

(Urmare din pag. 2)

rării necesarului de materii prime pentru industrie și creării de disponibilități pentru export. Se prevede ca în anul 1985 să se ajungă, în toate județele țării, la o valoare minimă a activității din agricultură de 10 mii lei pe locuitor, asigurându-se o mai bună echilibrare teritorială a dezvoltării aceluia sector care este denumit „ramura de bază a economiei naționale“. Se va intensifica preocuparea pentru sporirea suprafeței agricole și arabile, asigurându-se concentrarea și restrângerea perimetrului satelor și comunelor, raționalizarea rețelei de bunuri: terenurile vor fi redede agriculturii prin amenajări simple, cheltuieli minime și cu participarea largă a cetățenilor.

În repartizarea investițiilor pe teritoriu, corespunzător celor arătate se prevede să se asigure accelerarea creșterii potențialului economic al zonelor cu un nivel mai redus de dezvoltare. Sporuri mai accentuate ale volumului de investiții se vor înregistra în județele Alba, Botoșani, Buzău, Ialomița, Maramureș, Mehedinți, Satu Mare, Suceava, Teleorman, Vaslui și Vâlcea. Pînă la sfîrșitul cincinalului viitor toate orașele și comunele vor dispune de unități cu activitate industrială.

Cincinalul 1981—1985 va fi deosebit de important și în ceea ce privește sistematizarea și urbanizarea. Se vor înfăptui în continuare prevederile „Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale“. La sfîrșitul anului 1985 numărul de orașe va ajunge la 505, populația urbană va crește la 12,9 milioane, ceea ce înseamnă că nivelul de urbanizare se va ridica la 54,5%. Ceea ce este deosebit de im-

portant în acest cadru, este repartizarea echilibrată a orașelor pe întreg teritoriul țării: pînă la finele cincinalului următor în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane. Se vor intensifica legăturile dintre orașe și sate, fiecărui oraș revenindu-i în medie un număr de 4—6 comune înconjurătoare, pe o rază de 15—20 km. În perioada 1981—1985 se vor transforma în orașe agroindustriale încă 140 centre comunale; în viitoarele centre urbane și comunale se vor realiza peste 700 unități cu caracter industrial și local.

Măsurile adoptate în ultimii ani ca și cele ce se vor aplica în viitor vor avea ca rezultat o dezvoltare armonioasă a orașelor pe tipuri de mărime și prevenirea concentrării urbane excesive. Să menționăm principiul foarte important, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, că dezvoltarea rețelei localităților urbane în viitorul cincinal se va caracteriza prin sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii, urmărindu-se ca orașele mari, inclusiv Bucureștiul, să rămână aproximativ la numărul actual de locuitori. În ce privește preocuparea pentru folosirea rațională a pămîntului este suficient să amintim că la sfîrșitul actualului cincinal rețeaua de localități va ocupa 718 000 ha, adică 3% din suprafața totală a țării; localitățile vor rămîne în perimetrele actuale și vor fi redede agriculturii 450 000 ha. Dacă în 1900 un oraș revenea la 651 km², în 1990, suprafața respectivă va fi de 393 km².

Înăfptuirea tuturor obiectivelor prevăzute în domeniul dezvoltării teritoriale și al sistematizării teritoriului impune eforturi deosebite și o contribuție activă a tuturor cetățenilor. Imaginea viitoare a patriei noastre va reflecta concepția științifică a strategiei generale a fauririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în cadrul căreia un loc important îl are dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și localităților țării.

Pirghii ale creșterii eficienței

ASIMILAREA DE PRODUSE NOI

ASIMILAREA unui număr tot mai mare de produse noi, cu parametri tehnico-economici ridicați, contribuie la modernizarea producției și, odată cu aceasta, la creșterea eficienței în economie, la accentuarea prezenței României pe piața mondială, la echilibrarea balanței comerciale a țării. În cincinalul în curs au fost înregistrate progrese însemnate în această direcție, nu însă pe măsura posibilităților de care dispune economia noastră, ceea ce impune — în fiecare întreprindere — intensificarea eforturilor pentru accelerarea înnoirii produselor.

Valorificarea în grad înalt a potențialului propriu

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în structura importurilor țării noastre ponderea mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport a scăzut de la 40,3% în 1970 la circa 30% în 1980. Aceasta este urmarea eforturilor depuse de industria constructoare de mașini în direcția asimilării de noi produse și modernizării celor existente. Concomitent, au sporit și exporturile de diferite produse.

Evoluția pozitivă înregistrată a fost posibilă datorită faptului că, în ultimii 5 ani, a sporit gradul de integrare a produselor achiziționate prin licență, s-a amplificat acțiunea de autototare, asimilarea în fabricația a pieselor de schimb necesare întreținerii și pregătirii reparațiilor mașinilor, folosirea de înlocuitori pentru materii prime, materiale, recuperarea și recondiționarea pieselor uzate de la utilajele importate. Eforturile depuse pe această linie au determinat ca numai în anul 1979, la nivelul județului Brașov, să fie asimilate un număr de 1.705 repere (în valoare de 113,3 milioane lei valută) și 381 materiale (247,1 milioane lei valută). Prin noile produse și materiale realizate numai într-un număr de 8 întreprinderi brașovene, importurile au fost reduse în 1979 cu câteva sute de milioane lei valută.

Pe baza unor planuri complexe alcătuite la nivelul județului, în unitățile constructoare de mașini brașovene s-au intensificat eforturile pentru asimilarea de noi produse și materiale, scurtarea ciclului de cercetare — execuție, pentru sporirea în grad mai înalt a eficienței economice.

Eforturi conjugate în soluționarea problemelor impuse de promovarea noilor produse

PRIN PROGRAMELE DE MĂSURI stabilite pe ansamblul județului sînt în curs de asimilare în acest an un număr

● Acțiuni eficiente pe linia scurtării perioadei de asimilare și modernizare a produselor ● Sute de milioane de lei economisiți prin integrarea producției și autoutilare ● Eforturi conjugate pe traseul cercetare-proiectare-produție.

de 1.686 repere și 548 materiale, majoritatea lor fiind destinate înlocuirii importului. În acest fel, după cum rezultă din grafic, ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă urcă de la 15% în 1976 la 51% în 1980. Prin intensificarea acțiunii de asimilare a noi tipuri de mașini și utilaje, ponderea importurilor în totalul utilajelor pentru investiții pe întregul județ urmează să scadă de la 35,3% în 1980 la 19,9% în 1985.

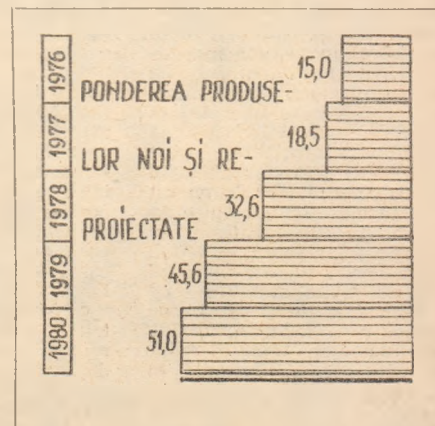
Pentru a se ajunge la asemenea rezultate, atât în 1979 cât și în primele 6 luni în acest an au fost organizate expoziții permanente cuprinzînd repere, subansamble, materiale, piese de schimb și utilaje care au fost asimilate și cele care urmează a fi însușite pînă la sfîrșitul anului 1980, au fost organizate schimburi de experiență, s-au creat sectoare specializate în marile întreprinderi de execuție a prototipurilor etc. Astfel, expoziția organizată la nivelul județului în municipiul Brașov în luna martie, a constituit un bilanț al rezultatelor obținute, o prezentare a obiectivelor prevăzute pe 1980, ceea ce a însemnat și o invitație pentru specialiștii din institutele de cercetare, învățămînt superior, din întreprinderi și alte sectoare de a intensifica preocupările pentru asimilarea unor materiale și repere la care nu s-au găsit încă soluții de realizare în țară. Pentru toate exponatele s-au întocmit fișe tehnico-economice cuprinzînd principalele caracteristici și parametri tehnici, valoarea și eficiența reducerii importurilor. Datorită acțiunilor multiple desfășurate la scara întregului județ, s-au asigurat condiții ca în 1990 valoarea produselor noi și modernizate să crească la peste 23 miliarde lei, contribuind astfel la reducerea corespunzătoare a importurilor.

În susținerea acțiunilor de reducere a importurilor și creștere a exporturilor, de promovare a produselor noi, de mare însemnătate este și cooperarea dintre întreprinderi aparținînd diverselor ramuri. Vom menționa, în acest sens, că s-a stabilit o colaborare avantajoasă între întreprinderea de autoca-mioane și Combinatul chimic Victoria,

prima executînd sculele necesare pentru fabricarea unor repere pentru autocamioanele ROMAN de către Combinatul chimic Victoria. În același timp, pentru întreprinderea „Tractorul”, s-a asigurat livrarea de furtunuri pentru aparatura de laborator de către C.A.T.C. Pitești și a plasei de polietilenă pentru protecții de aparatură de către Combinatul chimic Victoria.

Din păcate, acest mod de cooperare nu este practicat în toate cazurile, ceea ce dăunează procesului de realizare a unor produse. Pentru reducerea importurilor de articole tehnice din cauciuc, de pildă, este necesar ca Ministerul Industriei Chimice să sprijine întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Brașov în realizarea garniturilor pentru cilindrii hidraulici (manșete) care să reziste la 150–200 atmosfere și 150–160 C, cât și în realizarea unui atelier sau secție de serie mică pentru reperele care se solicită în cantități mai mici. Ar fi de asemenea necesar ca C.A.T.C. Pitești să fie ajutat mai mult în asimilarea profilelor de cauciuc extrudat cu armătură metalică și flanșate, în fabricarea și livrarea garniturii pentru uși „Dacia 1300”, pentru echiparea cabinelor MAN și a benzii decorative, iar C.A.T.C. Jilava în asimilarea furtunurilor pentru frînă de înaltă presiune și a curelelor dințate cu inserție.

● Pe linia dezvoltării cadrului stimulativ de asimilare a unor produse noi care înlocuiesc importul s-ar înscrie și o mai mare suplețe și receptivitate în soluționarea formalităților de introducere a acestor noi produse în plan, scurtarea termenelor și a tehnicii de vizitare a prețurilor, cât și asigurarea fondurilor necesare pentru aceste produse noi. Desigur, pentru o serie de repere, dispozitive de serie mică, ce nu-și justifică economic asimilarea în

marile unități industriale, poate fi promovată cu mai multă fermitate soluția realizării lor în institutele de cercetări în cadrul micro-producției proprii.

● În același timp, trebuie semnalat fenomenul că, deși multe produse sînt asimilate în fapt, se continuă importul, fie pentru că nu se produc cantități necesare, fie că nu au certificarea institutelor de specialitate, sau pur și simplu pentru că nu toate întreprinderile sînt informate de execuția produsului în țară. Pentru evitarea unor atari situații ar fi necesar ca la nivel de ramuri să se editeze periodic și să se difuzeze cataloage cu produsele și materialele realizate în ultima vreme. Punerea lor la dispoziția proiectanților ar mări responsabilitatea de a se prevedea, încă de pe planșetă, folosirea materialelor și reperelor indigene. Acest lucru este valabil și în ce privește acțiunea de autoutilare mai ales pentru elementele hidraulice, hidromecanice, electrice sau electronice necesare.

Dialog permanent între producători și beneficiari

DE MARE ÎNSEMNĂTATE în acțiunea de reducere a importurilor este cunoașterea permanentă a cererilor, în care scop se impune o legătură mai strînsă între producători și beneficiari. Un asemenea dialog, mai ales în cazul cerințelor de produse noi sau modernizate, este necesar să existe și între specialiștii din cadrul institutelor de cercetări, cadrele din învățămînt, specialiștii din centrale și ministere. În acest

fel se poate ajunge la măsuri de intensificare a unor activități de cercetare, asimilare de produse, de specializare a unor întreprinderi pentru anumite genuri de piese, de subsansamble care în prezent se aduc din import.

Cu ocazia vizitei din luna aprilie a.c. a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea de autocamioane s-a stabilit ca aici să se realizeze mașini și agregate speciale și piese de schimb, necesare ramurii construcțiilor de mașini (profilul II). Aceasta presupune intensificarea activității de cercetare, proiectare și scurtarea fazelor de la cercetare, proiectare la producția de serie. Dintr-o anchetă efectuată recent în întreprinderile constructoare de mașini din județ a rezultat că numai în semestrul II din acest an sînt necesare 136 utilaje în valoare de 191,4 milioane lei (mașini, unelte, agregate și utilaje speciale pentru prelucrarea metalelor prin așchiere, pentru prelucrarea prin deformare plastică la rece și la cald, pentru turnătorii, pentru tratamente termice, termochimice și acoperiri galvanice etc). Or, pentru cincinalul 1981—1985 necesarul întreprinderilor constructoare de mașini din județul Brașov este de 2734 utilaje în valoare de 2314 milioane lei, ceea ce presupune studii detaliate și o activitate susținută pentru realizarea întocmai a acestor prevederi. Iată de ce considerăm că ar fi deosebit de utilă organizarea unor schimburi de experiență pe această temă între județele țării, cu specialiștii din institutele de cercetări, institutele de învățămînt superior, cît și cu cei din întreprinderile economice.

Pe de altă parte, la raționalizarea importurilor pot contribui în mod hotărît pîrghiile economice de cointer-sare a producătorilor prin utilizarea mai bună a fondurilor de primere existente în fiecare întreprindere. Un rol deosebit îi revine și aparatului financiar-bancar, care trebuie să acorde o mai mare atenție modului de utilizare a acestor valoroase instrumente economice, apărării legalității în acest domeniu, ajutînd astfel întreprinderile să acorde celor care au preocupări pe această linie stimulente materiale, conform prevederilor legale pentru reducerea importurilor, chiar cînd întreprinderile omit să facă uz de aceste prevederi. Este o posibilitate de stimulare mai substanțială și operativă pentru realizarea de mașini, utilaje, instalații și repere, materii prime care să înlocuiască importul acestora. În fine, includerea între indicatorii principali ai întrecerii socialiste — alături de aportul valutar obținut din depășirea planului la export — a aportului valutar obținut din economii la planul de import, poate genera o emulație pe linia raționalizării importurilor.

Gh. RIZEA

vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc

I. OLTEANU

director al Direcției județene de statistică Brașov

COMENTARIU LA UN GRAFIC

ADAPTAREA NORMELOR LA MODERNIZAREA PRODUCȚIEI — CERINȚĂ A CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎN PRIMELE luni din acest an, întreprinderile Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au realizat și depășit planul producției nete și planul productivității muncii.

Trebuie arătat însă, că, atît la nivelul ministerului cît și la cel al centralelor, există în continuare importante rezerve de creștere a productivității muncii, ce trebuie puse operativ în valoare. O modalitate care se cere utilizată în acest sens este extinderea muncii în acord, cu atît mai mult cu cît această formă de retribuire a înregistrat în ultimul timp o descreștere evidentă. Astfel, ponderea orelor lucrate în acord global cu sume stabilite pe bază de norme de timp și de producție, care în trim. I 1979 era de 55,8% în totalul orelor efectiv lucrate, a scăzut în trim. I 1980 la 41%. De asemenea, acordul global cu sume stabilite pe bază de prețuri unitare pe articole de deviz, norme de personal și de servicii, a scăzut ca pondere, în același interval de timp, de la 5,4% la 3,3%.

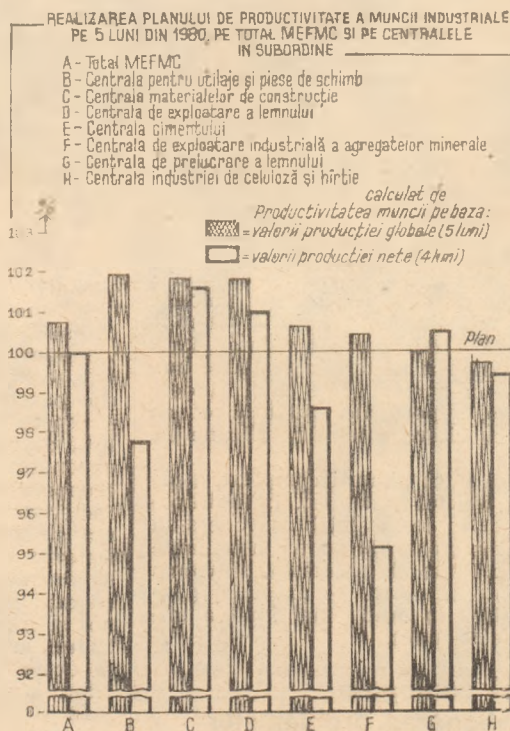
Totodată, se cere acționat mai consecvent pentru revizuirea normelor existente și stabilirea unor norme de muncă mobilizatoare, corelate cu sarcinile de creștere a productivității muncii. Din realizările trim. I 1980 reiese că 37% din numărul celor care au lucrat în acord au depășit normele de muncă actuale cu peste 10% (față de 35,9% în trim. I 1979). Acest fapt corelat cu procesul modernizării continue la care sînt supuse fondurile fixe din dotarea întreprinderilor reflectă necesitatea unei continue preocupări pentru punerea normelor în acord cu noile dotări tehnice, cu creșterea gradului de calificare și îndeminare a lucrătorilor.

O importanță deosebită pentru sporirea productivității muncii are și creșterea gradului de utilizare a fondului de timp maxim disponibil. Se înregistrează încă un număr mare de ore de stagnări, de invidii și concedii fără plată, absențe nemotivate ceea ce a necesitat executarea unui important număr de ore suplimentare.

Eliminarea deficiențelor arăta-

te prin creșterea calificării cadrelor, întărirea ordinii și disciplinei, promovarea metodelor moderne de organizare și conducere a producției și a muncii, mobilizarea tuturor rezervelor

sînt exigente majore actuale, capabile să contribuie la obținerea unei productivități din ce în ce mai mari, cu consecințe favorabile asupra întregii eficiențe economice.

Recoltarea optimă a cerealelor păioase prin organizare în flux de tip industrial

ÎN ACEASTĂ VARĂ, datorită condițiilor climatice specifice, coacerea lanurilor de cereale păioase se produce concomitent pe mari suprafețe, ceea ce determină o scurtare a perioadei optime de lucru și pretinde — pentru evitarea pierderilor de recoltă — o concentrare deosebită a mijloacelor mecanizate de recoltare și transport.

În dotarea agriculturii noastre sînt acum aproape 35 000 combine autopropulsate de recoltat cereale, număr suficient pentru a asigura stringerea în condiții optime a întregii recolte. Întrucît pe o combină C-12 revin în medie 86 ha cultivate cu orz și grâu, aceasta înseamnă că recoltarea se poate realiza, în fiecare unitate, în 3—4 zile la orz și 8—10 zile la grâu; aceasta, chiar fără a mai utiliza combinele tractate existente în dotare și fără a mai fi necesare transferări importante de combine de la un județ la altul.

Condițiile hotărîtoare pentru a respecta această perioadă sînt: la faza coacerii depline a culturilor toate combinele autopropulsate să fie pregătite pentru lucru, în perioada optimă să se lucreze fără întreruperi, fiecare unitate agricolă să dispună de mijloacele de transport necesare derulării recoltatului în flux continuu.

Se constată că prima condiție nu este integral îndeplinită deoarece la data de 30 iunie un număr de peste 1 000 combine, reprezentînd circa 3% din total, încă nu erau reparate — din lipsa anvelopelor și a unor piese de schimb. Aceasta va afecta capacitatea de lucru în campania de recoltare și a făcut necesară, pentru compensarea deficitului, transferarea a 2 550 combine din zonele de nord către sud și înapoi pe măsura procesului de maturizare a culturilor de cereale păioase.

În acest an, ca urmare a dotării agriculturii cu combine autopropulsate adaptate condițiilor lucrului pe pante, se va putea extinde mecanizarea recoltării păioaselor și pe pantele de 6—20°, unde combinele de șes nu puteau fi folosite mulțumitor. Posibilitățile pe care le are noua combină, de a menține aparatul de treier perfect orizontal, indiferent de gradul pantei, permit efectuarea recoltării în condiții bune și cu pierderi minime. Cele 300 combine CP-12 care vor lucra în această vară pe circa 3 000 ha de terenuri în pantă, paralel cu curba de nivel, vor asigura reducerea pierderilor de boabe la recoltare cu circa 5%, ceea ce înseamnă o producție suplimentară de aproape 4 500 tone de cereale boabe. Iată de ce trebuie acordată o atenție deosebită folosirii complete, pe suprafețe cît mai mari, a noilor tipuri de combine destinate terenurilor accidentate.

Formații mari de mecanizatori pentru recoltare

ȚINÎND SEAMA că pe fiecare parcelă urmează a fi executat în flux continuu un complex de lucrări pentru recoltare, transportul boabelor și al paielor, ca și de nevoia semănării rapide a culturii a II-a, conducerea de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat sarcina ca fiecare unitate de producție să organizeze formații mari de lucru, singurele capabile să concentreze agregatele necesare executării rapide și de calitate a tuturor lucrărilor din campania de vară. Aceste formații, avînd în dotare și mijloacele de întreținere și transport necesare, sînt conduse, pe toată durata perioadei de lucru, de specialiști calificați în aplicarea noilor tehnologii.

Ținînd cont de faptul că agregatele destinate diferitelor lucrări din campania de recoltare se condiționează reciproc, este rațional ca formația de lucru să aibă o structură modulară. Modulul constituie o formație de lucru de mărime minimă, și anume, aceea care asigură executarea întregului volum de lucrări necesare în 24 de ore. În funcție de volumul de lucrări ce trebuie executat într-o fermă în perioada optimă, formațiile mari de lucru reprezintă un multiplu de module. Ca bază a dimensiunii modulului se iau 4 combine C-12, deoarece capacitatea buncărelor de la 4 combine care lucrează grupat asigură încărcarea completă cu boabe a unui autocamion sau remorci de 5 tone.

În tabelul nr. 1 este prezentat un calcul al modulului cu 4 combine și a formației mari de lucru pentru recoltarea grăului, balotarea paielor, transportul boabelor și paielor. Calculul este făcut pentru o fermă cu 650 ha cultivate cu grâu, în două variante de producție medii (3 t și 5 t boabe la hectar). Pentru executarea lucrărilor de recoltare în condițiile date, este necesar un modul care cuprinde: 4 combine C-12, 4 autocamioane

(sau remorci) pentru boabe în cazul unei producții de 3 t/ha și 5 autocamioane (sau remorci) în cazul unei producții de 5 t/ha, 2 prese de balotat, 2 încărcătoare de baloturi, 2 remorci

Tabelul nr. 1

Determinarea mărimii unei formații de lucru la recoltarea cerealelor păioase

	U.M.	Producția medie de boabe	
		3 t/ha	5 t/ha
A. Combine C-12			
Capacitatea de lucru a combinei	ha/zi	8	5,5
Mărimea unui modul de combine	buc.	4	4
Productivitatea unui modul în 24 ore	ha/zi	32	22
Productivitatea pe o campanie de 10 zile	ha-sezon	320	220
Număr de module necesare pentru o fermă cu 650 ha grâu	nr.	2	3
B. Autocamioane de 5 t sau remorci RM-2, pentru boabe			
Capacitatea de transport pe utilaj (distanța 8—10 km)	t/zi	24	24
Volum de transport pe modul	t/zi	96	110
Necesar de autocamioane pe modul	buc.	4	5
Necesar de autocamioane pe fermă	buc.	8	14
C. Prese de balotat paie P.P.F.			
Capacitatea de balotare	ha/zi	9	7
Volum de balotat pe zi pentru 15 zile de lucru	ha/zi	21	15
Necesar de prese pe modul	buc.	2	2
Necesar de prese pe fermă	buc.	4	6
D. Transportoare-încărcătoare de baloturi I.M.B. și remorci			
Capacitate de încărcare pe utilaj	t/zi	28	28
Producția de paie	t/ha	2	3
Volum de încărcare și transport pe un modul	t/zi	42	45
Necesar de încărcătoare și remorci pe un modul	buc.	2	2
Necesar de încărcătoare și remorci pe fermă	buc.	4	6

și 4 tractoare pentru paie. Capacitatea de lucru zilnică a unui asemenea modul este de 32 ha în primul caz și de 22 ha în al doilea caz. Pentru ferma de 650 ha cu grâu, care recoltează boabele în 10 zile și paielor în 15 zile, sînt necesare formații de lucru cu două module (în cazul producțiilor de 3 t/ha) și cu trei module (în cazul producțiilor de 5 t/ha).

Organizarea formațiilor mari de lucru prezintă însemnate avantaje tehnico-economice:

- se lichidează lucrul dispersat pe parcele mici, a cărui înlocuire cu lucrul pe suprafețe mari și compacte asigură o productivitate mărită; aceasta permite creșterea capacității de lucru pe schimb, concomitent cu reducerea consumului de combustibil (cu cel puțin 10%);
- se asigură o corelare judicioasă între mijloacele de recoltare și cele de transport, condiție de bază pentru lucrul în flux neîntrerupt al combinelor;
- alcătuirea formațiilor de lucru din utilaje care se completează în fluxul tehnologic permite ca lucrările să se execute simultan, iar nu succesiv, aceasta reprezentînd condiția esențială a realizării lucrului în flux continuu, cu eliminarea oricărui întreruperi ale procesului de lucru.

Tehnologii de înaltă productivitate

STRÎNGEREA la timp și fără pierderi a recoltei de cereale păioase depinde în mare măsură și de aplicarea unor tehnologii de lucru moderne, folosind utilaje de mare productivitate. Pentru stringerea boabelor de cereale s-a generalizat teh-

nologia de recoltare „cu secerat și treierat într-o singură fază”, folosindu-se combinele autopropulsate de mare productivitate. Aceste combine au fost perfecționate în ultimii ani, în special prin mărirea capacității buncărului de boabe, ceea ce a redus durata opririlor pentru descărcarea combinei. Însă opririle pentru descărcarea combinei pot fi eliminate complet, dacă descărcarea boabelor se face din mers. În felul acesta, coeficientul de servire tehnologică a combinei crește (de la 0,85 la 0,98), ceea ce înseamnă posibilitatea de a recolta suplimentar cu aceeași combină circa 1 hectar de grâu pe zi și de a reduce consumul de combustibil cu 0,9 l/ha.

În tehnologia actuală de recoltare a păioaselor, pleava se elimină din combină și se așază pe câmp în brazde, odată cu paiele. Întrucât în acest sistem, practic pleava nu se mai valorifică, prezintă mare interes experiența unor unități din județul Olt, care au realizat în anii trecuți echipamente de colectare a plevei de la combină, recuperând astfel aproape integral acest furaj valoros. Trebuie ținut seama că de pe fiecare hectar se pot strînge în jur de 600—800 kg de pleavă, a cărei valoare reprezintă 300—400 lei/ha: chiar dacă colectarea acestui „deșeu” valoros complică într-o anumită măsură procesul tehnologic de recoltare (fiind nevoie și de mijloace de transport suplimentare), ea se impune ca obligatorie pentru unitățile care au nevoie, în această perioadă, de un plus de furaje.

La strîngerea și transportul paielor se pot folosi mai multe variante tehnologice:

a) strîngerea paielor în baloturi (cu ajutorul preseii de balotat) și transportul baloturilor, simultan sau ulterior recoltării;

b) căpițarea paielor și transportul căpițelor cu platforma specializată.

În condițiile unor distanțe mai reduse de transport al paielor (pînă la 5 km), varianta strîngerii paielor în căpițe este mai avantajoasă decît cea de presare și balotare, deoarece elimină consumul de sfoară (sau sîrmă) și asigură reducerea cheltuielilor de muncă și de combustibil. Totodată, căpițarea paielor este mai economică decît în cazul finului sau cocenilor, deoarece în cazul paielor acționarea mașinii MAC-6 pe mișcarea uscată de grâu se poate face cu tractoarele de 65 CP (decît cu un consum de combustibil cu 15 % mai redus decît în celelalte cazuri, cînd trebuie folosite tractoare de 80 CP).

Balotarea paielor este eficientă numai cînd acestea trebuie transportate la distanțe mai mari, caz în care, prin densitatea mai ridicată a paielor în remorci sau autocamioane se asigură o folosire mai bună a capacității de încărcare și o reducere a costului transportului. De asemenea, presele de balotat pot fi folosite cu bune rezultate și pe terenurile cu pante mai mari de 5°, unde mașina de căpițat nu are suficientă stabilitate.

Pentru mărirea eficienței utilizării preselor de balotat și micșorarea consumului de materiale, unitățile agricole pot aplica în prezent o serie de soluții simple și avantajoase, ca de pildă:

● înlocuirea sirmei de legare cu sfoara recent omologată (care conține 80% viscoză și 20% relon sau terom), utilizînd înodătoare speciale pentru sfoară;

● înlocuirea actualelor înodătoare (care fac 2 legături de sîrmă sau sfoară pe balot) cu înodătoare care asigură o singură legătură a balotului, reducîndu-se la jumătate consumul de sîrmă sau sfoară pe tonă de paie balotată;

● folosirea tractorului de 45 CP pentru acționarea preseii de balotat, în locul celui de 65 CP, asigură o reducere a consumului de combustibil cu 1 l/ha, ceea ce înseamnă, la nivelul întregii țări, o economie de 2000 t de motorină;

● la transportul baloturilor, prin utilizarea unor agregate de două remorci la un tractor, consumul de motorină poate fi redus cu circa 40% pe tonă, ceea ce reprezintă o economie de încă 5000 t de motorină la nivelul țării.

Există trei variante tehnologice la strîngerea și transportul paielor în baloturi:

a) Baloturile sînt încărcate din presă direct în remorcă și sînt transportate de la câmp la locul de depozitare. Soluția nu pretinde manipulări suplimentare și este cea mai economică atunci cînd se dispune de mijloace de transport suficiente (circa 3 agregate de transport la o presă), iar distanța la care se transportă baloturile nu depășește 8—10 km.

b) Baloturile încărcate din presă în remorcă sînt basculate la marginea parcelei și încărcate ulterior cu încărcătorul de baloturi IB-3 în mijloacele de transport care le duc la locul de depozitare. Soluția are avantajul că nu imobilizează mijloacele de transport în perioada de vîrf a recoltării, asigurînd și eliberarea imediată a terenului de paie pentru a se executa lucrările de pregătire a terenului pentru cultura următoare.

c) Baloturile de paie sînt lăsate din presă pe câmp, de unde sînt încărcate ulterior cu încărcătorul IB-3 în remorcă și trans-

portate direct la locul de depozitare. Această variantă prezintă avantajul că lucrarea de balotat cu presa se execută cu productivitate maximă, ea nefiind întreruptă sau stîrjită de operațiunile de încărcare și transport al baloturilor.

Alegerea uneia sau alteia dintre variantele tehnologice de strîngere a baloturilor depinde de condițiile concrete și obiectivele specifice ale fermei. Dacă se urmărește semănatul imediat al culturii a II-a, iar distanța pînă la locul de depozitare este redusă, trebuie adoptată varianta I-a, care este mai simplă și asigură cele mai mici cheltuieli. Cînd distanța este mai mare, iar unitatea nu dispune de numărul necesar de mijloace de transport, este mai indicată varianta a II-a.

Transportul boabelor în pas cu recoltarea

O CONDIȚIE hotărîtoare pentru evitarea pierderilor de recoltă o constituie organizarea transporturilor de cereale de la combină în pas strict cu recoltarea, eliminînd depozitarea îndelungată a boabelor pe câmp.

Transportul recoltei în flux se bazează pe corelarea corectă dintre numărul de combine folosite la recoltare și numărul mijloacelor necesare pentru transportul producției (autocamioane sau remorci de tractor). De notat că numărul de mijloace de transport necesare poate fi redus dacă se organizează lucrul în două schimburi și se folosesc cuplaje de autocamioane și remorci sau de cite două remorci. Ținînd seama de faptul că

Tabelul nr. 2
Calculul necesarului de mijloace de transport pentru un grup de 4 combine C-12

U.M.	Autocamion de 5 t	Autocamion de 5 t și remorcă de 4 t	Tractor U-650 și remorcă de 5 t	Tractor U-630 și cuplaj de 2 remorci
Cantitatea recoltată ce se transportă (Q)	t/zi	101	101	101
Timp de încărcare (Ti):				
— varianta a	min.	15	27	15
— varianta b	min.	8	15	8
Viteza de deplasare la dus (Vi)	m/min	500	460	200
Timp de cîntărire și descărcare (Td)	min.	11	14	11
Viteza de deplasare la întors (Vg)	m/min	670	600	250
Capacitatea de încărcare a mijloacelor de transport (q)	t	4,5	8	4,5
Timp de lucru zilnic:				
— varianta a	min.	480	480	480
— varianta b	"	960	960	960
Numărul agregatelor de transport (Nm):				
— varianta a	buc.	3,6	2,6	7,5
— varianta b	buc.	1,6	1,2	3,6
Capacitatea de lucru pe agregat:				
— varianta a	t/zi	27,9	38,7	13,5
— varianta b	t/zi	61,7	88,2	28,3

programul de lucru la bazele de recepție este mai mare decît timpul de lucru cu combina în lan, este indicat să se amenajeze puncte intermediare de depozitare provizorie a boabelor pe tarla. În felul acesta transportul boabelor se poate efectua în 16 ore pe zi, în loc de 8—10 ore, cit lucrează efectiv combina.

În tabelul nr. 2 este prezentat un calcul comparativ al ne-

Ion BIANU

(Continuare în pag. 16)

Opinii în dezbatere

CERINȚELE NOULUI MECANISM ECONOMIC ÎN RELAȚIILE INDUSTRIE-COMERȚ-CONSUMATORI

IN CONFORMITATE cu prevederile noului mecanism economico-financiar, întreprinderile producătoare de bunuri de consum și cele comerciale apar ca unități economice cu îndatoriri și drepturi egale, subordonate unui sistem unitar de reglementări economice, inclusiv de cointeresare, ce îmbină armonios satisfacerea intereselor de întreprindere și a celor generale ale societății. Încheierea ciclului economic la mărfurile produse de industrie și preluate de către comerț este condiționată de corespondența dintre „oferta” industriei și cererile concrete ale comerțului, respectiv ale consumatorilor. În consecință, realizarea unei activități economice eficiente atât la fabricile producătoare, cât și la întreprinderile comerciale depinde de cunoașterea cerințelor pieței și de gradul de fundamentare a activității economice pe aceste cerințe. Aceste considerente se regăsesc în sarcinile trasate în Hotărârea Flenarei C.C. al P.C.R. din 22-23 martie 1978, ca unitățile producătoare (ministere, centrale, întreprinderi) să studieze cerințele pieței.

Corespondența producție - cerere înseamnă în primul rând economie de resurse

SARCINA studierii pieței de către producători se pune în mod diferit atunci când întreprinderea în cauză este singura care produce pentru fondul pieței sau când sint mai mulți furnizori. În primul caz, sarcina stabilirii și acoperirii cerințelor pieței, ca volum și în structură, cantitativ și calitativ, revine producătorului unic și comerțului. Atunci când sint mai mulți producători — cazul cel mai frecvent — sint necesare: a) stabilirea cerințelor pieței în ceea ce privește cantitățile și sortimentele de mărfuri; b) repartizarea acestor sarcini între producători.

Rezolvarea acestor probleme, în condițiile structurii de organizare a economiei noastre naționale, nu revine numai unităților producătoare, ci antrenează participarea Consiliului pentru producția de bunuri de consum, Consiliului aprovizionării, consiliilor reprezentanților consumatorilor, Ministerului Comerțului Interior, precum și a ministerelor producătoare, în cadrul organizat în acest scop.

Se ajunge la concluzia evidentă că relațiile economice dintre comerț și producție duc la realizarea unei eficiențe corespunzătoare din punctul de vedere al intereselor generale ale societății, numai dacă în orientarea și structura producției de bunuri de consum, destinate fondului pieței interne, se realizează o strînsă și sistematică colaborare între cele două sfere ale procesului reproducției sociale: producția și schimbul. Nu este vorba numai de

decizii de moment, de efecte de scurtă durată, ci și de conlucrarea în luarea deciziilor de anvergură, cum ar fi înființarea de noi capacități de producție. Eficiența noilor capacități este în funcție de corespondența utilajului instalat cu cerințele prezente și pentru o anumită perspectivă ale pieței interne (și, desigur, și externe) pe o perioadă de timp mai îndelungată. Un utilaj, oricît de perfecționat, nu va realiza o rentabilitate corespunzătoare dacă produsele ce se pot obține cu ajutorul lui nu corespund cererii, sau cantitățile care se produc, deși corespund cererii pieței interne calitativ, funcțional, depășesc cantitativ volumul acestei cereri. Iată deci cum studierea capacității de absorbție a pieței interne ca structură și volum condiționează decizii de cea mai mare importanță economică, cum sint cele de investiții.

Cine să procure informațiile ?

ÎN VEDEREA punerii în aplicare tot mai eficiente a prevederilor noului mecanism, în legătură cu studierea cerințelor pieței trebuie să se dea răspuns la întrebarea: **cine să studieze cerințele pieței ?**

Fiecare întreprindere producătoare, mai mare sau mai mică, este subordonată, din punct de vedere economic, aceluiași reglementări în ceea ce privește autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea și îndeosebi în ceea ce privește realizarea cointeresării colective și individuale, în funcție de rezultatele economice obținute. Dacă aceste rezultate sint în funcție și de măsura în care întreprinderea cunoaște cerin-

țele pieței și își organizează activitatea economică în corespondență cu acestea, este de acceptat concluzia că fiecare întreprindere, centrală industrială și minister producător trebuie să realizeze această funcție. În continuare, pornind de la această cunoaștere, trebuie să se contureze un cadru material și organizatoric în care întreprinderile industriale să poată răspunde, în limita capacităților de producție, a materiilor prime și materialelor de care dispun, la orice cerere rațională prezentată de către întreprinderile comerciale. Desigur că o cunoaștere a tendințelor de lungă durată ale pieței favorizează o organizare a activității întreprinderilor producătoare ce vine în întîmpinarea consumatorului. Reiese deci că pentru asigurarea condițiilor impuse de noul mecanism se cere organizarea de studii de marketing fie la nivelul fiecărei întreprinderi producătoare, fie la nivelul centrelor industriale sau, după caz al ministerelor producătoare.

O altă variantă ce se poate avea în vedere este aceea de a organiza studierea pieței prin întreprinderi sau institute specializate (de consultanță), care să furnizeze informațiile necesare întreprinderilor producătoare, celor comerciale și tuturor verigilor organizatorice care au nevoie de asemenea informații.

Pînă în prezent, problemele în acest domeniu nu au fost puse cu suficientă tărie, în primul rînd datorită faptului că în multe cazuri, deciziile economice luate la nivelul întreprinderilor producătoare au fost decizii de consecință, iar partenerul de colaborare — comerțul, chiar dacă a dispus de informații asupra cerințelor pieței, nu le-a putut valorifica în suficientă măsură. Din aceste motive, întreprinderile producătoare numai în mică măsură în ultimii ani au dezvoltat unele preocupări de studiere a cerințelor pieței, fenomen care s-a reflectat îndeosebi în angajarea, de către centrale și întreprinderi, a unor cercetări de piață și monografii pe produse.

În această ordine de idei se poate considera ca un fenomen pozitiv faptul că în literatura de specialitate se discută tot mai intens despre necesitatea efectuării de studii asupra cererii (marketing) la nivelul întreprinderilor producătoare. Formularea de propuneri ca-

tegorice în această privință comportă discuții teoretice și practice, analizarea situației existente, precum și urmărirea cu atenție a fenomenelor noi care apar, ca urmare a punerii în aplicare a noului mecanism, în toate compartimentele economiei naționale. Considerăm că pot fi avansate și discutate următoarele variante :

a) organizarea efectuării studiilor de piață la nivelul fiecărei întreprinderi producătoare de bunuri de consum, prin care să se urmărească obținerea de informații cu privire la cerințele pieței față de produsele proprii, comportamentul produselor în exploatare și la posibilitățile de sporire a eficienței economice pe această cale ;

b) organizarea studiului pieței la nivelul centralelor industriale, în vederea asigurării informațiilor necesare cu privire la cerințele pieței față de mărfurile fabricate de întreprinderile aparținând subramurii respective, fendințele și restructurările pe piața internă și internațională. Aceste compartimente ar trebui să asigure fluxul informațional necesar de la și către întreprinderi, vehiculând informații obținute prin cercetări proprii, precum și prin cercetări efectuate de instituții specializate, departamentale. În fluxul informațional ar trebui să se includă și informațiile cu privire la diferențele aspecte ale cerințelor pieței interne și externe, ce se pot obține de la alte ministere care au sisteme informaționale similare ;

c) organizarea studiului pieței la nivelul ministerelor producătoare de bunuri de consum, în două direcții :

— cu privire la opiniile cumpărătorilor despre însușirile calitative ale produselor, la perfecționarea acestora și la introducerea în fabricație a noi produse ;

— cu privire la manifestarea cantitativă a cererii pe piață față de produsele fabricate de întreprinderile în subordine. Pentru asigurarea informațiilor necesare, ministerele producătoare ar trebui să organizeze activitatea de cercetare în cadrul aparatului propriu și al unităților în subordine și să realizeze, de asemenea, o colaborare strinsă în acest domeniu cu institutul (în perspectivă cu institutele) specializate. Este vorba — în lumina sarcinilor prevăzute în hotărârile Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la noul mecanism — de elaborarea și funcționarea unui subsistem informațional cu privire la cerințele pieței în cadrul fiecărui minister producător de bunuri de consum.

Paralel cu această formă de organizare a studiului cerințelor pieței pe linia ministerelor producătoare — în vederea unei colaborări tot mai eficiente — va trebui să se întărească sistemul de studiere a cerințelor pieței și pe linia aparatului Ministerului Comerțului Interior și, eventual, a ministerelor cu sisteme comerciale, prin institute specializate în domeniu. Acestea din urmă vor trebui să treacă de la cercetări e-

fectuate la comandă, la cercetări organizate și efectuate în mod sistematic, cu caracter permanent pentru producerea de informații utile — cercetări pe care să le ofere anticipat întreprinderilor comerciale și întregului aparat economic cu atribuții decizionale în activitatea de comercializare a bunurilor de consum.

Costul informațiilor — un procent infim față de pagubele potențiale

CU DREPT CUVÎNT se poate ridica problema costului informațiilor care se vor obține în structurile chemate să fundamenteze deciziile economice, la nivelul verigilor organizatorice, inclusiv al ministerelor producătoare și al celor cu sisteme comerciale. Este evident că acceptarea necesității informațiilor și a activității specializate în acest scop înseamnă și acceptarea ideii unor cheltuieli, care vor trebui făcute la nivelul diferitelor verigi organizatorice. Cea ce dorim să supunem discuției este problema raționalității costurilor, a eficienței lor economice și sociale.

În legătură cu această problemă se poate menționa o variantă care ar putea constitui baza de pornire pentru unele măsuri ce se vor lua în viitor. Cercetarea pieței de către ministere ar putea fi soluționată, cel puțin pentru prima etapă, în cadrul schemelor organizatorice existente (prin încadrarea sau profilarea unor cadre pe astfel de probleme), în acest mod urmînd ca numai cercetările efectuate de către institutele specializate să greveze costurile întreprinderilor și centralelor. Desigur, această sporire a costurilor trebuie să asigure o rentabilitate mai mare decît cea din prezent, o eficiență superioară, atît la nivelul întreprinderilor cît și la cel al întregii economii naționale.

Calculule în această privință sînt suficient de complexe, deoarece reflectarea rezultatelor unei activități de producție și de comercializare fundamentate pe cerințele pieței are aspecte multiple. Cuantificarea acestora se poate face în timp, pe baza unor comparații față de trecut și, respectiv, față de anumite norme științific elaborate în această privință. Sînt și unele efecte cu influențe de lungă durată, de exemplu la investițiile pentru lărgirea bazei materiale a producției de bunuri de consum și a rețelei comerciale.

Rezultatele imediate se pot concretiza în : contractări de mărfuri conform cerințelor reale ; organizarea și orientarea producției pentru a le satisface ; un nivel mai redus al stocurilor de mărfuri lent și greu vandabile ; satisfacerea mai bună a cerințelor consumatorilor. Acest din urmă efect are caracter multiplicator, în sensul că alături de îmbunătățirea calității vieții membri-

lor societății, conduce și la creșterea productivității muncii și eficienței activității în întreaga economie.

Intrucît cerințele noului mecanism acționează în toate compartimentele activității economice și sociale, apare necesară organizarea unui sistem (subsistem) informațional cu privire la cererea de consum, la scara întregii economii naționale, premisă a organizării științifice a activității de producție și comercializare. Acest sistem trebuie să funcționeze cu costuri cît mai reduse, dar să asigure eficiența corespunzătoare atît pentru producție cît și pentru comerț. Sistemul astfel conceput și elaborat trebuie să răspundă de la început următoarelor cerințe principale :

a) să identifice fluxurile informaționale care pot servi scopurilor urmărite privind cunoașterea cerințelor pieței ;

b) să stabilească noi surse și fluxuri informaționale care trebuie introduse, precum și noi cercetări speciale necesare în acest domeniu ;

c) să se organizeze și să se coordoneze activitatea tuturor verigilor care emit și recepționează informații provenite din toate sursele (raportări obligatorii sau cercetări speciale) ;

d) să se reprojecțeze subsistemul informațional privind studierea cerințelor pieței, fundamentîndu-l pe posibilitățile tehnice actuale și creîndu-i perspectiva perfecționării ulterioare, ca urmare a extinderii dotării cu tehnică electronică de calcul ;

e) să se organizeze păstrarea și actualizarea informațiilor de bază în cadrul unei bănci de date.

Subliniem că din punctul de vedere al unei eficiențe corespunzătoare în funcționarea sistemului va fi necesară și stabilirea competențelor și răspunderilor, asigurîndu-se suficientă inițiativă pentru departamente și întreprinderi și o funcționalitate adecvată la scara întregii economii naționale.

Problemele enunțate, cu scopul de a fi supuse discuțiilor, au în vedere cerințele decurgînd din desfășurarea revoluției științifice și tehnice în economia noastră națională, precum și din prevederile referitoare la aplicarea noului mecanism în acest domeniu. Ele constituie, totodată, o parte din cerințele și posibilitățile unei conduceri științifice în producția și comercializarea bunurilor de consum, în vederea obținerii unei eficiențe sporite. Aplicarea noului mecanism constituie o premisă a realizării de ritmuri intense în dezvoltarea economică și socială, în creșterea forțelor de producție ale societății noastre și în îmbunătățirea continuă a calității vieții tuturor membrilor săi.

Eugen BARAT

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

lichiditatea întreprinderii — la baza echilibrului financiar

TRANSPUNEREA în viață a sarcinilor de o deosebită importanță privitoare la aprofundarea laturilor calitative ale întregii activități economico-sociale, la utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societății necesită mobilizarea amplă a tuturor factorilor de producție de la toate nivelele organizatorice ale economiei naționale.

În lumina sarcinilor trasate la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai a.c., unităților economice, bazate pe autoconducerea muncitorească și pe autogestiunea economico-financiară, le revin sarcini deosebite, cu atât mai mult cu cât ele reprezintă veriga de bază a economiei naționale, cadrul organizatoric în care se creează noile valori materiale. Ele trebuie să aducă o contribuție esențială în aplicarea cu mai multă fermitate a principiilor noului mecanism economico-financiar, în sporierea continuă a beneficiilor și creșterea rentabilității, asigurarea și menținerea echilibrului financiar, utilizarea eficientă și cu un randament mai ridicat a resurselor de care dispun, respectarea disciplinei de plan, financiare și contractuale etc. Acestea reprezintă tot atâtea aspecte ale noii calități, devenită un imperativ în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre și care trebuie să stea cu prioritate în centrul atenției generale.

Aplicarea autogestiei economico-financiare impune ca fiecare unitate economică să-și desfășoare activitatea de producție astfel încât să se asigure folosirea integrală și eficientă a tuturor resurselor materiale și bănești de care dispune, să-și acopere în cea mai mare parte nevoile de mijloace pe seama resurselor proprii, renunțând pe cât posibil la angajarea unor resurse suplimentare din afară. Aceasta pune în centrul atenției problematica calității gestionării fondurilor unităților, pe de o parte, iar pe de altă parte necesitatea creșterii continue a responsabilității colectivelor de oameni ai muncii, a organelor financiar-bancare, față de modul în care se asigură și se desfășoară această gestionare.

Toate acestea impun cu necesitate, la rîndul lor, existența unor modalități și mijloace adecvate de apreciere fidelă a eforturilor pe care întreprinderile, colectivele lor de muncă le depun pentru continua ridicare a calității activității și implicit pentru buna gestionare a fondurilor, pentru asigurarea și menținerea echilibrului financiar. Aceasta cu atât mai mult cu cât gospodărirea rațională și eficientă a fondurilor, asigurarea și menținerea echilibrului financiar

sînt condiții esențiale pentru buna funcționare a mecanismului financiar al întreprinderii.

APLICAREA noului mecanism economico-financiar presupune, printre altele, o continuă perfecționare a tuturor normelor și normativelor, a indicatorilor economico-financiarilor, precum și a metodelor și instrumentelor folosite în activitatea financiară, ca un rezultat firesc al confruntării acestora cu practica. În acest context ne propunem să abordăm problema **lichidității** întreprinderii, care ar putea servi drept mijloc de caracterizare din punct de vedere calitativ a activității financiare desfășurate și implicit a efortului unității de a se angrena în mecanismul complex al economiei naționale.

În sens tradițional prin lichiditate se înțelege „capacitatea unor active de a fi transformate într-un anumit moment în bani”. Extinsă la nivelul întreprinderilor ea exprimă capacitatea acestora de a mobiliza activele de care dispun, adică de a le transforma în bani.

Pentru a-și desfășura activitatea orice întreprindere socialistă își concretizează fondurile bănești în active pe care le gestionează și care, în virtutea circuitului obiectiv B — M — B, urmează să fie transformate în bani într-un interval de timp mai scurt sau mai lung, creîndu-se astfel posibilitatea încheierii unui circuit început, dar și cea a reluării unui nou circuit. Prin urmare, orice întreprindere producătoare dispune în mod obiectiv de o anumită lichiditate, generată fiind de fluxurile materiale și bănești pe care le ocazionalizează desfășurarea activității de producție. Ea diferă de la o întreprindere la alta, fiind determinată de calitatea acestor fluxuri, de particularitățile procesului de producție, de ritmicitatea producției și implicit de modul de gestionare a valorilor materiale și bănești.

Lichiditatea întreprinderii socialiste definește capacitatea acesteia de a-și transforma în bani activele de care dispune, la momentul oportun, în scopul asigurării unui circuit normal fondurilor sale. De lichiditate nu se poate face abstracție atunci cînd este necesar a se caracteriza calitatea activității financiare în general, asigurarea și menținerea echilibrului financiar în special.

Urmărind fazele circuitului fondurilor întreprinderii, dar mai cu seamă al mijloacelor circulante, se observă că lichiditatea își leagă sfera de aplicabilitate de perioada de concretizare a fondurilor bănești în elemente de activ, precum și de momentele ce privesc finalizarea unui circuit, adică de momen-

tele în care întreprinderea își recuperează fondurile avansate prin valorificarea producției sale. Cum fondurile sînt avansate și recuperate continuu, întreprinderea va dispune în permanență de o anumită structură a activelor sale ce au grad diferit de lichiditate, ceea ce va caracteriza starea de lichiditate de ansamblu a întreprinderii, respectiv capacitatea sa de a dispune de mijloace bănești obținute prin transformarea în bani a acestor active.

De aici concluzia că lichiditatea nu poate fi confundată cu capacitatea de plată, care caracterizează întreprinderea prin prisma posibilităților sale de a face față plăților devenite scadente. Dimpotrivă, lichiditatea devine un factor determinant în asigurarea și menținerea capacității de plată, deoarece pe seama ei se obțin cea mai mare parte a mijloacelor bănești necesare efectuării plăților viitoare. O lichiditate depreciată influențează negativ capacitatea de plată, întreprinderea nemaifiind capabilă să-și obțină mijloace bănești în cuantumul dorit prin transformarea activelor sale în bani.

Cum lichiditatea este dată de structura activelor, se poate aprecia că prin capacitatea de plată se contribuie la obținerea unei anumite lichidități a întreprinderii în circuitul următor, tocmai datorită modului în care fondurile vor fi reavansate și concretizate în elemente de activ ca urmare a săvîrșirii actului plății. Este firesc ca lichiditatea întreprinderii să se deprecieze pe măsura concretizării fondurilor sale în acele elemente de mijloace circulante de căror rotație este întreruptă sau se desfășoară lent, cum ar fi: stocurile fără mișcare, stocurile aprovizionate peste necesitățile de consum ale unei perioade date, stocurile de producție neterminată și de produse finite fără desfacere asigurată, cheltuielile neeconomicoase, elienții neincasați în termen, debitorii de orice fel etc. Existența acestora reflectă deficiențe în gestionarea fondurilor și pune întreprinderea în situația de a avea dificultăți în trecerea fondurilor sale de la un stadiu la altul al circuitului lor. În astfel de situații întreprinderea trebuie să ia măsuri imediate, care să ducă la refacerea lichidității sale, în primul rînd prin eliminarea cauzelor care au dus la imobilizările de fonduri active cu grad redus de lichiditate.

De aici concluzia că întreprinderile trebuie să fie interesate nu numai în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, dar și în asigurarea unei lichidități corespunzătoare, aceasta reflectînd că se poate de fidel modul în care s-au

gestionat fondurile bănești puse la dispoziție.

Lichiditatea întreprinderii, fiind dată de structura elementelor de mijloace circulante, deci a nevoilor, reprezintă în același timp o formă de manifestare a echilibrului financiar aflat în dinamică sa. O astfel de afirmație se bazează pe faptul că la stabilirea, prin bugetul de venituri și cheltuieli, a echilibrului între necesarul de mijloace circulante și resursele bănești, întreprinderea a avut în vedere o anumită structură a nevoilor, structură care la rândul său determină o anumită lichiditate. Ca urmare, orice depreciere a lichidității, față de nivelul prevăzut prin bugetul de venituri și cheltuieli, reflectă de fapt o depreciere a echilibrului între nevoi și resurse, reflectă o depreciere a echilibrului financiar.

În scopul asigurării și menținerii echilibrului financiar, întreprinderile trebuie să fie interesate în a-și determina și menține un nivel al lichidității, considerat optim pe un interval de planificare, nivel dat la rândul său de o structură optimă a mijloacelor circulante, previzibilă de la începutul intervalului.

STABILIREA și menținerea unei lichidități optime este impusă de faptul că nu orice nivel al acesteia are implicații favorabile asupra desfășurării procesului de producție, respectiv asupra funcționării mecanismului economico-financiar. Existența unei structuri a mijloacelor circulante în care ponderea o dețin activele de gradul I de lichiditate, respectiv mijloacele bănești în numerar și în cont și chiar activele de gradul II — facturile emise și neincasate, produsele finite în stoc cu desfacere asigurată în perioada imediat următoare etc. — ceea ce ar genera o lichiditate relativ ridicată, ar putea fi în detrimentul mijloacelor destinate prelucrării nemijlocite. Adică, pe seama acestor active ușor transformabile în bani, întreprinderea ar deține la un moment dat un volum de mijloace bănești peste necesar, fără a avea în schimb asigurate la nivelul impus de nevoile producției stocurile de materii și materiale, piese de schimb, obiecte de inventar etc., fără a face la momentul oportun și în cuantumul dorit o seamă

de cheltuieli strict necesare etc., toate acestea influențând negativ bunul mers al activității. Pe de altă parte, creșterea ponderii activelor cu grad redus de lichiditate pune întreprinderea în situația în care aceasta, dispunând de stocuri pentru producție peste nevoi, să nu poată să asigure transformarea lor în bani la momentul oportun și ca urmare să prezinte dificultăți financiare. De cele mai multe ori astfel de situații sint „rezolvate” prin atragerea în circuitul întreprinderii a unor resurse suplimentare și în principal a celor împrumutate, în scopul creării posibilităților de plată viitoare, ceea ce nu este compatibil cu gestionarea eficientă a resurselor.

Se poate aprecia că lichiditatea unei întreprinderi este cu atât mai ridicată cu cât într-un interval de timp dat transformarea în bani a activelor sale are loc mai rapid și mai frecvent. Or, această rapiditate este dată tocmai de durata de concretizare a fondurilor bănești în diferite elemente de activ. Altfel spus, depinde de durata în zile a unei rotații. De aici concluzia că în asigurarea și menținerea lichidității întreprinderii un rol hotărâtor revine accelerării continue a vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Aceasta presupune preocupări permanente din partea întreprinderii în inițierea și aplicarea unor măsuri tehnico-organizatorice care să vizeze întregul proces aprovizionare-producție-desfacere, cu scopul de a reduce cât mai mult posibil durata de imobilizare a fondurilor sale bănești în diferite elemente de activ.

Unul din aspectele esențiale pe care le ridică studiul lichidității întreprinderii îl reprezintă modul de cuantificare, respectiv construcția unui model indicator care să servească la stabilirea nivelului lichidității. În construcția unui astfel de indicator trebuie să se țină seama cu prioritate de gradul de lichiditate al diferitelor elemente de activ pe care le deține o întreprindere, de rapiditatea cu care acestea pot deveni lichide în anumite condiții date. În acest sens propunem următorul model :

$$K_1 = \frac{L}{MC}$$

unde K_1 — coeficientul lichidității între-

prinderii ; L — lichiditățile medii zilnice ; MC — volumul mediu al mijloacelor circulante.

Coeficientul lichidității reflectă care este ponderea lichidităților medii zilnice în totalul mijloacelor circulante pe un interval de timp dat.

Construirea și utilizarea coeficientului lichidității în mărimi relative permite comparații în timp și spațiu asupra nivelului lichidității, precum și controlul echilibrului financiar și monetar al întreprinderii în perioada de execuție a planului. Orice abatere în plus sau în minus de la valoarea coeficientului, considerată optimă pe un interval de timp dat, reflectă deprecierea ale echilibrului financiar. Întotdeauna valoarea coeficientului este subunitară, existând posibilitatea de a fi construit atât în mărimi planificate cât și în mărimi efective.

Introducerea acestui indicator în practica financiară ar da prilejul obținerii unor informații convingătoare cu privire la eficiența utilizării mijloacelor circulante, la calitatea gestionării lor, la realizarea echilibrului financiar. Informații ce ar putea servi în procesul decizional. El ar putea servi și altor organe pentru a avea imaginea modului în care întreprinderea își angrenează propriul său mecanism la mecanismul economiei naționale.

Aprofundarea studiului lichidității poate releva și alte aspecte deosebit de importante pentru buna funcționare a mecanismului economico-financiar al întreprinderii. Ceea ce trebuie însă subliniat în mod deosebit este faptul că lichiditatea întreprinderii reflectă nemijlocit calitatea gestionării fondurilor și reprezintă una din formele concrete de manifestare a echilibrului financiar la nivelul microeconomic, motiv pentru care trebuie să i se acorde atenția cuvenită. Prin intermediul ei se poate acționa cu eficacitate în direcția ridicării pe trepte calitativ superioare în aplicarea principiului autogestiuunii economico-financiare și în funcționarea noului mecanism economico-financiar.

Ioan TRENCA
Cluj-Napoca

Recoltarea optimă a cerealelor păioase

(Urmare din pag. 12)

cesarului de autocamioane și remorci pentru transportul boabelor de grâu recoltate de la un grup de 4 combine. Distanța de transport considerată este de 15 km de la parcelă la baza de recepție. S-a ținut seama de 4 tipuri de agregate de transport și de 2 variante de încărcare și transport : a) direct din buncărul combinei, în orele când lucrează combinele ; b) mijloacele de transport lucrează două schimburi, încărcând atât de la combine, cât și din grămezile lăsate în puncte intermediare de depozitare.

Din datele tabelului nr. 2 rezultă câteva concluzii semnificative :

- la distanța considerată, autocamioanele (datorită vitezei lor ridicate) asigură în toate cazurile o productivitate mai mare la transport decât agregatul tractor-remorcă ; acest avantaj sporește pe măsura creșterii distanței de transport ;

- organizarea transporturilor în două schimburi, cu încărcarea boabelor atât din buncărul combinei cât și din grămezi, ridică la peste dublul său productivitatea pe agregat, deoarece odată cu dublarea timpului de lucru se obține și o reducere a timpului de încărcare ;

- cuplarea unei remorci suplimentare asigură o creștere a productivității muncii cu circa 40% la autocamioane și cu circa 60% la agregatul tractor-remorcă (diferența se datorește capacității de încărcare mai reduse pe care o are remorca auto).

Marile avantaje pe care le asigură cuplarea unei remorci suplimentare la agregatul de transport impune generalizarea acestei metode în toate cazurile când distanța de transport depășește 1,5—2 km, așa cum de altfel este situația la fluxurile de transport pentru boabe și paie în majoritatea unităților agricole.

Am schițat aici câteva soluții organizatorice capabile să conducă la o maximă valorificare a condițiilor tehnice existente în unitățile agricole. Numai printr-o organizare judicioasă recolta de cereale din această vară va putea fi strinsă în perioada optimă indicată de agrotehnică și transportată în hambare rapid și fără pierderi, indiferent de condițiile climatice dintr-un moment sau altul al campaniei.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Economii de benzină

AM AFLAT cu interes despre perfecționările aduse autoturismului românesc Dacia, în noua variantă 1310. În mod deosebit mi-au atras atenția modificările care asigură diminuarea consumului de carburanți, cu aproape 2 litri la 100 km.

Intrucit în prezent se află în exploatare un număr important de autoturisme Dacia 1300, atît în parcul unităților economice, al diferitelor instituții și organizații, cît și mai ales proprietate personală, cred că ar fi nimerit ca și pentru acestea să se creeze posibilitatea introducerii onora dintre noutățile omologate — cum ar fi economizorul din sistemul de alimentare, motoventilatorul electric, filtrul cu priză de aer cald, spoielerul din partea frontală a caroseriei.

În cazul cînd întreprinderea de autoturisme Pitești și unitățile cu care colaborează nu ar avea capacitate pentru producerea unei cantități suplimentare de astfel de piese, execuția acestora ar putea fi incredintată altor întreprinderi și cooperației meșteșugărești. Montajul, cu adaptările necesare, ar putea fi rezolvat de către întreprinderile de exploatare și reparații auto, bazele de transporturi și garajele sectorului socialist, iar pentru autoturismele proprietate personală — de către unitățile de servicii. Am convingerea că mulți posesori de autoturisme ar accepta să facă investiția necesară, știind că ar recupera-o, din economiile la consumul de benzină, într-un termen scurt. Iar economia națională ar dispune de zeci de mii de tone de țitei cărora li s-ar da o utilizare superioară.

Barbu FELECAN
Timișoara

Instrucțiuni

ÎN URMA cu cîva timp am primit, pentru informare și aplicare Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1501/26 martie a.c. În cele ce urmează doresc să mă refer la planul de conturi pentru agricultură în care s-au introdus, de exemplu, conturile 940 (Disponibil din fondul centralei pentru finanțarea investițiilor); 941 (Sume avansate pentru finanțarea investițiilor la întreprinderi noi și dezvoltări importante); 916 (Decontări pentru investiții finanțate din fondul organului ierarhic superior).

Care sînt însă conturile din contabilitatea unităților economice? Imi pun o asemenea întrebare deoarece din instrucțiunile amintite reiese că la bancă există conturile 151 și 152 în care se găsesc resursele. Contul 916 din instrucțiunile sus amintite este valabil pentru toate capitolele din planul de investiții?

Referindu-ne la capitolele I și II din instrucțiuni, respectiv fondul de dezvoltare economică și fondul pentru construcțiile de locuințe și alte acțiuni sociale, nu se precizează care sînt conturile din contabilitatea unităților economice în situația în care acestea nu au nevoie de credite bancare.

Mihai ILIE
Batotești — Ilfov

Transfer

TRANSFERUL în interesul serviciului, reglementat în art. 11 din Legea nr. 1/1970 s-a simplificat prin apariția Legii nr. 5/1978, în care (art. 37 litera „r”) se prevede că aprobarea transferului în interesul serviciului pentru personalul de execuție se face fără avizul organului ierarhic superior.

Intrucit Legea nr. 5/1978 nu conține nici o normă de recomandare pentru personalul muncitor din cooperativele meșteșugărești, continuă să se aplice în acest sector prevederile art. 11 din Legea nr. 1/1970 care cer aprobarea inițială a transferului de către organul ierarhic superior.

Considerînd că nu există o diferență între oamenii muncii care lucrează cu contract de muncă în cooperativele meșteșugărești și cei din unitățile socialiste de stat în privința aprobării transferului în interesul serviciului, propunem modificarea sau completarea art. 11 litera „a” din Legea nr. 1/1970, în sensul prevăzut de art. 37, adică să nu mai fie necesară aprobarea organului ierarhic superior pentru personalul de execuție din cooperativele meșteșugărești.

Mircea NICOLAE
Coop. „Meșteșugarul” — Medias

ECOURI

Plan

PROBLEMELE dezbătute în articolul „Cerințe ale realizării exemplare a planului și ale recuperării restanțelor la producția fizică” din „Revista economică” nr. 8, corespund realității. Ele au constituit o permanentă preocupare a colectivului nostru de muncă. Astfel, s-a trecut la o mai bună organizare a activității în schimburi, asigurîndu-se în fiecare secție și pe fiecare schimb asistență tehnică. Secția mecano-energetică a fost programată să lucreze în schimburi pentru a putea asigura intervenții operative la utilaje. Din partea C.O.M. a fost repartizată o persoană care să asigure zilnic, în toate schimburile, controlul modului cum se desfășoară activitatea în întreprindere.

Ca urmare a măsurilor stabilite s-au îndeplinit și depășit indicii de utilizare la principalele utilaje tehnologice. Întregul colectiv de muncă din întreprinderea noastră este mobilizat pentru atingerea parametrilor proiectați în cursul anului 1980, ceea ce va conduce la eliminarea pentru totdeauna a deficiențelor consemnate în „R.E.”.

Ioan GONGEA
directorul Întreprinderii textile Slatina

PENTRU îmbunătățirea gradului de utilizare al mașinilor, în întreprinderea noastră s-au luat o serie de măsuri. Dintre acestea menționăm: asigurarea unui stoc de piese de schimb în țesătorie pentru reparații imediate; intervenții energice la constructor (T.C.Ch. Cluj-Napoca) pentru terminarea lucrărilor de construcții și montaj la uzinele de condiționare.

Pentru asigurarea sortimentajiei proiectate sau similare cu cea din proiect, am cerut Centralei industriei bumbacului

contracte pentru executarea articolelor din fire răsucite, dar și la ora actuală producem articole din fire simple.

În urma măsurilor tehnico-organizatorice luate pentru creșterea producției fizice, a productivității muncii, reducerea staționării utilajelor, în prima parte a anului în curs a fost înregistrată o creștere a gradului de utilizare mediu cu aproximativ 10%.”.

Ecaterina CSERGÖ
directorul Țesătoriei de bumbac
Tirgu Mureș

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul apărut în „Revista economică” nr. 7 sub titlul „Îndeplinirea ritmică, exemplară a planului la producția fizică și netă”, în care se ridică problema unificării prețurilor la motoarele electrice fabricate de întreprinderea „Electroprecizia”-Săcele și Întreprinderea de motoare electrice Pitești, precizăm că prețurile motoarelor electrice au fost stabilite conform Legii nr. 19/1971, respectiv pe baza caracteristicilor tehnico-construc-tive și a costurilor antecalulate. Deși motoarele fabricate de cele două întreprinderi au puteri și turații identice, acestea diferă constructiv prin faptul că cele executate de „Electroprecizia” sînt cu carcase și scuturi din fontă, iar cele executate de Întreprinderea de motoare electrice Pitești sînt cu carcase și scuturi din siluminiu, ceea ce a condus la costuri și prețuri diferite.

Fabricarea motoarelor electrice în construcție din fontă sau siluminiu fiind impusă de cerințele tehnice ale diferiților beneficiari din industrie, este necesar ca aceștia să specifice în comenzi sau contracte nu numai puterea și turația, ci toate caracteristicile motoarelor, necesare pentru identificare (unul sau două capete de ax, nivel admis de vibrații și zgomot, tipul tropicalizării după caz, construcție din fontă sau siluminiu).

Alex. BĂDESCU
director în M.I.C.M.

Cont

REFERINDU-NE la propunerea din nota apărută în nr. 3 al „R.E.” intitulată „Amortizare”, menționăm că, potrivit prevederilor Legii nr. 62/1968, republicată în 1979, sînt supuse amortizării toate obiectele de evidență care îndeplinesc cumulativ condițiile stabilite (cu excepțiile menționate la art. 4), de la data punerii în funcțiune și pînă la recuperarea integrală a valorii de inventar a acestora. În aceste condiții, amortizarea se calculează atît pentru fondurile fixe active, cît și pentru cele inactive și potrivit legii, se include în cheltuielile de producție sau de circulație, după caz. Ca urmare, la întreprinderile care au fonduri fixe inactive, amortizarea inclusă în cheltuieli pentru aceste fonduri fixe conduce implicit la diminuarea beneficiilor realizate, ceea ce corespunde cu propunerea făcută de cititor.

Inițierea unui cont distinct pentru amortizarea fondurilor fixe inactive nu este necesară, întrucit contabilitatea analitică poate oferi asemenea informații (fișele analitice pe obiecte de evidență a fondurilor fixe). Pe baza acestor informații și a inventarelor se pot lua măsuri în vederea reactivării sau lichidării unor asemenea fonduri fixe.

Traian DUȚIA
director adjunct în
Ministerul Finanțelor

Comisiile pe domenii ale C.O.M. in sistemul autoconducerii muncitorești

INDICAȚIILE date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, privind mobilizarea tuturor rezervelor existente în întreprinderi pentru creșterea eficienței economice a activității acestora, se constituie într-un amplu program concret de exercitare a autoconducerii și autogestunii.

Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, „Un rol deosebit au consiliile oamenilor muncii — ca organe colective — care trebuie să dezbata cu mai multă răspundere atât planurile, cât și bugetele, sub toate aspectele, urmărind realizarea producției în cele mai bune condiții și cu maximum de eficiență. Ele trebuie să asigure luarea tuturor măsurilor necesare și să acționeze neabătut în această privință, ca reprezentanți ai proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor, ai oamenilor muncii, ai poporului. Numai în această calitate și activând astfel, consiliile oamenilor muncii pot și trebuie să-și îndeplinească rolul important pe care îl au în întreaga muncă de conducere a activității economico-sociale”.

În îndeplinirea cerinței de a angaja mai activ oamenii muncii în dezbaterile aprofundate a tuturor problemelor, organele colective de conducere dispun de o formă instituționalizată, cu acțiune permanentă — **comisiile pe domenii**. Având în componența lor deopotrivă specialiști și oameni care lucrează direct în producție, acestea pot contribui — prin îndeplinirea programelor de lucru aprobate de C.O.M. — la îmbunătățirea activității întreprinderii sub toate aspectele. În mod concret și rezumând ceea ce este esențial, comisiile au ca atribuții să participe la întocmirea planurilor unității, să elaboreze studii și analize asupra unor domenii de activitate, să inițieze și organizeze acțiuni în vederea rezolvării unor probleme, să informeze conducerea unității cu privire la stadiul îndeplinirii unor indicatori și a hotărârilor proprii, să propună măsuri de perfecționare în domeniul economic, al conducerii și organizării producției, tehnico-științific, social.

Principala formă de activitate : analiza complexă

VOM ILUSTRĂ posibilitățile existente pentru îndeplinirea acestor atribuții, cu elemente din experiența comisiilor pe domenii de la întreprinderea bucureșteană „**Electromagnetica**”.

Coordonate de cîte un membru al C.O.M., comisiile de aici au componența prezentată în tabel. Se impun unele constatări :

— muncitorii reprezintă 1/4 din total, proporție ce poate fi considerată insuficientă, mai cu seamă în comisiile de producție și calitate — domenii în care muncitorii au un cuvînt hotărîtor de spus ;

— este inexplicabilă lipsa economiștilor în comisia care se ocupă tocmai de eficiența economică ;

— comisia de pregătire și perfecționare ar trebui să beneficieze și de aportul măcar al unui maestru, care cunoaște nemijlocit nevoile de ridicare a nivelului profesional, legate de productivitatea muncii și de calitatea produselor.

Fără îndoială însă că în ansamblu, efectivul comisiilor reprezintă un potențial puternic și competent. Notăm și buna orientare în alegerea cadrelor de alte specialități (un jurist — cunoscător al legislației contractuale — în comisia de aprovizionare-desfacere ; un medic — în cea de asigurări sociale ; un inspector școlar — în cea de pregătire profesională).

Este un potențial capabil de o activitate de conținut, eficiență, în sprijinul optimizării deciziilor C.O.M., al îmbunătățirii de ansamblu a muncii acestuia.

Trecînd de la aspectul structurii la activitatea concretă a comisiilor și modul în care ele au fost antrenate de către C.O.M., am putut constata că cea mai substanțială categorie de acțiuni desfășurate o constituie **analiza complexă a unor situații din întreprindere**.

Astfel, în planul de muncă al C.O.M. pentru luna aprilie 1980 era prevăzută : „Analiza activității desfășurate și a măsurilor ce se impun pentru **îmbunătățirea utilizării forței de muncă**, avînd în vedere realizarea producției fizice și creșterea productivității muncii”.

Alegerea acestei probleme a fost motivată economic de realitatea concretă din întreprindere : rămîneri în urmă în primul trimestru la producția fizică (indicator la care angajamentul anual prevede depășirea planului cu 30 milioane de lei), neîncadrarea în ritmul planificat de creștere a productivității mun-

Domeniul de activitate al comisiei	M e m b r i						
	Muncitori	Maistri	Tehnicienii	Ingineri	Economiști	Alți spec.	TOTAL
Aprovizionare-desfacere, import-export	-	-	-	2	5	1	8
Pensii și asigurări sociale	4	-	-	2	-	1	7
Creșterea productivității muncii, organizarea științifică a producției și a muncii	2	-	1	7	-	-	10
Dezvoltare, investiții, progres tehnic	1	2	-	6	-	-	9
Calitatea producției și eficiența economică	1	2	2	4	-	-	9
Pregătire și perfecționare, încadrare și promovare	5	-	-	1	2	1	9
TOTAL	13	4	3	22	7	3	52

cii, utilizarea incompletă a capacității productive și eficiența scăzută a folosirii forței de muncă.

Înainte de a fi pusă în discuție în ședința C.O.M., problema a fost dată spre analiză, cum era și firesc, comisiei de resort. În acest scop, mai întîi s-a întocmit o tematică ; apoi, membrul C.O.M. care răspunde de activitatea comisiei i-a convocat pe componenții acesteia, pentru discutarea tematicii și a modului în care vor proceda. S-a stabilit totodată ce are de făcut fiecare membru, în limitele timpului disponibil : documentarea asupra unui anumit aspect al problemei ; discuții cu șefi de compartimente și de secții, cu alți specialiști, cu maistri și muncitori ; redactarea unei scurte informări, cuprinzînd unele date statistice, constatări, opinii și propuneri. În final, șeful comisiei a sintetizat într-un referat materialul documentar adunat de la membrii comisiei, a selecționat și ordonat propunerile, completîndu-le cu cele proprii și a prezentat referatul în ședința C.O.M., la care a fost invitată întreaga comisie.

Reușita acestei analize a constat, pe de o parte, în aceea că a adus la cunoștința organului colectiv de conducere al întreprinderii, în mod sistematizat și cu evidențierea legăturilor cauză-efect, unele experiențe pozitive, ca și disproporțiile și lipsurile existente (de exemplu, s-a constatat că principalele cauze ale utilizării incomplete a forței de muncă erau determinate de : nefolosirea în totalitate a timpului de lucru, rămînera sub normă a unui însemnat număr de muncitori, gradul redus de mecanizare a unor lucrări și operații, ponderea ridicată a personalului indirect productiv, un coeficient sub optim de repartizare a forței de muncă pe schimburi ș.a.) ; pe de altă parte, în faptul că **majoritatea propunerilor comisiei au devenit măsuri adoptate de C.O.M.**

Din totalul de 24 propuneri, 13 se regăsesc în hotărîrea C.O.M. Printre acestea se evidențiază : reorganizarea activității

pe schimburi, așa încât să fie folosite cât mai rațional efectivele existente; creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor; reorganizarea unor activități auxiliare și trecerea personalului astel eliberat, în muncă directă productivă; creșterea cu 43% a ponderii celor de la locuri de muncă în regim de poliservire în totalul muncitorilor; intensificarea acțiunilor de ridicare a calificării profesionale și de reciclare a personalului muncitor, în strânsă legătură cu cerințele modernizării producției etc.

Acest stil de lucru este asemănător și pentru alte comisii. De exemplu, comisia pentru aprovizionare-desfacere și import-export a analizat în aceeași manieră activitatea desfășurată pentru îndeplinirea prevederilor de plan la export. Cele 14 propuneri făcute de comisie au fost analizate de C.O.M. și incluse în hotărârea organului colectiv de conducere.

Pornind de la cerințele mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii, așa cum au fost formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai a.c. și ținând seama de realitatea din întreprindere, C.O.M. a antrenat comisia pentru calitatea producției și eficiență economică la analiza modului cum se asigură condițiile de realizare a producției fizice planificate. Iar comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic a colaborat la analiza realizării planului de investiții pe 1980 și a pregătirii investițiilor din anul viitor.

Din modul în care s-au derulat aceste analize, se poate desprinde o diagramă de desfășurare care cuprinde următoarele etape succesive:

1. nominalizarea acțiunii (de obicei analiză sau informare) în planul de muncă al C.O.M.;
2. delegarea comisiei pe domeniul respectiv, pentru studiu și propuneri de soluționare;
3. efectuarea propriu-zisă a analizei și elaborarea referatului corespunzător;
4. prezentarea referatului, a concluziilor și a propunerilor în ședința C.O.M.;
5. hotărâri ale C.O.M.

După cum vom vedea în continuare, acest mecanism poate fi îmbunătățit mai ales în ce privește închiderea ciclului, prin luarea inițiativei și rezolvarea pînă la capăt a unei probleme.

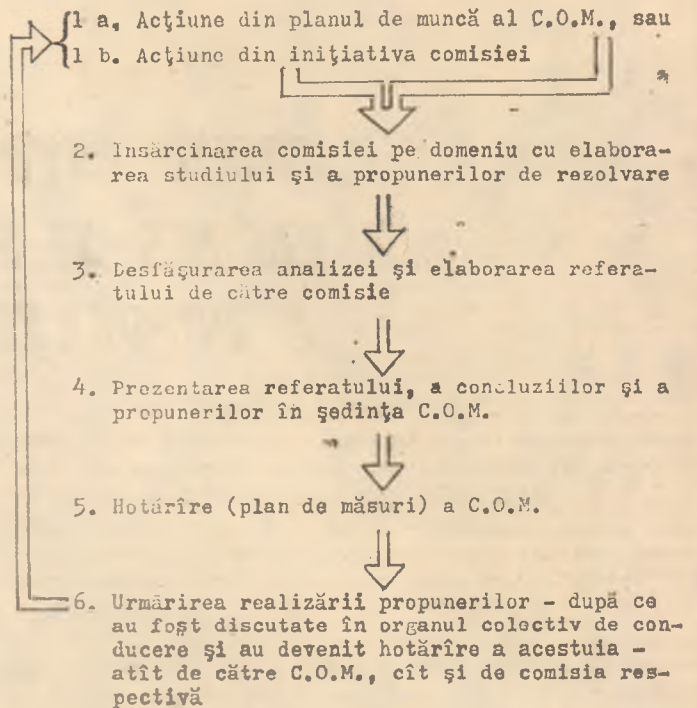
Inițiativă și finalizare — cerințe ale unei eficiențe sporite

ÎN AFARA analizelor complexe, exemplificate mai sus, în practica unor comisii există metoda de a repartiza sarcini pe membrii lor, privind urmărirea îndeplinirii unor indicații, mobilizarea la unele acțiuni, pregătirea de referate etc.

Cu toate acestea, comisiile pe domenii, responsabili acestora încă nu manifestă suficientă inițiativă în îndeplinirea cu răspundere a tuturor atribuțiilor ce le revin prin lege. Desigur, este de datoria C.O.M. să instruiască și să mobilizeze comisiile, dar acestea trebuie să „trăiască pe picioarele proprii”. Or, din investigația noastră a reieșit că nu toate comisiile au un program de lucru; unele nu au desfășurat o activitate concretă sau chiar nu știu ce trebuie să facă, iar altele s-au limitat la analizele comandate de C.O.M. — deși Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat cuprinde (în anexe), pentru fiecare comisie, cel puțin 15—20 de atribuții, din care multe corespund pe deplin cu probleme actuale ale întreprinderii „Electromagnetica”. Dar, mai presus de toate, dreptul la inițiativă nu este decît prea puțin valorificat. Unele comisii vegetează în ideea că „dacă C.O.M. nu ne cere, noi nu facem”.

Un aspect al îndeplinirii doar parțiale a rolului comisiilor este nefinalizarea unor acțiuni, măsuri etc. Lipsa de finalizare prezintă două laturi. Pe de o parte, unele acțiuni prevăzute în programele de lucru ale comisiilor nu sînt demarate, ceea ce determină un caracter formal al acestor programe. Pe de altă parte, comisia care a efectuat o analiză se interesează de constatări și propunerile sale numai pînă în momentul în care au fost prezentate C.O.M. Or, întrucît multe din aceste propuneri devin hotărâri, considerăm necesar ca, alături de persoanele însărcinate de C.O.M. cu îndeplinirea măsurilor respective, comisia de la care au pornit propunerile să fie și ea implicată în urmărirea și finalizarea lor. În acest fel, ciclul se închide corect, comisia are garanția și sentimentul că a contribuit nu numai la cunoașterea unei probleme, ci și la rezolvarea ei efectivă. Un efect al acestei implicări ar fi degrevarea practicii de conducere, de necesitatea supărătoare, ce mai apare încă, de a lua la infinit decizii și a stabili măsuri în legătură cu hotărâri anterioare ce nu au fost îndeplinite.

Schema ce urmează redă o corecție care trebuie operată în mecanismul de implicare a comisiilor pe domenii la perfecționarea activității din întreprindere, a muncii de conducere.

Pentru îmbunătățirea muncii comisiilor pe domenii

DIN CERCETAREA efectuată asupra activității comisiilor pe domenii ale C.O.M. s-a putut desprinde o bună experiență în antrenarea acestora la o serie de analize de un real folos. În același timp, ea a deschis un evantai de posibilități pentru îmbunătățirea în continuare a activității.

Astfel, în coordonarea de către C.O.M. a comisiilor se impune o muncă de perspectivă. Cu ocazia instruirii lor periodice, ele să fie informate asupra problemelor curente, dar și de viitor care stau în fața întreprinderii, pentru fiecare domeniu în parte — și din care să-și extragă obiective pentru programele lor de lucru, fără a mai aștepta repartizarea de sarcini de către C.O.M. Tot în cadrul instruirilor ar fi utilă prezentarea experienței și metodelor de lucru ale unor comisii. (Într-o discuție cu responsabili de comisii a reieșit că unii dintre ei nu cunosc ce trebuie să facă și nici cum să acționeze concret; ei înșiși au cerut să se organizeze schimburi de experiență privind stilul și metodele de muncă, atât în întreprindere, cît și pe centrală și ministere.)

Se dovedește pozitivă și trebuie extinsă practica de a încredința în mai mare măsură prezentarea problemelor de pe ordinea de zi a ședințelor C.O.M., acelor membri ai conducerii colective care răspund de comisiile în domeniul cărora intră chestiunile ce se analizează.

Este de recomandat și metoda ca pentru analizele ce implică abordarea unor activități sau sectoare cu care membrii comisiei nu au contact permanent în munca lor, să se coopteze temporar un membru care lucrează direct în domeniul respectiv.

Ca organisme obștești, operative ale C.O.M., comisiile pe domenii își dovedesc utilitatea mai cu seamă atunci cînd apar probleme de rezolvat. Ele fiind deja constituite, C.O.M. nu mai este nevoit ca de fiecare dată să alcătuiască un colectiv cu însărcinare specială, ci delegă acea comisie în atribuțiile căreia intră problema ce s-a ivit.

Însă pentru ca aceste comisii să-și dovedească pe deplin utilitatea, consiliul oamenilor muncii trebuie să le analizeze și să controleze mai sistematic activitatea, să le ceară să raporteze ce au realizat într-o anumită perioadă, să le îndrume și antreneze cu o regularitate mai mare și desigur, după caz, să le evidențieze și critice — inclusiv în fața adunării generale a oamenilor muncii — pentru modul cum au lucrat. Cu alte cuvinte, să le ceară și să le ajute să-și facă datoria în folosul întregului colectiv de muncă.

Ion ZARĂ

Academia „Ștefan Gheorghiu”

PRIMUL STAT CENTRALIZAT ÎN VECHEA ȘI STATORNICĂ VATRĂ A POPULAȚIEI GETO-DACICE

ÎN SECOLUL V î.e.n., Herodot ¹⁾ scria că „neamul tracilor este cel mai numeros din lume, după cel al inzilor” și că „dacă ar avea un singur cîrmuitor sau dacă tracii s-ar înțelege între ei, el ar fi de nebiruit și cu mult mai puternic decît toate neamurile”. Această apreciere — a părintelui istoriei — avea să fie adevărată de „cei mai viteji și cei mai drepți dintre traci”, cum tot Herodot ²⁾ i-a caracterizat pe geto-daci, care — ajunși o vreme sub un singur conducător — s-au dovedit de neînvins și mult mai puternici decît neamurile din vecinătatea lor. Astfel, de la Strabon ³⁾ și din alte izvoare aflăm că între anii 82/79—44 î.e.n. Burebista a creat și cîrmuit un stat întins din Carpații nordici pînă la Munții Balcani și de la Nistru pînă dincolo de Tisa (la Dunărea de mijloc). Era primul stat format în această perfectă unitate geografică, pe care toate izvoarele o arată veche și statornică vatră a populației de neam și limbă traco-geto-dacică. Prezentat într-o inscripție din orașul Dyonisopolis drept „cel dintîi și cel mai mare rege din Tracia” ⁴⁾ și dispunînd — după știrile lui Strabon ⁵⁾ — de o armată de 200 000 de oameni, Burebista a anihilat puterea celților și a bastarnilor germanici, și-a impus dominația asupra orașelor grecești începînd de la Olbia și pînă la Apollonia, a dus tratative și a avut conflicte cu romanii, devenind „teînut” și de aceștia.

O necesitate istorică

DE LA STRABON și Iordanes ⁶⁾ rezultă că reușita unificării tuturor triburilor geto-dace într-un puternic stat se datorează capacității și energiei lui Burebista și influenței religioase a lui Deceneu. Dar aptitudinile, fără îndoială, cu totul remarcabile ale regelui și prestigiul marelui preot s-au putut afirma numai într-un context de factori interni și externi favorabili realizării unei asemenea opere fără precedent în istoria geto-dacilor și în general a tracilor.

Pe plan extern, războaiele romanilor cu Mitridathes VI Eupator și războaiele cu Sertorius (82—63 î.e.n.), infringerea lui Areovist de către Caesar (58 î.e.n.), seria luptelor purtate de romani cu tracii, dardanii, celții, germanii și parții (78—50 î.e.n.), armată de războaiele civile (48—45 î.e.n.) au fost desigur favorabile politicii lui Burebista, subii neintervenînd în luptele acestuia cu celții (60 î.e.n.), iar romanii reacționînd militar în fața înărilor stăpînirii sale pînă la Pontul Euxin și Munții Halpas (51—48 î.e.n.). Dimpotrivă, în preajma luptei de la Pharsalus (49 î.e.n.), Pompeius trebuie să fi cunoscut această realitate, căci astfel nu s-ar fi ajuns la înțelegerea daco-romană de la *Strabon* Lyncestis, unde Acornion, trimisul lui Burebista — se spune în decretul dyonisopolitan — „și-a îndeplinit însărcinările sale în numele de la rege, cîștigînd bunăvoința romanilor pentru pace”. Alina după lupta de la Munda (45 î.e.n.), Caesar pregătea să se lupte împotriva lui Burebista, dar o confruntare între

acești mari generali ai antichității n-a mai avut loc, ambii fiind asasinați în anul 44 î.e.n.

Dar factorii determinanți în înfăptuirea statului lui Burebista au fost cei interni de ordin economic și social.

Forțele de producție în dezvoltare și perfecționare

DESCOPERIRILE ARHEOLOGICE atestă o dezvoltare imediată a forțelor de producție începînd mai ales din sec. II î.e.n. și continuînd pînă la cucerirea romană. Unelele de fier, găsite și sub formă depozitară, sînt numeroase și diversificate funcțional. Răspîndirea, mărimea și inventarul cantitativ ori valoric al așezărilor, ca și informația lui Strabon despre creșterea „neînchipuie de mare” a numărului geto-dacilor — arată densitatea populației din Dacia. Frecvența uneltelor de fier și forța de muncă sporită au permis o intensă exploatare a bogățiilor solului și subsolului Daciei.

Utilizarea largă a aratului cu brăzdar și cuțit din fier (numai într-un depozit din apropierea așezării geto-dacice de la Bradu s-au descoperit 315 brăzdare de plug), a secerei, coasei, sapei, toporului, fierăstrăului, rîșniței rotative etc.; fertilitatea pămîntului și varietatea formelor de relief din Dacia; gropile, chiupurile și hambarele de păstrat cereale, cantitatea mare de oase de animale, piesele de harnașament etc.; frecvența schimburilor comerciale bazate pe monedă — toate ilustrează o intensă activitate agricolă și pastorală (dealtfel consemnate și în izvoare scrise) și presupun un sistem agrar „cu pîrloaga”, sistem în care era specifică tehnica „moinei” dezvoltate, de defrișare a unor terenuri împădurite și de alternare a culturii cerealelor cu iarba (au fost descoperite și identificate mai multe soiuri de cereale, plante și ierburi furajere) pentru refacerea fertilității solului și obținerea ierburilor necesare creșterii vitelor ⁷⁾.

Alături de agricultură și creșterea vitelor, o deosebită dezvoltare au cunoscut în ultimele trei veacuri premergătoare cuceririi romane meșteșugurile specializate. În multe locuri din regiunile intra- și extracarpătice (ex. la Cireșu, Doboșeni, Meașca, Casinul Nou, Bezid, Bragadiru, Teiu, Botoșani, Grădiștea Muncelului ș.a.) s-au descoperit cuptoare de redus minereul de fier și ateliere (cu variate unelte, materie primă, deșeuri) de prelucrat acest metal. În sud-vestul și sud-estul Transilvaniei s-au aflat adevărate zone metalurgice. Un meșteșug care a atins nivelul unei veritabile arte a fost prelucrarea argintului. Într-o serie de așezări (ex. de la Costești, Grădiștea Muncelului, Piatra Roșie, Pecica, Bănița, Tilișca, Tășad, Cetățeni, Poiana ⁸⁾) s-au găsit ateliere de modelat podoabe și de bătut monede de tip ro-

¹⁾ Hist., V, 3.

²⁾ Hist., IV, 96.

³⁾ Geogr. VII, 3, 11.

⁴⁾ Inscript. Gr. in. Bulg. reperte, I, 13.

⁵⁾ Geogr. VII, 3, 13.

⁶⁾ Get., 69—71.

⁷⁾ Pentru acest sistem agrar cfr. H. H. Sthal, Contribuții la studiul satelor devălmășe românești, I, Buc., 1958; V. Tufescu, în *Natura* XVII, 6, p. 9, E. Săndulescu, în *Terra nostra*, III, 1971, p. 179—180.

⁸⁾ Pentru descoperirile menționate și altele v. Bibliografia adunată la H. Dălcoviciu, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, Cluj-Napoca, 1972, I. II. Crișan, *Burebista și epoca sa*, Buc. 1977.

man. Numai între mijlocul sec. II î.e.n. și sfârșitul sec. I e.n. se cunosc peste 50 000 de monede (originale și imitate locale) și circa 1 000 de podoabe, vase și alte obiecte de argint (deseori aurite)⁹⁾, toate provenind din peste 1 000 de descoperiri. Multe dintre ele datează din sec. I î.e.n. și relevă o deosebită măiestrie tehnică și distincție artistică, numărându-se printre cele mai reprezentative creații ale geto-dacilor.

Meșteșugul prelucrării ceramicii la roată este ilustrat nu numai de numărul mare și gama variată de vase, între care unele sînt veritabile creații artistice (în special cele pictate), dar și de cuptoarele în care ele au fost arse. Chiar și străvechiul meșteșug al lucrului în lemn a cunoscut o diversificare și specializare, cum rezultă din variatele scule și din numeroasele construcții descoperite în așezări și cetăți. Terasările atîtor înălțimi de pe versanții Carpaților, masivele valuri din piatră și pămînt, zidurile și turnurile din piatră fasonată, sanctuarele cu coloane etc. — toate sînt lucrări de un volum și monumentalitate neîntîlnite la alte populații din lumea așa-zis „barbară“.

Imitarea monedelor de tip macedonian, apoi a denarului roman republican și larga răspîndire a lor în Dacia, ca și frecvența diferitelor produse greco-romane (de import) — arată intensitatea schimburilor comerciale la geto-daci și implicit existența unor importante rezerve de produse agricole, animaliere și extractive. Ioannes Lydos¹⁰⁾ și Dio Cassius¹¹⁾ înregistrează imense cantități de argint și aur capturate de romani de la Decebal, ceea ce presupune exploatarea și stringerea acestor metale prețioase într-o perioadă lungă de timp. Cum aurul apare foarte rar lucrat, el trebuie să fi fost folosit de regi la diferite tranzacții externe.

Stratificarea în contextul organizării social-economice unitare

PARALEL CU DEZVOLTAREA economică înregistrăm o accentuare a stratificării societății geto-dace. Arheologic, acest fenomen se reflectă în aspectul diferențiat al locuințelor și al altor construcții, ca și în inventarul cantitativ și valoric diferit al acestora. De asemenea, el este ilustrat de tezaurele cu podoabe și monede de argint. Strabon¹²⁾, Iordanes¹³⁾ și alți autori consemnează diferențierea dintre poporul și aristocrația geto-dacică, arătînd că aceasta este de neam nobil și că din rîndurile ei se aleg regii și preoții. Dion Chrysostomos¹⁴⁾, venind în Dacia pe vremea lui Decebal, constată că unii oameni luptau pentru „stăpînire și putere“, iar alții pentru „libertate și patrie“, ceea ce denotă o accentuată stratificare socială care începuse cu mult în urmă. Strabon semnaleză „slujitori ai regelui“, iar Criton¹⁵⁾ menționează aristocrații numiți de rege stăpîni peste pămînturi, turme și cetăți.

Alături de resursele interne — între care sînt pomenite și „daruri“ ori „tributuri“ primite de regi și chiar de aristocrație — și de schimburile comerciale, războaiele purtate de geto-daci (cu alte populații sau între ei) au constituit un alt izvor de venituri și de accentuare a stratificării sociale. Revelatoare în acest sens sînt bună oară condițiile pecuniare puse, în anul 168 î.e.n., lui Perseu de aliații săi împotriva romanilor, între care se aflau și geto-dacii. Potrivit spuselor lui Plutarh¹⁶⁾ și Titus Livius¹⁷⁾, căpeteniile aliaților urmau să primească de la regele macedonean cîte 1 000 stateri aur — la care Appianus¹⁸⁾ adaugă hlamide, brățări de aur, cai aleși ș.a. — iar călăreții și pedestrașii simpli cîte 10 și, respectiv, 5 stateri de aur.

Indiferent de sursele lor, deosebirile de avere, putere, prestigiu și interese generau contradicții și conflicte interne. Ecoul acestor contradicții îl înregistrează Strabon¹⁹⁾ — cînd scrie că Burebista a ajuns în fruntea neamului său „istovit de războaie dese“. Sublinierea frecvenței războaielor, semnalarea participării sau implicării generale a triburilor geto-dace în aceste lupte înainte de unificarea realizată de Burebista și neconsemnarea unor adversari din afara Daciei (cum în schimb sînt precizați de autor în relatarea altor războaie purtate de geto-daci) conturează un cadru intern al conflictelor. O atmosferă de contradicții sociale rezultă și din informația aceluiași autor, după care practica regilor geto-daci de a conlucra cu marele preot a arătat că „oamenii deveniseră mult mai ascultători ca înainte“, ei crezînd astfel că regele „dă poruncile sfătuit de zei“²⁰⁾. Însuși Burebista — precizează Strabon — și-a luat în ajutor pe Deceneu

„spre a ține poporul în ascultare“. Astfel de contradicții sau conflicte interne apar firește în contextul dezvoltării social-economice unitare, dar nu și uniforme pe întreg cuprinsul Daciei. Diferențe zonale, mai mari sau mai mici, în intensitatea acestei dezvoltări fiind sesizabile arheologic. Situația se datorează faptului că unele triburi sau uniuni de triburi geto-dacice au fost avantajate față de altele prin resursele naturale mai bogate, de posibilități diferite de exploatare și obținere a unor rezerve de produse necesare schimburilor, de o poziție mai prielnică acestor schimburi comerciale, apărării sau acțiunilor de pradă etc. De asemenea, incursiunile militare și prezența autoritară o vreme a celților și bastarnilor nu puteau rămîne fără urmări pentru unele triburi autohtone de la periferia Daciei, adică tocmai acolo unde — cu toată densitatea așezărilor — aspectul și inventarul acestora apare în general mai modest decît al altora aflate în aceeași vreme în restul Daciei. În astfel de context apar unele raporturi de subordonare intra- și intercomunitare, reflectate — cum spunem — și din practica darurilor sau tributurilor semnate în izvoare²¹⁾.

O măreață operă a străbunilor noștri

PUTEM DECI APRECIA că dezvoltarea vieții economico-sociale și în general a civilizației geto-dace începînd mai ales din sec. II î.e.n. și continuînd pînă la cucerirea romană — ilustrată de înmulțirea și diversificarea uneltelor de fier (ce au permis o mai intensă exploatare a bogățiilor solului și subsolului Daciei), de sporirea mîinii de lucru, de abundența produselor agricole, animaliere și meșteșugărești, de răspîndirea mare a monedei divizionare geto-dace și apoi a denarului roman, de frecvența diferitelor produse de import, de volumul masiv al construcțiilor, de accentuarea diferențierilor de avere în cadrul comunităților și între acestea — arată că Burebista a acționat pentru realizarea statului într-o vreme cînd teritoriile multor triburi sau uniuni de triburi autarhice deveniseră prea restrînse față de interesele de schimb și înavuțire ale unei mari părți a aristocrației. Se ajunsese deci la o etapă cînd pentru lărgirea reproducției simple era necesară extinderea bazei teritoriale și cînd contradicțiile dintre oamenii de rînd și aristocrație ori dintre comunități s-au generalizat și amplificat, devenind — cum rezultă de la Strabon — aproape endemice și tot mai greu de aplanat în cadrul organizării unional-tribale și hipertrofierii funcțiilor organelor democrației militare. Se impunea astfel imperios nevoia asigurării unui echilibru economic, social și politic. În aceste condiții obiective, izvorite din universul material și spiritual al lumii geto-dacice, s-a format marele stat unitar și independent condus de Burebista, personalitate remarcabilă a antichității. A fost primul stat creat pe pămîntul locuit astăzi și dintotdeauna de români, stat care a avut darul să impulsioneze dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, să declanșeze noi energii de creație, să ridice civilizația geto-dacică pe cele mai înalte culmi și astfel să-și aducă aportul la realizarea valorilor materiale și spirituale din patrimoniul universal. A fost cel mai mare stat din întreaga noastră istorie și va rămîne pentru noi și pentru urmașii urmașilor noștri o măreață operă politică și de civilizație a strămoșilor geto-daci, care a trezit interesul și admirația autorilor vechi și noi.

Vasile I. DUPOI

⁹⁾ Pentru acestea v. cu toată bibliografia I. Winkler, in *Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte*, 17, 1967, p. 26 și urm.; C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, Buc. 1973; I. Glodariu, *Relațiile comerciale ale dacilor cu lumea elenistică și romană*, Buc. 1974; K. Horedt, in *Dacia*, XVIII, 1973, p. 127-161.

¹⁰⁾ De magistr. II, 28.

¹¹⁾ Hist. Rom., LXVIII, 14, 4.

¹²⁾ Geograf. VII, 3, 5.

¹³⁾ Get., 40.

¹⁴⁾ Orat., XII, 20.

¹⁵⁾ Get. 5 la Guidas.

¹⁶⁾ Vitae parall. A.P., 12.

¹⁷⁾ Ab. Urbe cond. XLIV, 26, 3.

¹⁸⁾ Hist. Rom. Maced. 18, 2.

¹⁹⁾ Geogr., VII, 3, 11.

²⁰⁾ Geogr., VII, 3, 5.

²¹⁾ cf. V. Dupoi, in. vol. *Din lupta poporului român pentru independență*, Buc. 1977, p. 13-30.

„Istoria omenirii, a popoarelor, din cele mai îndepărtate timpuri, este strins legată de condițiile de muncă, de viață, de dezvoltarea treptată a forțelor de producție. În procesul muncii, oamenii s-au constituit în comunități moi mici sau mai mari, în procesul muncii și al perfecționării mijloacelor de producție, în lupta cu natura, ei au învățat să lucreze împreună, să conflueze și să gindească la ceea ce trebuie să facă pentru a rezista tuturor vicisitudinilor, pentru a-și asigura o viață civilizată“. De la aceste considerente trebuie să pornim și în explicarea procesului istoric de dezvoltare a poporului român, formarea sa fiind rezultatul existenței unor condiții materiale, culturale și spirituale care i-au asigurat o fizionomie proprie“.

NICOLAE CEAUȘESCU

BAZELE ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE STATULUI DAC CENTRALIZAT ȘI INDEPENDENT

ISTORIOGRAFIA antică păstrează numeroase mărturii ale evoluției istorice a poporului dac, însă, lucru firesc pentru respectiva etapă a dezvoltării cunoașterii științifice, explicațiile date nu părăsesc nivelul suprastructurii politice și ideologice, din aceste relatări lipsind de regulă o consemnare mai largă a realităților economice și sociale. În această direcție, zgîrcenia izvoarelor scrise exogene poate fi completată prin interpretarea rezultatelor cercetării arheologice, impunătoare a civilizației dacice lăsând posterității urme materiale relevante pentru aprecierea nivelului dezvoltării forțelor de producție. O pistă nouă în direcția aprecierii fenomenelor sociale ale societății dacice se deschide prin cercetarea adecvată a textelor endogene, de curînd descifrate. Unele aspecte se pot deduce din referirile istoriografiei antice la realitățile economice și sociale ale vieții populațiilor înconjurătoare, cu care dacii au venit în contact de-a lungul timpului.

Studierea acestei probleme este deopotrivă importantă pentru explicarea evoluției suprastructurii politice a poporului nostru în perioada veche a afirmării și dezvoltării sale, examinarea evoluției economice și sociale a societății dacice fiind relevantă și pentru descifrarea acelor elemente ale dezvoltării ce se regăsesc în devenirea ulterioară a societății românești feudale, liniile de forță ale dezvoltării din perioada veche reiterîndu-se în etapele următoare ale vieții poporului român ca elemente de tradiție conservate și valorificate în procesul economic, politic sau social.

Un prim aspect, ce poate fi mai ușor descifrat, îl reprezintă nivelul atins de către societatea dacică în dezvoltarea **forțelor de producție**, unitatea și interacțiunea mijloacelor de producție și a forței de muncă indicînd măsura în care omul își apropie natura, o utilizează în realizarea propriilor scopuri. Constatăm faptul că, printr-un efort propriu de milenii, în ultimele secole înaintea erei noastre societatea dacică avea un nivel al dezvoltării comparabil prin realizările sale cu înfăptuirile general cunoscute ale antichității clasice. O expresie convingătoare a contribuției dacilor la experiența și cunoașterea umană o reprezintă diversitatea modalităților de manifestare a activității directe productive, care îl vor determina pe Solinus (sec. III e.n.) a-i înscrie pe daci printre „cele mai deosebite neamuri ale Europei“ („Validissimas Europae gentes“, **Collectanea rerum memorabilium**, 10,1). Buni agricultori, crescători de animale, meșteșugari iscușiți, dacii sînt consemnați deopotrivă și prin realizările lor științifice, spirituale și de cultură, latură nu mai puțin importantă a activității umane, dat fiind că nivelul atins de gradul de dezvoltare al acesteia reprezintă măsura în care un popor contribuie la progresul general al cunoașterii umane. Realizările dacilor îl fac pe Iordanes (sec VI e.n.) să îi aprecieze ca fiind „din fire inteligenți“, cunoscători „aproape în toate ramurile filozofiei“ chiar „superiori celorlalte popoare în privința mintii (**Getica**, XI).

Pînă a ajunge Solinus să constate că această zonă era din vechime „numită, pe drept, hambarul lui Ceres“ („iure Ceresis horessum nominabat“). **Collectanea rerum memorabilium**, 21,3). Încă din secolul al IV-lea î.e.n. se știa că soldații lui Alexandru Macedon la nord de Dunăre „merșeră prin locuri unde holdele de grâu erau îmbelșugate“ (Arian, **Expediția lui Alexandru**, I,

4, 1). O astfel de dezvoltare a agriculturii, arătată de autorii antici prin descrieri exacte sau prin metafore avîntate, sînt o dovadă a faptului că poporul dac ajunsese să cunoască foarte bine posibilitățile pămîntului pe care îl locuia dintotdeauna, utilizîndu-l cu măiestrie în folosul propriu. Nivelul avansat al agriculturii dacilor este pe deplin confirmat de prezența arheologică a numeroase și variate unelte agricole, impresionantă, prin dramatismul situației pe care o sugerează, fiind descoperirea în Sarmisegetuza distrusă de armata traiană cuceritoare a unui imens depozit de cereale devenit inutilizabil prin incendiere.

O altă ramură a agriculturii pentru care dacii sînt vestiți în antichitate este creșterea animalelor. Este foarte răspîndit calul (Tucidide amintînd faptul că „geții... sînt toți arcași călări“ **Historiae**, II, 96, 1) la fel „boii care transportă poveri... cirezi“ (Claudius Aelianus, **Despre animale**, II, 53), fiind consemnați la daci „cei care muncesc «pămîntul» cu boii“ (Criton, **Geticele**), „care pasc vitele“ (ibidem). Utilizarea animalelor în procesul de producție, comercializarea acestora, folosirea curentă a unor produse ale acestora drept hrană, atestă larga lor răspîndire, la fel și existența unei armate de călăreți în care dacii erau considerați specialiști, chiar și după cucerirea unei părți a Daciei de către imperiul Roman. În afara acestor ocupații principale, cultivarea plantelor și creșterea animalelor, complexul muncilor cu caracter agricol este completat de pescuit (despre practicarea căruia avem o foarte interesantă mărturie la Claudius Aelianus, **Despre animale**, XIV, 25), albinăritul, tăiatul copacilor.

Nivelul înalt al practicării agriculturii, diversificarea însăși a ramurilor acesteia ar fi fost de neconceput fără existența unor activități neagricole care să o susțină, a unor practici meșteșugărești atestate îndeosebi prin cercetarea arheologică, activități manifestate atît în așezările rurale cit și în orașele (dava), centre economice și politice în continuă creștere și dezvoltare în perioada clasică. Geograful Ptolemeu consemnează, în Dacia secolului II al erei noastre, 44 de așezări mai importante (**Geographia**, III, 8, 4), listă incompletă desigur, cercetarea arheologică atestînd în întreg spațiul dacic 58 de dave, dintre care unele își încep existența încă în cursul secolului IV î.e.n.

Cantitățile de produse, în special agricole, în volum mai mare decît trebuințele imediate ale producătorilor, apariția unui surplus pentru schimb, fac ca astfel de bunuri să intre în circuitul economic al lumii antice, îndeosebi în raporturile cu grecii care, de timpuriu, își stabilesc așezări pe litoralul dacic al Mării Negre. Largile schimburi comerciale, întrepîtrunderile de civilizație atestate arheologic prin numeroasele produse de proveniență grecească descoperite în Dacia, atestă manifestarea unor forme avansate ale schimbului de mărfuri, expresia cea mai concludentă a acestei situații reprezentînd-o răspîndirea monedei. Inițial cea străină, grecească, apoi cea proprie — iar în ultima parte a dezvoltării clasice a societății dacice moneda romană, instrumentul monetar s-a răspîndit rapid s-a generalizat, reprezentînd o modalitate curentă de vehiculare economică a plusprodusului. Numărul foarte mare al descoperirilor monetare, în tezaure sau izolate, (peste 10 000 de piese dacice și circa 25 000 de monede republicane romane) indică gradul de extindere al relațiilor de schimb bazate pe instrumentul monetar, ca

și posibilitatea apariției unei categorii specializate în practicarea schimbului, a negustorilor (Dion Chrysostomos, **Discursuri**, XII, 16).

În perioada imediat anterioară constituirii statului centralizat, ca de altfel pe întreg parcursul dezvoltării societății dacice, consemnată încă de la Herodot, istoriografia antică ne indică o tot mai pronunțată și încheată stratificare socială, izvoarele antice amintind ca principalele categorii comati și pileați (tarabostes). Cunoscută încă din sec. VI. î.e.n. ca formă a autorității politice, regalitatea manifestă în evoluția sa trăsături ce o atestă ca instrument al categoriei suprapuse, nobiliare, asupra mării mase a populației, structurată în comunități agrare. Se apreciază, pe bună dreptate, că obștea sâtească a luat naștere într-o anumită etapă a dezvoltării societății, ca expresie a schimbărilor petrecute în structura socială cit și a modificărilor în relațiile familiale — comunitatea agrară depășind faza gentilică, fiind o categorie istorică aparținând societăților împărțite în clase. Asupra relațiilor economice și sociale, a tipului de proprietate cunoscut în aceste comunități agrare ale dacilor sîntem sumari informați din unele surse literare ori istoriografice. Horațiu, de pildă, amintește de „pămîntul nehotărnic al geților” (**Ode**, III, 24, 10) Strabon, explicînd semnificația expresiei „cei mai drepți” arată că este vorba de o viață modestă, folosirea a putine lucruri, legată deci de „invoielii și stăpînirea bunurilor” (**Geografia**, VII, 3, 4), iar Iosephus Flavius (sec. I e.n.) compară esențienii cu „cei mai mulți” dintre daci care: „au bunurile în devalmășie” și „nu obișnuiesc să aibă sclavi” (**Antichități iudaice**, XVIII, 1, 5).

Că autorii antici nu au prea înțeles tipul de relații sociale cunoscut dacilor se vede din explicațiile fanteziste și din exagerările ce apar și se manifestă prin utilizarea categoriilor specifice sclavagiste, ce le sînt familiare, asupra unei realități diferite. Astfel Athenaios, vorbind despre sclavi la dardani, arată că „unul posedă o mie”, dar, în același loc, ne spune că aceștia „lucrează la muncile cîmpului, iar în timp de război ei alcătuiesc unități militare, avînd drept comandant pe propriul lor stăpîn”. Din relatările lui Filostrat înțelegem că nici dacii nu își închipuiau că „sclavia este o rușine”, avînd deci o mentalitate diferită, izvorită dintr-o realitate socială diferită.

În cadrul acestor comunități agrare activitatea productivă este practică de către toți membrii, autorii antici fiind, se pare, surprinși de condiția egală a femeii cu a bărbatului în procesul muncii (Platon, **Legile**, VII, 805, d.e., vorbind despre acele neamuri „care pun femeile să lucreze pămîntul, să pască vacile și oile și să slujească”), în familie (încă la Herodot, **Istorie**, IV, 104, dar și la Horațiu, **Ode**, III, 24, 15), în împrejurări deosebite participînd și la război (mitul fecioarelor războinice de pe malul Istrului la Eschil, **Niobe**, fr., 155, Platon, **Legile**, VII, 804, d.e.). Această egalitate în plan economic, social, politic, în tradițiile familiale ale dacilor, este una dintre tradițiile poporului nostru care a considerat dintotdeauna femeia egală bărbatului, tradiție deosebit de puternică și neestompată de ideologia creștină care în îndelungata sa dominație a încercat să impună inegalitatea.

În interiorul comunităților agricole — arheologic fiind descoperite mii de așezări rurale din epoca respectivă, reprezentînd tot atîtea comunități — nu apare evidențiată stratificarea, deși este cunoscută complexitatea ocupațiilor agricole și neagricole precum și manifestarea unor deosebiri în cantitatea de bunuri deținute de familiile respective. Unii autori amintesc de „octapodes”, deținători ai unei perechi de boi, în detașamentele dacice există de asemenea călăreți și pedestrași, care sînt plătiți diferențiat. Vorbind despre panonieni care „nu locuiau la orașe ci în sate, ori trăiau pe ogoare, grupați după înrudire” Apian arată că aceștia „nu mergeau la sfaturi obștești și nici nu aveau cîrmuire pentru toate treburile” (sec. II e.n., **Istoria romană**, 22, 62). Dacă aceasta va fi fost viața curentă a comunităților agrare, de timpuriu recunoaștem și alte forme ale vieții, politice îndeosebi, exprimînd manifestarea la nivel macrosocial a apariției, dezvoltării unor deosebiri și diferențieri sociale ce vor culmina cu manifestarea autorității statale centralizate la nivelul întregii societăți.

Încă din timpuri mult anterioare statului centralizat sînt consemnate manifestări ale autorității politice instituționalizate (Sofocle — în sec. V î.e.n. — în cea mai veche mențiune despre geți amintește de regele Charnabon care domnește peste aceștia, **Triptoleme**, fr. 547, apoi Tucidide — sec. V î.e.n. — vorbește despre regele odrisilor Teres și de urmașul acestuia Sitalkes, **Istoria războiului peloponezic**, II, 29, 1), fiind apoi consemnați în diferite perioade și în diferitele părți ale teritoriului lo-

cuit de poporul dac numeroși astfel de regi. Această instituție a regalității întrunește autoritatea asupra obștilor de pe un teritoriu mai restrîns, apoi în formațiuni statale pînă la unificarea întregului popor dac sub Burebista. În jurul acestei instituții vedem gravitînd clasa socială a piloforilor și preoțimii.

Instituția regalității la daci este consemnată în izvoarele antice în strînsă legătură cu ceea ce constituie specificul lor religios, în interdependență cu ideologia lui Zamolxis și grupul preoțimii, avînd o importantă funcție legată de exercitarea puterii. Reținem structura riguroasă a organizării cultului lui Zamolxis, în fruntea căruia se află un mare preot pe care izvoarele îl mai numesc și „zeu” („este limpede că barbarii cinstesc cu deosebire pe leguitorii și dascălii lor numindu-i zei... ei au simțit binefacerile mari ale bărbatilor înțelepți și i-au cinstit. La rîndul lor, acești bărbați au arătat că înțelepciunea lor este în folosul obștii” ne spune Clemens din Alexandria) ce are rosturi politice relevate de autoritatea deținută în stat (Deceneu la Burebista). Există și categoria specifică a „teosebilor” (Strabon, **Geografia**, VII, 3, 3), cu rosturi sociale ample atît în plan ideologic și politic cît și în planul cunoașterii științifice, recrutarea și instruirea acestora făcîndu-se în mod riguros, după cum ne arată Iordanes (**Getica**, XI, 69—72).

Rolul obștii este în permanență foarte mare, ea fiind consultată la decizii politice importante de către Dromihete (sec. III î.e.n.) Scorylo (sec. I î.e.n.) și Decebal (sec. II e.n.) întrucît „poporul... trebuie să aibă dreptul de a chibzui” (Diodor, **Biblioteca istorică**, XXI, 4). Herodot vorbește despre „adunările bărbatilor” și de „frunțașii țării” (**Istorie**, IV, 95), semnalînd pentru secolul al V-lea î.e.n. ceea ce mai tîrziu va fi cunoscut sub numele de comati și tarabostes. Amintind despre participarea comatilor la prima solie către Traian, Dio Cassius ne spune că a doua a cuprins „pe cei mai de frunte dintre pileați” (**Istoria romană**, LVIII, 9) indicînd, astfel, nu numai cunoscuta stratificare socială, dar și deosebiri între pileații înșiși. Pe pileați Dio Cassius îi numește „oamenii cei mai onorați” spre deosebire de comati care „se bucură de mai puțină trecere” (**Istoria romană**, LXVIII, 9, 1). Este desigur o deosebire între situația socială consemnată de Tucidide (sec. V î.e.n.) care afirmă „la odrisi existența unei nobilimi „care se bucura și ea de autoritate alături de rege” și ceea ce constată Strabon care vorbește de „rege” și de „slujitorii acestuia” (**Geografia**, VII, 3, 5) pînă la situația consemnată de Criton care în **Geticele** ne spune că „unii erau puși peste cei care munceau (pămîntul), alții — dintre cei din jurul regelui — erau rînduiți să se îngrijească de fortificații”. Diferențierea clasei sociale suprapuse, manifestată prin „autoritatea” pe care o deține, duce la constituirea unui grup ce are pe lângă regalitate o structură complexă, beneficiînd de toate avantajele materiale și politice ale situației sale. În numele și pentru folosul acestei nobilimi a dacilor acționează forța statului, în mîinile acesteia statul acționează ca un eficace instrument de clasă, expresia autorității sale fiind regele.

În antichitate nobilimea dacilor nu era socotită cu nimic mai prejos decît cea greacă sau romană, de vreme ce mari oameni politici ai timpului acceptă ideea înrudirii cu aceasta, chiar dacă se numesc Alexandru Macedon sau Augustus (Suetoniu, **Viețile cezarilor**, LXIII: „August) a săgăduit-o pe Iulia... lui Cotis regele geților și a cerut, în schimb, în căsătorie chiar pentru el pe fiica regelui”). Nobilimea dacilor acumulează, în timp, imense bunuri materiale (Apian ne spune că un rege localnic deține „o cantitate imensă de aur și argint”, iar Criton că „Traian a adus romanilor cinci milioane de livre de aur, o cantitate dublă de argint, în afară de lucruri depășind orice prețuire”). Această stare materială a nobilimii dacilor este pe deplin confirmată de descoperirile arheologice.

Sînt arătate aici doar cîteva aspecte ale tipului de relații sociale și economice cunoscut de societatea dacică înainte ca statul dac să se fi prăbușit în urma acțiunii cuceritoare a imperiului roman. De semnalat faptul că acest gen de relații, avînd fără îndoială toate trăsăturile asupritoare ale unei societăți împărțite în clase antagoniste, este suficient de atractiv pentru mulți romani, care renunță la avantajele sistemului cu care erau obișnuiți pentru a se stabili între daci (Dio Cassius, **Istoria romană**, LXVIII, 9).

La baza existenței și evoluției marelui stat al Dacilor sub Burebista pînă în perioada lui Decebal, a stat o complexă dezvoltare economică și socială internă a poporului dac, expresia suprastructurală a acestei dezvoltări reprezentînd-o momentul unificării întregului popor dac sub sceptrul aceluia pe care antichitatea l-a consemnat drept „cel mai mare dintre regii din Tracia”.

Corneliu OLARU

MULTI gânditori înaintați ai vremii au socotit băncile ca instituții sprijinătoare ale agriculturii și țărănimii, ele împrumutând bani pentru ca țăranii să-și poată cumpăra uneltele, vitele, semințele trebuitoare. G. Maior a fost însă mai sceptic. El a văzut și cealaltă latură a activității băncilor – aceea de a-i îndatora pe țărani și de a le cere achitarea la timp a datoriilor, fapt care, nu de puține ori, în condițiile sociale ale vremii, pe unii îi ducea la ruină. „Nu trebuie să pierdem din vedere, scria el, că băncile și creditele sînt o armă cu două tăise care prea des rănește și pe cel ce le ascute și le poartă. Nu vom fi în rîndul celor care visau că cu ajutorul băncilor populația și prin evoluțiunea lor vom ajunge să aducem renta în țară și vom putea stinge datoriile ce avem contractate în străinătate”. Iar mai departe adăuga: „Astăzi o mare parte din săteni sînt înglodați rău în datorii și aproape nu este țăran care să nu fie dator... Băncile au favorizat în prima linie datoriile... la sate...”³⁾.

Dar fără acest rău – mai mic decît camăta – se putea oare ajunge la „agricultura rațională”? El ducea la ruina unora și la ridicarea altora, îndeplinind o misiune nu morală – de bine sau de rău – ci economică și socială – lucru sesizat de G. Maior. Cu o notă critică economistul formula însă aprecierea că „înființarea prodigioasă de bănci, fie capitaliste, fie mutuale, oricît de numeroase și de puternice ar fi ele, nu au fost cele mai nimerite ca să ne dea rezultatele cele mai bune, pe care am fi fost în stare a le pretinde de la ele, pe terenul producției și avuției noastre naționale”³⁾. În concepția lui G. Maior băncile erau deci necesare, incontestabil, în folosul agriculturii; dar ele se comportau așa cum le era menirea de instituții capitaliste; ele sprijineau trecerea la „agricultura

Tradiții progresiste ale gândirii economice românești: concepția lui George Maior (II)

rațională” nu a tuturor gospodăriilor, ci facilitînd acumulările de capitaluri pentru unii și lăsînd liberă forța de muncă a altora. Categoriile și legile economiei capitaliste acționau și se comportau în chipul lor specific și nu după dorințe; dar cunoașterea științifică putea înlesni o utilizare mai rațională – în limitele specificului capitalist – a acestor instituții.

Critica făcută de G. Maior băncilor pare uneori exagerată. În citeva rînduri, cum este cazul cu emigrarea peste ocean a țăranilor transilvăneni, se puneau pe seama băncilor fenomene negative care nu erau condiționate nemijlocit de bănci. Dar G. Maior făcea acest lucru cu intenții bune, urmărind perfecționarea sistemului de credite și bancar pentru ca acesta să contribuie la dezvoltarea economiei, creînd noi surse de venit populației. El arăta: „O chestiune principală și vitală pentru poporul nostru trebuie să preocupe băncile noastre: stăvilirea emigrației în America, care nu se poate face decît prin înmulțirea mijloacelor de trai și de cîștig acasă, căci: fie piinea cit de rea tot mai bună-i în țara mea. Neapărat că băncile române au în primul rînd chemarea de a pune la cale aceasta și de a deschide noi izvoare de venit”⁴⁾. La meritul înțelegerii de către G. Maior a legăturii

între factorul economic și cel demografic, între condițiile de trai și stabilitatea sau migrația populației, trebuie adăugată și observația cu privire la o anume exagerare a rolului băncilor ca avînd efecte dintre cele mai tămăduitoare asupra unei probleme de dimensiunile celei a emigrării.

În altă ordine de idei, comasarea, alături de irigarea pămînturilor, erau privite de G. Maior drept mijloace importante de realizare a unei agriculturii raționale. Comasarea era subliniată ca o acțiune necesară și rațională; evidențindu-se anumite nereguli în efectuarea ei, care-i dezavantaja pe țăranii, G. Maior arată însă că din cauza respectivelor nereguli nu trebuia condamnată comasarea pămînturilor însăși, ci abuzurile ce o însoțeau. La rîndul lor, irigațiile erau apreciate ca o acțiune complexă, care să cuprindă zone largi ale Munteniei, Moldovei și Transilvaniei. În același timp se sublinia cerința că efectuarea lucrărilor să fie conjugată cu măsuri de regularizare a cursului apelor, pentru a se evita inundațiile și a se putea administra, la timp, apă cîmpurilor insectate. „Cîte milioane nu ne-ar fi adus girlele din Țara Oltului numai în anul trecut pe seceta aceea de groază de trei luni de zile – scria astfel G. Maior. Și ce plasare de capital mai sigură pentru băncile noastre decît a avansa capitalul necesar pentru regularea unei girle la 3-4 sate, ca să poată fi întrebuințată la udatul livezilor și grădinilor pe întregul ei parcurs și punerea în valoare a atîtor sute de prunduri și pietrișuri sterile, ridicîndu-se la valoarea de 1 000 fl. jugărul? Și iarăși aceleași girle ar înceta de a mai inunda sămănturile și face pagube, dar regulate ar putea servi la iluminatul satelor și ca forță motrică la diferite întreprinderi industriale mari și mici, care să dea populației ocupațiune și cîștig la sine

FIȘE

G. ZANE
studii

EDITURA EMINESCU

● Cu atît mai meritorie cu cît nu se încadrează în profilul său de strictă specialitate este ini-

tiativa „Editurii Eminescu” de a prezenta o selecție, reprezentativă – potrivit opiniei exprimate de Costin Murgescu, care prefațează volumul – a scrierilor economistului Gheorghe Zane. Lucrarea, structurată pe cinci capitole, este concepută și realizată în manieră cronologică cuprinzînd cele mai însemnate etape ale creației autorului, cele mai reprezentative realizări. Prima parte include o lucrare de proporții mai mari consacrată analizei economiei Principatelor Române în perioada 1775-1831. Pe baza unui material informațiv bogat, autorul abordează problemele economice ale Principatelor în contextul politic și social concret, căutînd să surprindă principalele procese ce caracterizau agricultura, comerțul, circulația monetară, etc. în perioada respectivă deopotrivă cu reflectarea acestor mutații în planul ideilor, al concepțiilor economice. Alte secțiuni ale volumului înmănușează studii și articole consacrate unui evantai

larg de probleme – probleme de istorie a economiei naționale, probleme de doctrine economice, probleme de politică economică etc.

Dezbateri privind tratarea în presă a problematicii valorificării superioare a resurselor energetice

● Cu sprijinul Comitetului județean Sibiu al P.C.R. și în colaborare cu redacțiile ziarelor din localitate, Consiliul ziaristilor – Asociația ziaristilor economiști, a organizat în județul Sibiu, în zilele de 27-28 iunie a.c., o dezbateri cu tema: „Direcții de acțiune pentru valorificarea superioară a resurselor energetice, economisirea energiei și combustibililor; căi și modalități publicistice pentru sporirea eficienței acțiunilor de presă în abordarea acestei problematice”. Au participat cadre de conducere și redactori ai secțiilor economice de la ziare și reviste centrale, de la Radioteleviziune

și de la ziare și reviste din 13 județe, precum și activiști de la Secția presă a C.C. al P.C.R. Ca invitați au luat parte specialiști din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe, și de la Institutul central de cercetări economice.

În cadrul dezbaterii care a avut loc la întreprinderea de gemuri din Mediaș, a fost analizată problematica valorificării superioare a resurselor energetice de la întreprinderea gazdă, au fost prezentate și alte experiențe locale interesante în acest domeniu de la întreprinderea „Vitrometan”, „Emailul Roșu” și întreprinderea mecanică de gaz metan din Mediaș, de la Centrala gazului metan ș.a. Au fost relevate elemente de principiu și rezolvări concrete din aceste unități economice în direcția încaadrării în consumurile energetice normale, promovării de tehnologii noi mici consumatoare de energie, întocmirii la vreme și temeinic fundamentate a bi-

acasă⁴⁵). Sint reunite în aceste cuvinte atât priceperea specialistului, ardoarea patriotului și înțelegerea omului de știință față de probleme deosebit de însemnate ale progresului agriculturii românești, ale progresului în general al țării.

Probleme ale zonării culturilor și ale specializării lucrărilor sint tratate de G. Maior tot în lumina tendințelor moderne care trebuiau imprimare agriculturii noastre. „Specializarea și punerea forțelor naturii în serviciul și la satisfacerea trebuințelor omului, sublinia Maior, este actualmente tendința generală în agricultură ca și în comerț și în industrie. Și ea ne va duce și pe noi mult mai curînd la scop⁴⁶). Trăind problema specializării într-un cadru mai larg, al economiei naționale, G. Maior nu opune însă o activitate alteia, agricultura altor ramuri ale economiei ci socotește că o cale a progresului o constituie tocmai imbinarea ramurilor și mai ales a industriei cu agricultura. O condiție însemnată a ridicării agriculturii era socotită de economist crearea însăși de industrii la sate „unde găsesc condiții favorabile pentru ele: materia primă ieftină, în abundență, brațe multe și ieftine și comunicațiune și desfacere ușoară⁴⁷). În această diviziune a activităților, în intensificarea cooperării dintre activități și ramuri vede Maior o cale esențială de dezvoltare a pieței interne atât de necesară unei economii moderne.

Problemele agriculturii raționale, moderne n-au fost tratate în sine, ca un compartiment rupt de celelalte. Ele au fost abordate de G. Maior într-o viziune economică globală asupra economiei naționale și a raporturilor ei cu economiile din celelalte state ale lumii. În analiza problemelor dezvoltării industriei și a rolului ei în economia națională G. Maior s-a

apropiat mult de P. S. Aurelian. El socotea că marea industrie trebuie precedată de cea mică pentru a se putea acumula capitalurile necesare.

O politică economică este bună dacă realizează „îndrumarea și încurajarea poporului nostru pe toate căile la o muncă mai rodnică, mai prielnică, ca el (poporul n.n.) înmulțindu-și capitalurile și forțele de producție, să producă mai mult și mai bun și cu ele să sporească producțiunea și avuția națională⁴⁸).

Acestea erau rațiuni valabile pentru economia națională, nu însă și pentru politica dualismului austro-ungar dusă în Transilvania. Tocmai aceasta explică de ce ideile generoase, democratice cu mult suflu patriotic ale lui George Maior nu au găsit ecou în politica oficială din Transilvania, ci numai la intelectualitatea progresistă și la unii oameni de acțiune. Poate că astfel se explică și indiferentismul politic al lui G. Maior, orientarea hotărîtă a preocupărilor sale spre cei ce produceau sau contribuiau la producerea avuției naționale.

prof. dr. Ivanciu Nicolae-VĂLEANU

¹) G. Maior, România agricolă, ed. II, Buc. 1911, p. 209.

²) Idem

³) G. Maior, Trebuința unei noi orientări în afacerile noastre economice, în „Gazeta Transilvaniei“ LXXVIII, nr. 143/iulie 1915

⁴) G. Maior, Avuția și sărăcia noastră, în „Gazeta Transilvaniei“, LXIX, nr. 285/dec., 1906, p. -

⁵) G. Maior, Noi organizări economice, în „Gazeta Transilvaniei“ LXXIII, nr. 8/ian. 1910, p. 2.

⁶) G. Maior, Organizațiunile economice și sociale profesionale, în „Gazeta Transilvaniei“, LXIV, nr. 65, martie 1901.

⁷) G. Maior, Industria la sate, țîrguri și orașe, în „Gazeta Transilvaniei“ LXXVIII, nr. 142 iul. 1915, p. 1.

⁸) G. Maior, Cărți ieftine și cărți scumpe, în „Gazeta Transilvaniei“ LXIV, nr. 231 oct. 1901 p. 2.

Constătuire științifică

LA SFÎRȘITUL săptămîinii trecute a avut loc, la Timișoara, ședința Biroului executiv al Institutului central de cercetări economice. Au participat membrii Biroului executiv al Consiliului științific al I.C.C.E., directorii institutelor și centrelor de cercetări economice teritoriale din București, Cluj-Napoca, Iași, Craiova, cadre de conducere din organele de partid și stat locale, din Universitatea Timișoara, specialiști din întreprinderea gazdă „Electromotor“, din alte întreprinderi.

Un prim obiectiv al dezbaterilor ce au avut loc cu acest prilej l-a constituit analiza activității desfășurate de Centrul de cercetări economice din localitate în perioada ianuarie 1977 - iunie 1980. În urma discuțiilor purtate de numeroși vorbitori în lumina sarcinilor ce revin cercetării științifice din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., a indicațiilor secretarului general al partidului au fost preconizate o serie de măsuri privind perfecționarea activității de cercetare, creșterea aportului cercetării la soluționarea problemelor economice, sporirea eficienței. Totodată, directorii de institute și centre de cercetări economice au prezentat informații privind problematica economică pe anul 1980 și anii următori.

Un alt obiectiv al acestei întruniri a fost prezentarea și discutarea unor lucrări de cercetare științifică cu aplicație în industria electrotehnică privind folosirea eficientă a potențialului productiv și financiar al unor întreprinderi, ca și optimizarea calității unor produse electrotehnice. În acest context s-a efectuat un schimb de experiență între participanți cu privire la conturarea modalităților de integrare a cercetării cu practica economică, a abordării sistematice, complexe a cercetării economice fundamentale.

Cei ce au luat cuvîntul pe parcursul dezbaterilor s-au angajat să înlătuiească neobosit, la un nivel calitativ superior sarcinile ce revin sectorului de cercetare economică.

lanțurilor energetice și termice, valorificării resurselor refolosibile, creșterii randamentelor energetice ale utilajelor tehnologice, utilizării de noi surse de energie ș.a.

A fost relevantă, totodată, necesitatea de a se acționa mai eficient pe multiple planuri, inclusiv în domeniul publicisticii economice, pentru generalizarea elementelor valoroase ale experienței acumulate, lărgirea bazei de materii prime și energie, reducerea accentuată a consumului și creșterea gradului de valorificare a energiei, pentru gospodărirea rațională a tuturor resurselor energetice.

Contribuția calității

● În articolul Orientația hoziaistvennogo mehanizma na povșeniia kacestva produkții (Orientarea mecanismului economic spre ridicarea calității producției), publicat în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 3/1980, semnatarul - prof. V. Siskov - arată că prin calitatea produc-

ției, considerată drept categorie economică, trebuie să se înțeleagă gradul de satisfacere a unei nevoi concrete de către o unitate din valoarea de întrebuintare respectivă; cu alte cuvinte, definirea calității producției trebuie să dea, în primul rînd, răspunsul la întrebarea: cite unități de o anumită calitate etalon sint cuprinse într-o unitate de calitate reală.

Totodată, calitatea producției se caracterizează printr-o contradicție lăuntrică: calitatea se creează în procesul de producție (așa numitele „proprietăți de producție ale calității“), dar se manifestă numai în procesul consumului (așa-numitele „proprietăți de consum“ sau „efectul de consum al calității“). Acest efect apare rupt, în timp, de momentul fabricării produsului. Totodată, pentru efectuarea calculelor economice (stabilirea prețului, crearea fondului de stimulare etc.) aprecierea calității de consum (a efectului economic) trebuie să fie asigurată la producătorul produ-

sului respectiv. Rezolvarea acestei contradicții, opinează V.S., s-ar putea asigura prin stabilirea unor relații de corelare între calitatea de producție și cea de consum, prin folosirea acestor relații în scopul prognozării calității de consum.

● Numărul 1 pe acest an și cel al treilea volum al seriei

FIȘE

„Estudios del tercer mundo“ publicat sub egida Centrului de studii economice și sociale din lumea a treia (CESTEM) este consacrat cooperării rurale în America Latină. Volumul cuprinde o serie de studii care analizează experiențe naționale ale unor țări din America Latină în domeniul relațiilor cooperatiste din agricultură: „procesul de colectivizare în Honduras“; „reforma agrară și sistemul cooperatist în Peru 1968-1978“; „procesul cooperativizării rurale în Cuba“; „reflecții asupra sistemului cooperativ în agricultura mexicană“ etc. Lucrarea urmărește, deopotrivă, să evidențieze reflectarea în domeniul structurilor cooperatiste de tip rural a unor elemente de similitudine ce caracterizează țările din America Latină pe plan istoric, cultural, geografic.

DIRECȚII ALE DEZVOLTĂRII COLABORĂRII ECONOMICE ȘI A COOPERĂRII ÎN PRODUCȚIE ÎNTRE ȚĂRILE MEMBRE ALE C. A. E. R.

RECENTA sesiune a C.A.E.R., deși fiind o ședință anuală obișnuită, a avut o însemnătate ieșită din comun, determinată atât de problematica înscrisă în ordinea de zi, cât și de caracteristicile deosebite ale etapei actuale de dezvoltare economică a țărilor membre, precum și de evoluția situației economice mondiale.

Ținând seama că în această perioadă țările membre sînt angajate în ample lucrări de elaborare și definitivare a noilor planuri cincinale și a direcțiilor de dezvoltare pentru următorul deceniu, este explicabil de ce problemele principale puse în dezbaterile Sesiunii s-au referit la rezultatele consultărilor reciproce în domeniul coordonării planurilor pe 1981—1985 și la încheierea de convenții și înțelegeri privind cooperarea și specializarea în producție dintre țările membre ale C.A.E.R. în perioada după 1980. În același timp, apariția unor probleme noi, cu caracter complex în viața economică a tuturor țărilor, inclusiv a țărilor membre ale C.A.E.R., ca urmare a fenomenelor de criză, manifestate în economia mondială, a sporit exigențele față de colaborarea reciprocă în cadrul C.A.E.R., față de modul în care activitatea organizației este legată nemijlocit de preocupările actuale ale țărilor și contribuie la soluționarea problemelor cu care acestea se confruntă în dezvoltarea economiilor lor naționale.

Desfășurată într-o atmosferă de concurență tovarășească, Sesiunea Consiliului a adoptat hotărâri și a convenit măsuri a căror realizare este de natură să influențeze pozitiv soluționarea problemelor apărute și, implicit, accelerarea dezvoltării economiilor naționale ale tuturor țărilor membre, îndeplinirea obiectivelor stabilite de congresele partidelor comuniste și muncitorești, din fiecare țară membră a C.A.E.R., creșterea prestigiului și forței de atracție a socialismului pe plan mondial.

Actuala ședință, ca și cele anterioare, ale Sesiunii C.A.E.R., a prilejuit o nouă și puternică reafirmare a liniei consecvente a României socialiste de dezvoltare continuă a relațiilor economice și tehnico-stiințifice cu țările membre ale C.A.E.R. Expri-mind cu claritate acest curs, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat la Congresul al XII-lea al partidului nostru: „România va continua să acționeze cu fermitate pentru dezvoltarea colaborării și perfecționarea activității C.A.E.R., pe baza principiilor de egalitate și avantaj reciproc, în scopul înfringerii tot mai puternice a fiecărei economii naționale.”

În mod corespunzător, România manifestă în cadrul Consiliului o preocupare permanentă pentru orientarea activității tuturor organelor sale spre problemele concrete ale colaborării economice, cooperării și specializării în producție, în dorința fermă de a extinde relațiile economice cu țările membre și, desigur, de a beneficia, alături de aceste țări, de efectele pozitive ale dezvoltării raporturilor de colaborare și întrajutorare tovarășească, bazate pe principiile egalității și avantajului reciproc. Transpunerea în viață a acestei linii este pregnant ilustrată de însuși faptul analizării în Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a mandatului delegației române desemnate să participe la lucrările Sesiunii și de indicația dată cu acest prilej de a se acționa pentru dezvoltarea colaborării economice și cooperării în producție între țările membre ale C.A.E.R. în conformitate cu prevederile Statutului C.A.E.R. și Programului complex.

Delegația română a apreciat pozitiv activitatea desfășurată de organele Consiliului în perioada care a trecut de la ședința precedentă a Sesiunii, îndeosebi în direcția identificării unor posibilități de cooperare și schimburi reciproce de mărfuri în viitorul cincinal, pregătirii unor convenții pentru acțiuni incluse în programele speciale de colaborare pe termen lung.

În același timp, delegația noastră a insistat în mod deosebit asupra problemelor rămase deschise și de soluționarea cărora depinde accelerarea progresului social-economic al țărilor membre ale C.A.E.R., creșterea eficienței colaborării lor reciproce, afirmarea efectivă a superiorității relațiilor economice internaționale de tip nou.

În legătură cu stadiul lucrărilor de coordonare a planurilor pe perioada 1981—1985, delegația română la Sesiune, condusă de primul ministru al Guvernului R.S. România, a subliniat că țara noastră nu poate fi satisfăcută de rezultatele colaborării reciproce cu țările membre ale Consiliului în ce privește soluționarea problemelor legate de asigurarea necesarului său de energie și combustibili, mai ales de țiței. Ridicarea unei astfel de probleme este pe deplin justificată, dat fiind că țările mem-

bre ale C.A.E.R., acționînd în spiritul Statutului Consiliului, au adoptat de mai mult timp documente programatice și au convenit acțiuni de intensificare a colaborării în vederea rezolvării acestui obiectiv important. Sînt de relevat, în acest sens, prevederile Programului complex în care se subliniază cu claritate necesitatea asigurării mai depline a nevoilor crescînde de combustibili, energie, produse metalurgice și alte materii prime pe baza unirii eforturilor țărilor interesate.

De asemenea, dezvoltîndu-se Programul complex, au fost elaborate și adoptate de Sesiunea Consiliului programe speciale de colaborare pe termen lung, inclusiv în domeniul energiei, combustibililor și materiilor prime.

În Declarația șefilor delegațiilor țărilor membre ale C.A.E.R. în legătură cu adoptarea de către Sesiune a programelor speciale de colaborare, dată publicității în iunie 1978, precum și în cuprinsul programului menționat se subliniază că scopul principal al acestui program îl constituie asigurarea certă, pe o perspectivă îndelungată, a necesarului, fundamentat economic, al țărilor membre ale C.A.E.R. în cele mai importante tipuri de energie, combustibili, metale feroase și neferoase, materii prime chimice și alte tipuri de materii prime industriale. Se arată în continuare că, soluționarea eficientă a acestei probleme complexe este posibilă pe baza conjugării eforturilor țărilor membre și a acțiunilor lor colective, pe baza hotărîrii de a folosi împreună, pe calea colaborării și cooperării, în interesele naționale și generale, bogățiile naturale, resursele materiale și de muncă din țările lor.

România și-a exprimat în mod constant interesul de a participa la acțiunile de colaborare în domeniul combustibililor și energiei, atât la nivelul Sesiunii cât și în diferitele organe ale C.A.E.R. Este revelator în acest sens faptul că, în toate intervențiile delegațiilor române la Sesiunile Consiliului, care au avut loc în decursul acestui cincinal, a fost subliniată de fiecare dată dorința României de a extinde colaborarea cu celelalte țări membre în domeniul asigurării necesarului de combustibili, energie și materii prime, necesitatea convenirii unor noi acțiuni de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. pentru soluționarea în mai bune condiții a problemei respective. De asemenea, în intervenția delegației române la Sesiunea din 1978, cu prilejul adoptării programelor speciale, se constată că în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime se impune să se acționeze cu fermitate pentru a încheia noi acțiuni de cooperare pentru valorificarea rezervelor existente în țările membre, în vederea majorării livrărilor și acoperirii în cât mai mare măsură a necesarului de import al țărilor care dispun de resurse limitate, ținînd seama de faptul că în programele speciale nu sînt încă cuprinse acțiuni concrete în domeniul de importanță vitală pentru economiile lor naționale, cum sînt cele privind asigurarea necesarului de țiței și gaze naturale.

Aprecierea făcută de delegația română la Sesiunea Consiliului din acest an cu privire la rezultatele colaborării de pînă acum este cu atât mai întemeiată, cu cît efectele acestei colaborări pentru țara noastră în domeniul asigurării bazei de combustibili și energie sînt foarte reduse sau chiar nesemnificative în privința asigurării importurilor la produse de importanță vitală, cum sînt țițeiul și energia electrică. În majoritatea cazurilor, ponderea colaborării reciproce în cadrul C.A.E.R., în acoperirea importurilor respective este cu mult inferioară locului pe care îl ocupă comerțul cu aceste țări în schimburile comerciale de ansamblu ale României.

Odată cu exprimarea considerentelor țării noastre în legătură cu rolul pe care trebuie să-l aibă colaborarea reciprocă și activitatea Consiliului în soluționarea unei probleme atât de complexe cum este asigurarea necesarului de combustibili și energie a țărilor membre, delegația română la Sesiune, acționînd într-un spirit constructiv, de colaborare și înțelegere, caracteristic raporturilor noastre cu țările socialiste membre ale C.A.E.R., a manifestat inițiativă, prin propunerile concrete prezentate spre dezbaterile Sesiunii. Astfel, în virtutea principiului avantajului reciproc și pentru a se evita orice abordare unilaterală a problemei, s-a precizat fără echivoc că soluționarea echitabilă a asigurării necesarului de combustibili și energie impune în același timp participarea țărilor interesate, deci și a României, la eforturile materiale, inclusiv cu forța de muncă necesară, pentru punerea în valoare a resurselor naturale existente în țările membre ale C.A.E.R. De asemenea, în ce pri-

zește realizarea obiectivului de a se asigura prin colaborarea în cadrul C.A.E.R., un grad apropiat de aprovizionare cu țiței, alți combustibili și energie, care să permită un consum apropiat pe locuitor al țărilor membre, s-a subliniat că este nevoie să se poartă de grijă la criteriile riguroase privind necesarul fundamentat și să se țină seama în mod corespunzător de resursele proprii ale fiecărei țări.

Examinând aceste probleme de importanță primordială pentru dezvoltarea viitoare a țărilor membre ale C.A.E.R., Sesiunea a stabilit să se elaboreze propuneri de largire a colaborării în scopul asigurării cât mai depline a necesarului acestor țări de combustibili și energie, pe perioada până în 1990 și pe o perspectivă mai îndelungată, precum și pentru extinderea colaborării în efectuarea de lucrări geologice pentru creșterea rezervelor și a livrărilor de combustibili, energie și materii prime.

Pe linia soluționării complexe a aceleiași probleme, țara noastră a relevat, totodată, necesitatea de a se dezvolta în cadrul C.A.E.R. colaborarea în domeniul folosirii integrale a capacităților de prelucrare a țițeiului existente în aceste țări, ceea ce ar fi de natură să contribuie la satisfacerea reciprocă în mai mare măsură a necesarului lor de produse petrochimice. Această propunere și-a găsit reflectarea în prevederile hotărârii adoptate la sesiune.

De asemenea, cu prilejul sesiunii, România, alături de alte țări membre, a semnat o convenție de colaborare în scopul creșterii gradului de prelucrare a țițeiului, pe calea introducerii de tehnologii perfecționate, a specializării și cooperării în producția de instalații și utilaje pentru procesele de prelucrare secundară. Preocupată în mod deosebit de reducerea substanțială a consumurilor sale energetice și de promovarea cercetărilor, proiectării și folosirii noilor surse de energie, țara noastră a reafirmat interesul său real de a lărgi colaborarea în aceste domenii cu celelalte țări membre, îndeosebi în identificarea unor modalități mai eficiente de economisire a energiei și elaborarea de tehnologii noi, mici consumatoare de combustibili și materiale.

O altă inițiativă a României, reflectată în documentele sesiunii, reliefează importanța pe care o capătă problema extinderii colaborării țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul cooperării necesarului lor mereu crescând de metale rare, materiale și produse chimice de înaltă și foarte înaltă puritate, oțeluri și aliaje speciale, în condițiile în care, în aceste țări, se dezvoltă susținut industria electronică, energetică nucleară, producția de echipamente speciale și alte ramuri de vîrf ale tehnicii — consumatoare de astfel de materiale. Sesiunea a stabilit să se elaboreze măsuri concrete în vederea extinderii colaborării multilaterale în cercetarea, elaborarea și producerea acestor materiale, inclusiv prin încheierea de convenții de lungă durată între țările interesate. Totodată, la propunerea țării noastre, sesiunea a stabilit măsuri și a dat sarcină organelor corespunzătoare ale Consiliului să intensifice colaborarea în domeniul metodelor și tehnologiilor de reciclare a materialelor recuperabile — metal, cauciuc, mase plastice, sticlă și altele, propunere în deplin consens cu politica generală a țării noastre de valorificare superioară și economisire a resurselor.

Relevind importanța deosebită a măsurilor stabilite de sesiunea privind largirea colaborării reciproce în scopul satisfacerii cât mai depline a necesarului țărilor membre de combustibili, energie și materii prime, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 iunie a.e., în care a fost dezbătut raportul delegației române participante la lucrările sesiunii, a precizat totodată că orientarea colaborării spre astfel de obiective ar fi de natură să valorifice cât mai plener avantajele economiei socialiste, superioritatea relațiilor de tip nou dintre țările socialiste, să determine sporirea prestigiului și influenței socialismului în lume.

Lucrările din acest an ale Sesiunii C.A.E.R. au conferit un loc important examinării problemelor extinderii și adîncirii specializării și cooperării internaționale în producția celor mai importante tipuri de mașini și utilaje, perfecționării colaborării țărilor membre în construcțiile de mașini, industria radio-tehnică și electronică. Sînt bine cunoscute importanța covârșitoare pe care aceste ramuri o au pentru progresul general al economiei țărilor socialiste, eforturile depuse și rezultatele remarcabile obținute de ele în dezvoltarea acestor sectoare-cheie ale industriei. Pe această bază s-au creat posibilități considerabile pentru amplificarea colaborării și schimburilor dintre țările membre ale C.A.E.R. Interesul pe care România îl manifestă față de intensificarea specializării și cooperării în producția construcțiilor de mașini își găsește concretizarea în participarea sa la cea mai mare parte a convențiilor multilaterale încheiate de țările membre ale C.A.E.R.

Cu toate acestea, România continuă să dețină o pondere destul de redusă în ansamblul schimburilor reciproce de mașini și utilaje specializate, iar structura livrărilor sale apare mai puțin favorabilă, datorită participării necorespunzătoare a produ-

selor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și de muncă. Această situație a determinat aprecierea delegației române făcută în cadrul Sesiunii, în sensul că volumul, structura și eficiența participării României la specializarea în producție dintre țările membre ale C.A.E.R. reflectă insuficient stadiul actual de dezvoltare a industriei românești, posibilitățile reale de angajare a construcțiilor de mașini, a industriei noastre radiotehnice și electronice în specializarea și cooperarea internațională în producție.

În același timp a fost evidențiată necesitatea intensificării colaborării și schimburilor dintre țările membre ale C.A.E.R., în vederea satisfacerii mai depline a nevoilor lor crescînde și reducerii importurilor costisitoare, din alte țări, de utilaje tehnologice și instalații complexe, mai ales utilaj minier, energetic, metalurgic, chimic, mașini unelte grele și agregate multifuncționale, mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor prin metode neconvenționale, mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul, echipamente de electronică industrială, sisteme de comandă, componente electronice ș.a.

Atribuind specializării și cooperării în producție un loc esențial în ansamblul colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R., România s-a pronunțat la sesiune pentru orientarea cu prioritate a acestei activități în direcțiile abordării ramurilor celor mai avansate ale producției contemporane, asimilării de tehnologii moderne, creării de capacități noi de producție amplasate în mai multe țări, îndeosebi în cele mai puțin dezvoltate industrial, în vederea accelerării procesului de egalizare a nivelurilor economice. De asemenea, ne pronunțăm și acționăm pentru promovarea specializării, atît pe produse finite, cît și pe subsansamble și piese, pentru o cooperare care să asigure fiecărei țări asamblarea și livrarea de produse industriale de complexitate ridicată, pentru creșterea seriilor de fabricație și ridicarea substanțială a calității și nivelului tehnic al produselor specializate.

Țara noastră a exprimat la sesiune interesul său nemijlocit de a se ajunge — în cursul finalizării lucrărilor de coordonare a planurilor pe perioada cincinalului următor — la majorarea substanțială a volumului și diversificarea sortimentului livrărilor reciproce de produse specializate de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și de muncă, în avantajul tuturor țărilor membre ale C.A.E.R., al întăririi colaborării și conlucrării lor. În general, delegația română a insistat pentru creșterea în mai mare măsură, în cincinalul viitor, a volumului schimburilor reciproce de mărfuri dintre țările membre ale C.A.E.R., arătînd că este gata în acest scop, să examineze împreună cu alte țări, noi măsuri și acțiuni de colaborare.

Examinarea amănunțită la recenta Sesiune a C.A.E.R., a stadiului lucrărilor de coordonare a planurilor economice ale țărilor membre pentru perioada 1981—1985 a relevat că o serie de probleme ale colaborării de maximă importanță pentru progresul economico-social al acestor țări — satisfacerea mai deplină a necesarului de combustibili, energie și materii prime, adîncirea specializării și cooperării în producție, creșterea în mai mare măsură a volumului schimburilor reciproce de mărfuri — au rămas încă deschise, afectînd, într-o măsură sau alta, definitivarea planurilor cincinale și dinamica colaborării reciproce.

Din aceste considerente și îndeplinind mandatul încredințat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., primul ministru al guvernului român a arătat că problemele coordonării planurilor și dezvoltării colaborării ar trebui să fie discutate — încă în cursul acestui an sau în prima parte a anului viitor — la cel mai înalt nivel, de delegații de partid și de stat, conduse de primii secretari, respectiv de secretarii generali ai partidelor noastre, așa cum a propus recent tovarășul Nicolae Ceaușescu. O asemenea propunere izvorăște din faptul că, în ultimă analiză, problemele economiei au rolul hotărîtor în opera de construcție a noii orînduirii în țările membre ale C.A.E.R., în ridicarea nivelului de trai material și cultural al celor ce muncesc, în dezvoltarea economico-socială și întărirea acestor țări, în afirmarea superiorității și vitalității socialismului.

Acționînd statornic în direcția extinderii colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., România militează, totodată, pentru dezvoltarea largă a relațiilor cu toate statele socialiste, pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovarășești. Totodată, țara noastră acționează pentru întărirea și diversificarea colaborării cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, promovează, în spiritul coexistenței pașnice, relații economice și tehnico-științifice cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii. România socialistă își aduce, astfel, contribuția sa activă la asigurarea unui climat de securitate și pace, colaborare și destindere pe continentul european și în întreaga lume, la afirmarea socialismului și comunismului.

Șt. STANCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Uraniu: perspective pentru anul 2000

Ultimele preziziuni ale O.C.D.E. pentru țările ne-socialiste apreciază la 834-1207 GWe puterea nucleară instalată la sfîrșitul acestui secol. În timp ce în 1979 aceasta totaliza o putere de 125 GWe repartizată astfel: circa 110 GWe reactoare cu apă, 6 GWe reactoare cu apă grea, restul fiind reactoare cu tehnologii avansate pe bază de răcire cu gaze, reactoare cu temperatură înaltă și suprageneratoare rapide.

Consumul de combustibil după tehnologiile folosite (în tone pe un reactor cu putere de 1 000 MWe)

	Cantitate inițială		Inlocuire anuală	
	Uranium *	Plutoniu	Uranium	Plutoniu
Reactor cu apă obișnuită sub presiune	79 (2,1)	—	26 (3,6)	—
Reactor cu apă în fierbere	129 (2,1)	—	32 (2,5)	—
Reactor cu apă grea	130 (0,7)	—	171 (0,7)	—
Supragenerator rapid	87 (0,2)	4	30 (0,2)	2

* Cifrele în paranteză indică îmbogățirea necesară a uraniului, exprimat în procente de U235
Sursa: O.C.D.E.

șitul acestui secol. În timp ce în 1979 aceasta totaliza o putere de 125 GWe repartizată astfel: circa 110 GWe reactoare cu apă, 6 GWe reactoare cu apă grea, restul fiind reactoare cu tehnologii avansate pe bază de răcire cu gaze, reactoare cu temperatură înaltă și suprageneratoare rapide.

Studiul citat apreciază că în deceniul următor exploatarea reactorilor din prima generație și predominanța reactorului cu apă vor face ca rata consumului de uraniu pe unitate de energie electrică produsă să fie relativ ridicată. Cel puțin pînă în 1990, se pare că reciclarea uraniului și plutoniului nu va aduce contribuții remarcabile în sensul reducerii consumului și, deasemenea, în această perioadă nu se așteaptă să fie instalate multe reactoare rapide. Cererea anuală de uraniu se va dubla între 1980 și 1990, respectiv de la 30 mii t va ajunge la 60 mii t. Pe termen mai lung, O.C.D.E. consideră că nevoile maxime de

re cu apă fără îmbunătățiri de randament și fără reciclarea combustibilului iradiat. În cazul unei ipoteze minimale necesitățile de uraniu ar putea fi de ordinul a 100 mii t.

Resursele cunoscute și exploatare la un cost sub 30 \$/kg de uraniu sînt estimate de O.C.D.E. la 1,85 mil. t, iar rezervele cunoscute, cu un cost de exploatare între 80 și 130 dolari/kg reprezintă încă 740 mii t.

O.C.D.E. arată că în 1979 producția de uraniu s-a ridicat la 38 mii t, la o capacitate de producție de 44 mii t, iar pentru acest an se estimează o cerere de 30 mii t la o capacitate de producție de circa 30 mii t — tendința de creștere mai mare a capacităților decît producția fiind probabil să continue pe tot parcursul deceniului 8. În ultimul deceniu al secolului, tendința riscă să se inverseze: potrivit rezervelor cunoscute, producția ar putea ajunge la 120 mii t în timp ce cererea va crește la 140 000 t/an — moment în care va trebui

să se apeleze la resursele nefolosite încă în prezent.

Se apreciază că cererea cumulată pînă în a-rea cumulată pînă în anul 2000 va fi de 1,2-2,1 mil. t, la care trebuie să se adauge 2,5-5 mil. t, reprezentînd necesitățile — după anul 2000 — ale centralelor nucleare date în exploatare înainte de sfîrșitul secolului. Dar la rezervele provenind din zăcămintele cunoscute s-ar putea adăuga încă o cantitate de 2,5 mil. t resurse exploatabile la un preț sub 130 dolari/kg resurse care, însă, nu sînt încă definitiv prospectate.

Ceea ce ridică problema este — după O.C.D.E. — nivelul scăzut al eforturilor de prospectare și de construire de noi capacități de producție care să furnizeze combustibilul necesar centralelor către sfîrșitul secolului, precum și perioada relativ îndelungată între descoperirea zăcămintelor și darea lor în exploatare (în ultimii doi ani cheltuielile de prospectare au atins 570 milioane dolari, concretizîndu-se în creșterea cu 200 mii t a rezervelor cunoscute — din totalul de 1,85 mil. t — și cu 750 mii t a rezervelor estimate). Supracapacitățile existente astăzi și relativa stabilitate a prețului uraniului nu este de natură să determine în prezent inițierea de cercetări costisitoare. O altă caracteristică dominantă o constituie faptul că o mare proporție din rezerve se află în țările dezvoltate care dețin posibilitățile — aproape în exclusivitate — de a îmbogăți uraniul ceea ce va determina, în mare măsură, un control asupra acestei importante resurse naturale din partea țărilor occidentale industrializate.

Programe de dezvoltare

Gabon — relansarea activității economice

Aniversarea, la 12 martie a.e., a 12 ani de la înființarea Partidului Democratic Gabonez a coincis cu inițierea unui nou plan economic, cu durată de trei ani, care își propune în esență să pună accent prioritar pe dezvoltarea economică și socială a țării în contextul unor noi orientări. Modificările în prioritățile gaboneze sînt impuse de acumularea unor însemnate datorii externe și de o anterioară dispersare a forțelor într-un număr prea mare de obiective, fapt soldat cu încetinirea activității economice, creșterea serviciului datoriiilor contractate în exterior și diminuarea posibilităților pentru investiții publice (numai în ultimii trei ani serviciul datoriei externe a crescut de la 42,6 miliarde franci C.F.A. la 140 miliarde franci C.F.A.), totalul datoriei externe ridicîndu-se la 576 miliarde franci C.F.A.

Autorii planului au în vedere o politică de control riguros în economie și finanțe, urmărind ca veniturile obținute de pe urma exploatarea resurselor naturale să fie utilizate cît mai eficient pentru realizarea de proiecte cu înaltă productivitate în sectorul agro-industrial și infrastructură; Începînd cu acest an au fost inițiate măsuri de redresare economică și de reducere a datoriei cu sprijinul Fondului Monetar Internațional.

În cadrul planului local prioritar îl constituie preocuparea de a se crea o economie diversificată, în măsură să valorifice potențialul natural al țării, în special agricultura, considerată în prezent ca un element cheie neglijat în ultimii ani. Dezvoltarea agriculturii va trebui să aibe drept efect nu numai creșterea producției la culturile tradiționale (cafea, cacao, ulei de palmier) destinate exportului, ci mai ales să realizeze produse agroalimentare în măsură să acopere necesitățile interne de consum ale populației în condițiile limitării actualei dependențe, aproape totală, față de import a Gabonului la aceste produse.

Pe plan industrial, se urmărește relansarea unor proiecte inițiate anterior, dar a căror realizare a stagnat din cauza fenomenelor de criză. În acest sens, planul prevede: continuarea construirii căii ferate transgaboneze (Owendo-Franceville), complexul Sogaferro (pentru prelucrarea manganului), proiectul Sogacel (pentru producția de pastă de hirtie, proiectul Agrogabon pentru ulei de palmier (care va include două unități agro-industriale în zona Ogooué). Principalele eforturi vor fi destinate realizării Transgabonezului, numai în 1980 urmînd a fi alocate investiții de 31,8 miliarde franci C.F.A. pentru acest program care include și o serie de lucrări rutiere și portuare complementare căii ferate.

România contribuie la realizarea acestui obiectiv prin furnizarea de material rulant și pregătirea de cadre de specialiști. Alte acțiuni de cooperare româno-gaboneze au în vedere exploatarea minelor de fier, domeniul petrochimic, prelucrarea lemnului, agricultura și domeniul transporturilor.

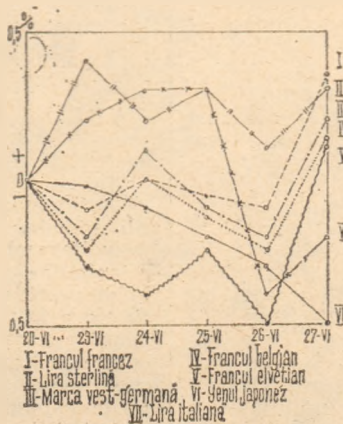
Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 23-27.VI.1980 a fost caracterizată prin oscilații relativ reduse ale cursului dolarului S.U.A. față de restul valurilor occidentale. Existența a mai multor factori cu influențe contradictorii a determinat oprirea mișcării prea accentuate a cursului monedei nord-americane pe piețele valutare.

Influențată pozitiv de nivelul ridicat al dobînzilor în Anglia, precum și de unele declarații oficiale prin care luna mai este considerată lună în care inflația a atins punctul culminant, lira sterlină a evoluat în întreaga săptămîină la un nivel peste închiderea din 20.VI., situîndu-se la închidere la circa 2,3350 dolari/1 liră, respectiv cu 0,3% peste cursul de referință de 2,3275 dolari/1 liră. Parțială relaxare a măsurilor de control valutare în Franța a determinat o evoluție ascendentă a francului francez pe piață, cu un curs la închidere de 4,0950 franci/1 dolar, față de 4,11 franci/1 dolar pe 20.VI.1980 (reprecieri de circa 0,4%). Marca vest-germană era cotate pe 27.VI.1980 la 1,7650 mărci/1 dolar, ceea ce reprezenta o reprecieri cu 0,2% față de nivelul închiderii săptămîinii precedente de 1,7690 mărci/1 dolar.

Procente apropiate de ușoară reprecieri — 0,1% — au înregistrat francul elvețian și francul belgian, care se situau la închidere perioada la 1,63 franci/1 dolar (1,6320 franci/1 dolar pe 20.VI.) și respectiv 28,25 franci belgieni/1 dolar (28,28 franci/1 dolar pe 20.VI.1980). Lira

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23-27.VI.1980, luîndu-se ca bază cursurile din 20.VI.1980

italiană continuă să fie cea mai slabă valută participantă la sistemul valutar vest-european, față de dolarul S.U.A. Cotația lirei se situa pe 27.VI. la 841/1 dolar, respectiv cu 0,5% sub închiderea de referință de 836,50 lire/1 dolar.

Yenul japonez era tranzacționat la închiderea săptămîinii la 217,75 yen/1 dolar, respectiv cu 0,2% sub cea corespunzătoare din 20.VI. de 217,30 yen/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție contradictorie: creștere cu 0,5% la eurodolarii (în jurul a 9,5% p.a.), ușoară scădere la euromărcile vest-germane — cu 0,125% (la circa 8,8125%) și o creștere cu 0,25% (la circa 5,75%) la eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere bruscă în această săptămîină, al doilea fixing din ziua de 27.VI.1980 de 637,50 dolari/uncie fiind cu 34,60 dolari/uncie peste cel corespunzător din 20.VI.1980. Printre factorii ce au determinat această mișcare, specialiștii de pe piața aurului menționează noua scădere a dobînzilor în S.U.A., majorarea prețului petrolului de către Iran și Venezuela, etc.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Diviziunea muncii și dezvoltarea serviciilor pentru producție

SFERA serviciilor deține o pondere importantă în economia țărilor dezvoltate, grupând peste 50% din forța de muncă activă și dând mai mult de jumătate din P.I.B. Totodată se poate constata că ponderea serviciilor se află în creștere în ultimele două decenii, în aproape toate țările dezvoltate (vezi tabelul nr. 1).¹⁾ Într-adevăr, sectorul ser-

Tabelul nr. 1

Țara	Ponderea serviciilor în P.I.B. (în%)		
	1960	1976	1977
Italia	47	51	49
Japonia	40	52	54
Finlanda	40	46	51
Australia	45	54	63
Olanda	47	49	62
Franța	43	51	58
Belgia	52	55	60
R.F. Germania	40	45	48
Danemarca	47	57	63
S.U.A.	58	55	63
Suedia	55	58	63

viciilor s-a dovedit mai dinamic decât restul ramurilor economiei, situația comparativă pentru aceleași țări fiind prezentată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Țara	Ritmul anual mediu de creștere a P.I.B. în perioada 1970—1977 (%)		
	Agricul-tură	Indus-trie	Servicii
Italia	1,8	2,3	3,7
Japonia	3,0	5,7	5,3
Finlanda	-2,0	3,6	4,7
Australia	1,7	3,9	3,9
Olanda	3,3	3,0	3,3
Franța	-0,4	4,2	4,4
Belgia	-0,5	4,0	3,1
R.F. Germania	1,4	2,1	3,3
Danemarca	1,4	1,2	3,1
S.U.A.	0,7	2,3	3,8
Suedia	-0,9	1,6	2,7

Referitor la sfera de cuprindere a acestui indicator, Banca Mondială a considerat întregul sector terțiar drept servicii și pentru o apreciere mai corectă ar trebui dedusă cel puțin contribuția transporturilor și comerțului la creșterea P.I.B. Dacă efectuăm această operație, cu toate că ponderea serviciilor se reduce în raport cu cea prezentată în pri-

mul tabel, rezultă aceeași concluzie: creșterea mai rapidă a serviciilor în ansamblul sectoarelor țărilor cu o economie dezvoltată.

Din această cauză ne-am propus să folosim sfera mai îngustă a serviciilor (fără transport și comerț) pe exemplul unei țări (Franța) și dezagregând în continuare structura serviciilor să încercăm să analizăm dezvoltarea acestui sector. Reamintim că și în Franța sunt considerate ca servicii și activitățile bancare și de asigurări și ca atare valoarea adăugată ce revine acestora mărește nivelul P.I.B. realizat în servicii.

Astfel delimitat, sectorul serviciilor deține o pondere ridicată în economia Franței, respectiv 31,8% din P.I.B. în 1976. P.I.B. ce revine pe o persoană ocupată în sectorul serviciilor a reprezentat, în medie, în 1976, peste 18 mii dolari, depășind media pe economie (16,6 mii dolari) nivel întrecut numai de P.I.B. realizat în medie de o persoană ocupată în industrie (20,4 mii dolari). Locul pe care îl ocupă serviciile în economia țărilor dezvoltate — iar în cazul dat în economia Franței — precum și dinamismul și eficiența acestui sector pot fi puse mai bine în evidență prin analiza structurii serviciilor.

Trebuie menționat mai întâi procesul de specializare care a dus la separarea treptată a unor activități din ramurile productive, în special din industrie, activități evident productive, grupate curent în subramura „Servicii cu plată pentru întreprinderi”. În cadrul acestora predomină activitățile de reparații. Într-adevăr, unitățile de reparații și întreținere care deservesc pe cele productive din ramurile industriale, din construcții, transporturi etc. sînt în număr de peste 50 000 și cu toate că au în medie mai puțin de 10 salariați realizează o cifră de afaceri de peste 22 miliarde dolari²⁾. În privința numărului unităților, a numărului de salariați și a dotării cu fonduri fixe, reparațiile și întreținerea dețin aproximativ 95% din totalul serviciilor pentru producție. Ele realizează și o rată a profitului relativ înaltă (de peste 10%).

Activitatea de recuperare a unor materii prime, materiale, deșeuri, subansamble direct reutilizabile sau după recondiționare a format de regulă obiectul activității rețelelor de comercializare ale marilor firme industriale, intermediarii specializați aparînd numai în ultimele două decenii. Cu toate acestea, acționează în prezent în Franța, aproape 2 000 de întreprinderi în sectorul „recuperării”, grupînd aproape 30 mii salariați și realizînd o cifră de afaceri importantă (peste 3 miliarde dolari), în raport cu dimensiunile lor. De asemenea rentabilitatea activității de recuperare se situează la nivelul mediu al ramurii

de servicii pentru producție, întrecînd astfel media pe economie.

Domeniile în care s-a realizat pînă nu demult recuperarea, s-au limitat la deșeurile de textile, hîrtie și unele metale. Pînă în 1975 preocuparea a aparținut aproape exclusiv sectorului privat. Odată cu crearea în aprilie 1975 a „Delegației pentru economia de materii prime”³⁾ a fost demarat un program național vizînd elaborarea și punerea în aplicare a unei politici de economisire a materiilor prime. Aceasta se referă atît la dezvoltarea activităților de recuperare și reciclare a materiilor deja colectate cît mai ales la demararea colectării și reciclării altor subproduse și deșeuri (mase plastice, cauciuc, sticlă, neferoase). Întrucît recuperarea subansamblelor se efectua deja de către producătorii de aparate și mașini, Delegația și-a propus să intervină numai în procesul concepției noilor produse în așa fel încît separarea subansamblelor neuzate să fie cît mai ușor de realizat. Preocupările — pe linia unor cercetări pe care le finanțează Delegația, la care se adaugă avizarea oricărui nou produs de către acest organism — vizează realizarea de produse cît mai fiabile. Tot în atribuțiile Delegației intră efectuarea de studii și cercetări, iar pe această bază de recomandări, pentru substituirea materiilor prime deficitare.

Toate aceste acțiuni, conjugate, sînt menite să conducă la economii de materii prime care la rîndul lor să reprezinte o reducere a importului cu circa 1,1 miliarde dolari⁴⁾ (în prezent importul Franței la materii prime minerale se ridică la 5,5 miliarde dolari). La aceasta trebuie adăugat faptul că gradul de dependență de piață externă la materii prime este foarte mare (producția internă acoperă doar 13% din necesarul de materii prime al industriei).

Îată un exemplu, pe baza unei materii prime deja recuperate masiv: cuprul. Consumul național este de circa

¹⁾ Conf. Rapoartele Băncii Mondiale asupra dezvoltării în lume pe anii 1978 și 1979.

²⁾ Subramura este denumită „Întreținere, reparații și diverse” fiind inclusă aici și activitatea a citorva zeci de birouri de „consulting engineering” care realizează o cifră de afaceri de aproape 1 miliard dolari, dar pe care nu am putut-o discua corect, o parte din activități fiind prestate ca „export de servicii”.

³⁾ Acest organism governmental funcționează pe lângă Ministerul Industrial și Cercetărilor Tehnologice, ca și alte două Delegații (pentru cercetare și pentru energie).

⁴⁾ Sarcina este pe cale a se realiza la nivelul anului 1980.

550 mii tone, acoperit în proporție de 1/3 din recuperarea deșeurilor (peste 180 mii tone anual). Or, deșeurile recuperate în prezent reprezintă doar 70% din totalul celor recuperabile și diferența ar putea fi colectată ușor dacă ar exista capacitate de prelucrare. În această direcție se orientează noul organism, întrucât importul anual de cupru se ridică la aproape 1 miliard dolari (a șasea parte din totalul importului de materii prime minerale).

Un alt exemplu referitor la produse foarte puțin colectate în prezent: mase plastice, din care se colectează doar deșeuri sortate pentru câteva uzine utilizate în acest sens. O uzină pilot de 1.000 tone anual folosind materiale plastice nesortate a dat satisfacție pe plan tehnologic și ca eficiență, actualmente fiind în construcție șapte uzine, fiecare cu capacitate de tratare a 10.000 tone an mase plastice nesortate.

Inchirierea constituie și ea activitate de servicii și un loc tot mai mare ține să-l ocupe „leasing-ul”, deci închirierea de mijloace de producție, destinate unor activități direct productive (echipament pentru construcții, mașini și utilaje industriale, mașini agricole, mijloace de transport etc.). Franța nu a atins nivelul altor state occidentale în ceea ce privește dezvoltarea închirierilor pentru producție, dar cele peste 9.000 întreprinderi specializate realizează o cifră de afaceri de peste 500 milioane dolari. Cu toate că aici rata profitului atinge un nivel extrem de înalt, dezvoltarea subramurii este limitată de riscul imobilizării unor fonduri fixe de o valoare foarte mare. Sint cuprinse aici numai locațiile de mașini și utilaje pentru întreprinderi cu activități productive.

Paralele cu serviciile pentru producție, în cadrul serviciilor cu plată pentru populație se dezvoltă un sector cuprinzând activități care adaugă valoare și sint destinate în parte și activităților productive. Este vorba de serviciile de reparații, închirieri și revizii de automobile. Unitățile din acest sector, cu toate că sint de dimensiuni relativ mici (în medie circa 9 salariați) realizează o cifră de afaceri de aproape 18 miliarde dolari, care se ridică la nivelul celei realizate în sectorul construcțiilor de automobile.⁵⁾

Dacă se analizează structura serviciilor în Franța constatăm că diversele subramuri (conform grupărilor stabilite de sistemul contabilității naționale) dețineau următoarea pondere în valoarea adăugată înregistrată în acest sector⁶⁾:

	%
— Servicii gratuite pentru populație ⁷⁾	35,88
— Locații, închirieri	18,77
— Servicii cu plată pentru întreprinderi	17,61
— Servicii cu plată pentru populație	15,99
— Servicii bancare, financiare	10,21
— Asigurări	1,54

Rezultă că peste 36% din servicii sint prestate în ramurile producției materiale sau pentru acestea.

Un alt aspect îl reprezintă raportul⁸⁾ între beneficiul brut și valoarea serviciilor prestate. Dacă P.I.B. realizat de o persoană ocupată a relevat nivelul înalt de productivitate atins în acest sector față de restul sectoarelor și ramurilor economiei, eficiența prin prisma raportului dintre beneficiu și cifra de afaceri evidențiază un avans și mai pronunțat în favoarea serviciilor. Situația existentă în Franța în 1974 pentru unele ramuri sau subramuri⁹⁾ este re-

Tabelul nr. 3

Sectorul	Ramura sau subramura	Pondere beneficiul brut în (%)
Industrie	— Energie electrică	5,77
	— Industrie extractivă	6,62
	— Metalurgie	8,01
	— Construcție de mașini	5,61
	— Chimie	9,00
	— Materiale de construcții	7,64
	— Industria sticlei	6,93
	— Industria lemnului	7,39
	— Celuloză și hirtie	9,88
	— Ușoară	5,70
	— Alimentară	3,09
	Total industrie	6,26
	Servicii	— Servicii cu plată pentru întreprinderi din care:
— colectări deșeuri		9,96
— locații închirieri		36,05
— Servicii cu plată pentru populație		15,41
Total servicii		11,34

dată în tabelul nr. 3. Se poate constata că, astfel calculată, rentabilitatea în servicii este aproape dublă față de industrie, respectiv în servicii se obține o

masă dublă de profit brut la aceeași cifră de afaceri.

Starea semimonopolistă a serviciilor pentru producție se explică prin faptul că migrația capitalurilor către acest sector nu se poate face decât concomitent cu o specializare foarte detaliată, care presupune și o forță de muncă care să posede o complexitate de aptitudini și de calificare, condiții realizabile într-un proces mai îndelungat. Acceptarea de către ramurile direct productive a serviciilor „scumpe” se explică, la rîndul său, prin efectul de eficiență ridicat întrucît apelarea accidentală la asemenea servicii revine mai ieftin decît întreținerea unor servicii auxiliare proprii.

Procesul desprinderii din ramurile productive de bază a noii activități continuă și în prezent, tendința de creștere a ponderii serviciilor pentru producție fiind confirmată și de exemplul Franței. Pentru perioada 1968—1974 ponderea medie a serviciilor pentru producție în totalul serviciilor a fost de 27%, iar pentru anii 1976—1978 această pondere depășește 34% (fiind de peste 37% în 1978)¹⁰⁾. În mod evident tendința este spre o dezvoltare a acestei categorii de servicii productive, atît datorită eficienței unităților respective, dar și eficienței care se obține la nivel macroeconomic.

Considerăm că în analiza comparativă a nivelurilor de dezvoltare și îndeosebi într-o analiză sectorială, este necesar să fie avută în vedere această caracteristică a structurii serviciilor în țările dezvoltate (studii sumare întreprinse asupra economiilor S.U.A., Danemarcei, Suediei, Elveției, Belgiei, au pus în evidență faptul că și în aceste țări fenomenul analizat este prezent și că această specializare este și mai pronunțată).

Ștefan MIHAI

⁵⁾ Nivelul cifrei de afaceri atît de ridicat este rezultatul nu atît al costului forței de muncă sau beneficiului înalt, ci este determinat de cota mare a cheltuielilor materiale. Costul unei piese detașate, pentru reparații se ridică la 3—3,5 ori prețul ei cînd este inclusă în montajul mașinilor.

⁶⁾ Structura medie a categoriilor de servicii, realizată pe baza „taboului conturilor economiei naționale” pentru anii 1976—1978, publicată de Institutul Național de Statistică și Studii Economice (Les Cahiers de l'I.N.S.E.E. serie „C” Comptabilité Nationale)

⁷⁾ Suportate de la buget (pentru învățămînt, sănătate etc.).

⁸⁾ Ancheta realizată de I.N.S.E.E. pentru întreaga economie națională, privind rezultatele întreprinderilor în anul 1974 a fost publicată în caietul de studii „E-51” (Les Cahiers de l'I.N.S.E.E. serie „E” Entreprises) din 1978.

⁹⁾ Reducerea ponderii acestei categorii de servicii în 1975 este considerată ca accidentală, determinată de criza economică.

Preocupari

privind utilizarea energiei geotermice

ANUL acesta Departamentul pentru energie din S.U.A. a alocat, din bugetul federal, 150 milioane de dolari pentru dezvoltarea folosirii resurselor geotermale, considerind-o drept una din căile care vor permite reducerea dependenței de petrolul importat. Pe lângă acest organ, la activitatea de realizare a utilizării comerciale a energiei geotermice (proiectată să înceapă în anul 1985) participă circa 20 de agenții federale, precum și companii particulare. Totodată, S.U.A. dezvoltă colaborarea pe plan internațional în acest domeniu, știut fiind că printre țările care folosesc energia geotermală sau efectuează studii în acest scop figurează Austria, Danemarca, Filipine, R.F.G., Indonezia, Islanda, Italia, Japonia, Mexic, Noua Zeelandă, Ungaria, U.R.S.S. ș.a.

Printre obiectivele programului elaborat de departamentul amintit se numără identificarea zonelor care dispun de potențial geotermic, confirmarea existenței și evaluarea resurselor respective prin foraje și teste de producție, dezvoltarea tehnologiei necesare pentru folosirea directă sau indirectă a acestei forme de energie, estimarea impactului său asupra mediului înconjurător și utilizarea demonstrativă a energiei geotermice (prin instalații-pilot). Se prevede ca în cursul acestui an să intre în funcțiune două asemenea stații-pilot și să înceapă construcția primei uzine din S.U.A. care va folosi apa din sursele geotermale pentru producerea de energie electrică.

Calculare în unități... submarine

INSTITUTUL internațional de cercetări asupra păcii (S.I.P.R.I.) de la Stockholm a estimat costul unui submarin nuclear la 1,7 miliarde dolari. O cifră atât de mare, încât exprimată în unități monetare își pierde semnificația.

Se propune, însă, așa cum se vede și în graficul de mai sus, o altfel de exprimare și anume evaluarea unor realități economice contemporane în unități submarine, considerind costul unui submarin nuclear egal cu 1. Lucrurile devin în acest fel extrem de expresive și sint numeroase țările în curs de dezvoltare care din PNB-ul lor nu ar putea finanța construcția unui asemenea submarin.

Pe de altă parte, dacă ținem seama că în prezent există în lume 278 sub-

marine nucleare se înțelege mai bine cât de uriașe sint resursele risipite prin

ECONOMIE

cursă înarmării și că multe din problemele grave și urgente ale omenirii — eradicarea bolilor, a analfabetismului și a foametei etc. — ar putea fi rezolvate doar cu o mică parte a enormelor cheltuieli pentru înarmare.

Evoluția în pescuitul mondial

DATELE statistice publicate de F.A.O. evidențiază creșterea lentă în perioada 1970—1978 a cantității de pește, pescuită pe plan mondial, respectiv cu numai 6,2%; această evoluție se datorește în bună măsură, epuizării treptate a resurselor la unele specii de pește, care formează obiectul pescuitului industrial. În același timp, s-au produs unele mutații în ierarhia țărilor nesocialiste în ceea ce privește dezvoltarea industriei pescuitului (vezi tabelul). Astfel, de pildă, creșteri sensibile ale cantităților de pește pescuit au înregistrat Japonia (care a trecut pe primul loc), S.U.A., India, Thailanda, Danemarca, Chile, Indonezia, Islanda, Filipine, Brazilia, Mexic, Malaysia, Argentina, Nigeria ș.a., în timp ce cantitatea pescuită de flota peruană s-a redus la mai puțin

Pește pescuit (in mii tone)

Țara	1970	1978
Total mondial	68 146	72 379
Din care :		
Japonia	9 350	10 752
S.U.A.	2 892	3 542
Peru	12 535	3 205
Norvegia	2 986	2 647
India	1 756	2 368
Thailandă	1 444	2 264
Danemarca	1 227	1 745
Chile	1 229	1 698
Indonezia	1 229	1 655
Islanda	734	1 579
Filipine	1 031	1 538
Canada	1 388	1 407
Spania	1 542	1 380
Anglia	1 086	1 027

Sursa : „F.A.O. Yearbook of Fishery Statistics”, vol. 46.

de 30% (Peru ajungind pe locul trei); unele scăderi s-au produs și în cazul altor țări cu tradiție în domeniul pescuitului oceanic, ca Norvegia, Spania, Anglia ș.a.

Polonia — politica de economisire

DUPĂ cum relatează presa polonă, de la începutul acestui an în toate unitățile socialiste din economie au fost introduse limite obligatorii, raționale privind consumul de combustibil și de materii prime, s-a trecut la gospodărirea complexă a materiilor secundare.

Prin reducerea cheltuielilor materiale în producția industrială, urmează să se economisească în acest an 22 miliarde zloți, iar în sectorul construcțiilor — peste 2 miliarde. Totodată, a fost elaborat un plan de realizare a unor economii însumind 15 miliarde zloți prin îmbunătățirea calității produselor finite, recondiționarea anvelopelor vechi și a pieselor de schimb uzate, reducerea planificată a posturilor din administrația de stat ș.a.

Prin analiza eșalonată, a instalațiilor energetice și a liniilor tehnologice sub aspectul consumului specific de combustibil și energie se prevede să se economisească numai în cursul acestui an 1,5 mil. t.c.c. În sfârșit, se preconizează extinderea acțiunilor de valorificare a unor materii prime secundare, apreciindu-se că — numai din cauza insuficienței lor organizări — anual în Polonia nu se valorifică un sfert de milion de tone de maculatură, aproape 4,5 mil.mc. de reziduuri lemnoase, aproape 100 mii tone de deșeuri textile, peste 400 mii tone de material sticlos etc.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 27 din 4 iulie 1980

15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.	
— Dezvoltarea armonioasă a teritoriului, factor esențial în creșterea economico-socială a României (Vladimir Trebici)	1
— Adâncirea democratismului în viața economică a țării (Gheorghe D. Bistriceanu)	3
ECONOMIE NAȚIONALĂ	
— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan. Realizarea producției fizice — la baza livrării ritmice a utilajelor pentru investiții (Gh. Drăghici)	5
— Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei impune: Creșterea gradului de preluare a resurselor refolosibile de la populație (Vasilie Bogdan, Sorin Dincă, Mariana Vania)	6
— Recuperare, refolosire, eficiență	7
— Asimilarea de produse noi (Gh. Rizea, I. Olteanu)	9
— Recoltarea optimă a cerealelor păioase prin organizare în flux de tip industrial (Ion Bianu)	11
— Opinii în dezbateri. Cerințele noului mecanism economic în relațiile industrie-comerț-consumatori (Eugen Baraț)	13
— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență. Lichiditatea întreprinderii — la baza echilibrului financiar (Ioan Trenca)	15
— Cititorii au cuvântul	17
CONDUCERE—ORGANIZARE	
— Comisiile pe domenii ale C.O.M. în sistemul autoconducerii muncitorești (Ion Zară)	19
TEORII—IDEI	
— 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent <ul style="list-style-type: none"> • Primul stat centralizat în vechea și statornică vatră a populației geto-dacice (Vasile I. Dupoi) • Bazele economice și sociale ale statului dac centralizat și independent (Corneliu Olaru) 	20 22
— Școli-curențe-economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești: concepția lui George Maior (II) (prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)	24
ECONOMIE MONDIALĂ	
— Direcții ale dezvoltării colaborării economice și a cooperării în producție între țările membre ale C.A.E.R. (Șt. Stancu)	26
— Tendințe-conjuncturi	28
— Documentar. Diviziunea muncii și dezvoltarea serviciilor pentru producție (Ștefan Mihai)	29
— Mondorama	31

IN THIS ISSUE

— Harmonic territorial development, essential element in the economic growth of Romania (Vladimir Trebici)	1
— Deepening the democratism in the economic life of the country (Gheorghe D. Bistriceanu)	3
— Reducing the efforts on getting raw materials, and energy, supposes: upgrowing the getting over-rate of the recyclable resources from the population (Vasilie Bogdan, Sorin Dincă, Mariana Vania)	6
— The economic and financial mechanism: functional and efficient. The enterprise liquidity, a basis of the financial equilibrium (Ioan Trenca)	15
— The first centralised state in the ancient precincts of the Getic-Dacian population (Vasile I. Dupoi)	20
— Economic and social basis of the centralised and independent Dacian state (Corneliu Olaru)	22
— Schools • trends • economists. Progressiste traditions of the Romanian economic thought: George Maior's conception (II) (Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)	24
— Development directions of the economic collaboration and of the cooperation in production between the C.M.E.A. countries (Șt. Stancu)	26

DANS LE NUMERO

— Le développement harmonieux du territoire, élément essentiel dans la croissance économique de la Roumanie (Vladimir Trebici)	1
— Approfondir le démocratisme dans la vie économique du pays (Gheorghe D. Bistriceanu)	3
— Réduire les efforts du pays pour l'acquisition des matières premières et de l'énergie suppose; l'accroissement du degré d'approvisionnement en ressources réutilisables obtenues de la part de la population (Vasilie Bogdan, Sorin Dincă, Mariana Vania)	6
— Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. La liquidité de l'entreprise à la base de l'équilibre financier (Ioan Trenca)	15
— Le premier état centralisé dans l'ancien foyer de la population Gêto-Dace (Vasile I. Dupoi)	20
— Les fondements économiques et sociaux de l'état Dace centralisé et indépendant (Corneliu Olaru)	22
— Ecoles • courants • économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine: la conception du George Maior (II) (prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)	24
— Directions du développement de la collaboration économique et de la coopération en production entre les pays membres de C.A.E.M. (Șt. Stancu)	26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Гармоничное развитие территории, существенный фактор социально-экономического роста родины (Владимир Требиц)	1
— Углубление демократизма в экономической жизни страны (Г. Бистричану)	3
— Сокращение усилий страны в области приобретения сырья и энергии влечет за собой: Рост степени получения утиль-сырья от населения для переработки (Василие Богдан, Сорин Динкă, Мария Ваня)	6
— Финансово-экономический механизм: функциональность — эффективность. Ликвидность предприятия — в основе финансового равновесия (Иоан Тренка)	15
— Первое централизованное государство в древнем очаге гето-дакского населения (Василе И. Дупой)	20
— Экономические и социальные основы централизованного и независимого дакского государства (Корнелиу Олару)	22
— Школы • течения • экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления: концепция Г. Майора (II) (Николае Иванчу Вăляну)	24
— Направления развития экономического сотрудничества и кооперирования в производстве между странами членами СЭВ (Шт. Станку)	26

IMPORTANT!

NOUA ADRESĂ A REDACȚIEI

OUR NEW ADRESS • NOTRE NOUVELLE ADRESSE •

НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1

București, sectorul 1

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

- Oferă posibilitatea imbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.

- Dă posibilitatea asiguratului să încaseze, pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

- Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, inecul, intoxicația subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.

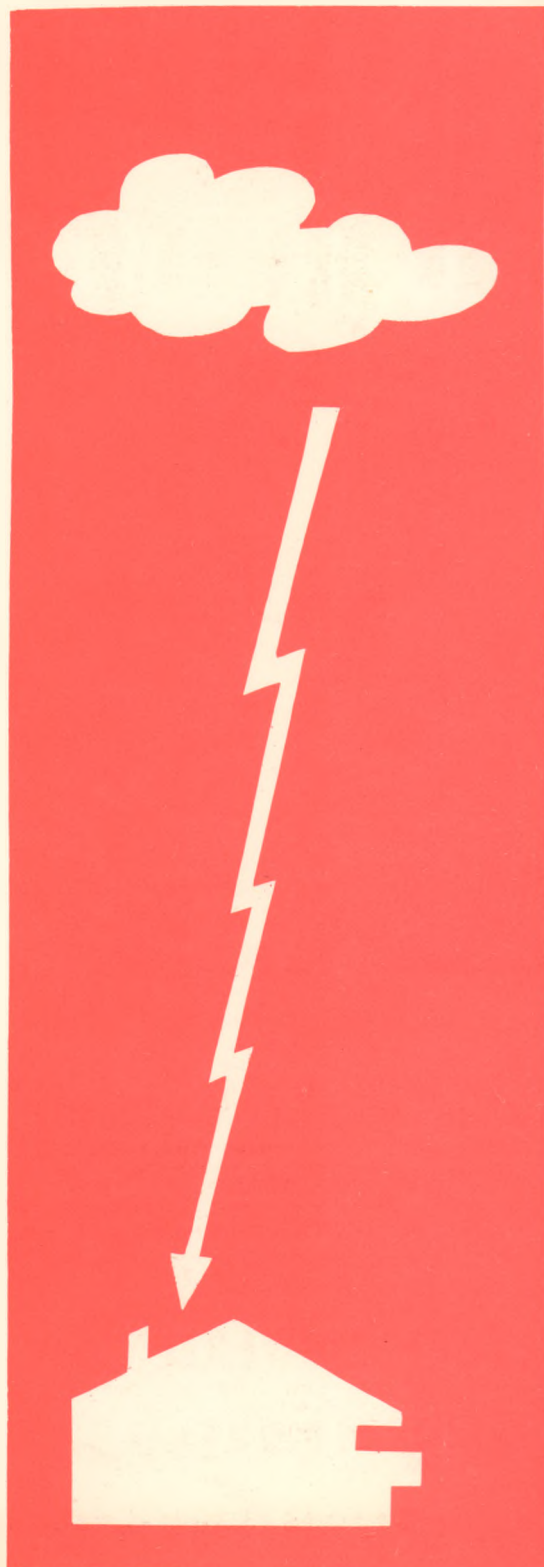
PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

- Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.

- Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durată asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris”, prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reinnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Vă plac interioarele moderne ?
 Cele stil ? Mobilierul lucios ?
 Mobilierul mat ? Cu elemente rustice ? Cu tapise-
 re somptuoasă ? Cu împletituri din papură sau bam-
 bus ? Doriți garnituri complete ? Piese dispartate ?
 Și, în plus, doriți să aveți garanția unei execuții ire-
 roșabile, a unui material de cea mai bună calitate ?
 În acest caz, adresați-vă

INTREPRINDERII

PENTRU PRELUCRAREA

LEMNULUI - CONSTANȚA

care vă pune la dispoziție :

- Dormitoare
- Sufragerii
- Mobilă de hol
- Mic mobilier stil
- Taburete
- Mobilier hotelier
- Etajere, baruri, combine muzicale, măsuțe, cu-
 iere ș.a.

Nu uitați :

**INTREPRINDEREA PENTRU PRELUCRAREA
 LEMNULUI**

este gata oricând să contribuie la înfrumusețarea inte-
 riorului Dv.

CONSTANȚA — ROMÂNIA

str. Industriilor nr. 6 tel. 916/2 10 10
 telex : 214—270